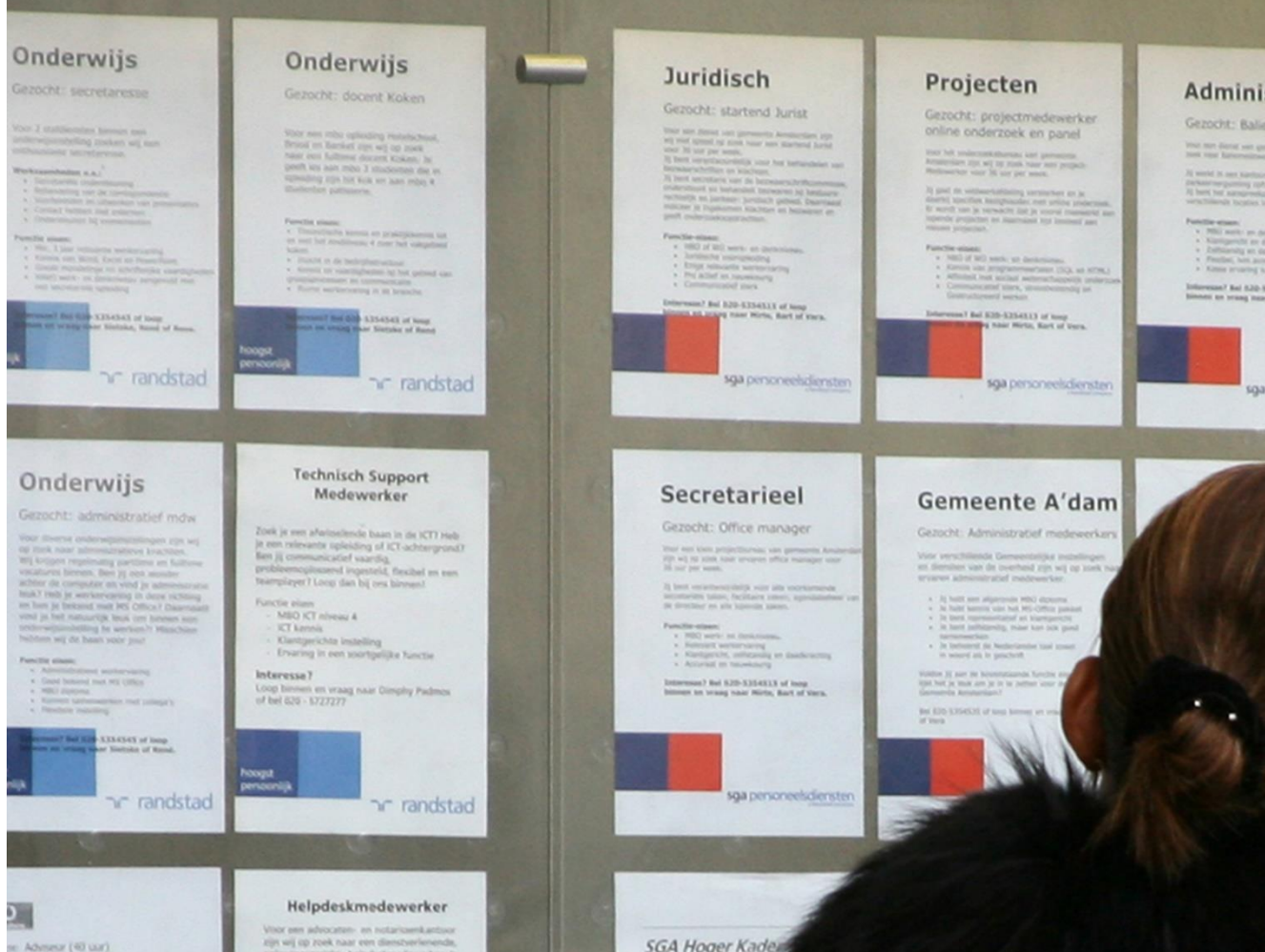

Gemeente Amsterdam

Vluchtelingenmonitor 2022

Een schets van de positie van Amsterdamse statushouders
voor en tijdens de coronapandemie

Onderzoek en Statistiek

In opdracht van: Werk, Participatie en Inkomen

Projectnummer: 22051

Auteurs: Marloes de Hoon, Idske de Jong, Lisanne Zethof, Bart Sleutjes, Laura de Graaff,
Sara Rubingh, Ranu Sewdas, Kiran Ramlakhan, Hetty van Kempen

E-mailadres: m.de.hoon@amsterdam.nl

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117

Telefoon: 020 251 0333

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam
onderzoek.amsterdam.nl

Amsterdam, oktober 2022

Foto voorzijde: Werk zoeken (fotograaf: E. van Eis, 2014)

Inhoud

Inleiding	5
1 Ontwikkelingen in Nederland	7
1.1 Asielaanvragen naar herkomst	8
1.2 Aanvragen voor familiehereniging naar herkomst	8
1.3 Populatie statushouders (2004-2022) in Amsterdam	9
2 Demografie en woonsituatie	11
2.1 Aantal en verdeling naar grootste herkomstgroepen	11
2.2 Huishoudenssamenstelling	17
2.3 Nareizigers	19
2.4 Verdeling over de stad	21
2.5 Woonsituatie	24
2.5.1 Verblijf bij COA	24
3 Ontwikkelingen in werk (2019-2021)	26
3.1 Aandeel met werk in loondienst, 2021	27
3.2 Kwaliteit van werk, ontwikkeling 2019-2021	29
3.2.1 Statushouders zonder werk in 2019, ontwikkeling 2019-2022	31
3.2.2 Statushouders met werk in 2019, ontwikkeling 2019-2022	32
3.2.3 Statushouders met een baan in de horeca in 2019, ontwikkeling 2019-2022	35
4 Bijstandsuitkeringen	37
4.1 Aandeel bijstandsontvangers	37
4.2 Bijstand in grootstedelijk perspectief	40
5 Zorgvoorzieningengebruik	42
5.1 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg	42
5.2 Jeugdzorg	45
6 Inburgering en onderwijs	48
6.1 Inburgering	48
6.2 Onderwijsdeelname	49
7 Draagvlak opvang vluchtelingen	52
7.1 Steun voor opvang in Amsterdam	52
7.2 Ervaring met opvang in de buurt	54
7.3 Context: Draagvlak opvang in Nederland	54

Conclusie	55
Bijlage I Technische toelichting	57
Bijlage II Oekraïners in Amsterdam	59
Bijlage III sociaal-economische status naar stadsdeel	65

Inleiding

Sinds de Russische inval in Oekraïne eerder dit jaar, gaat er ruime aandacht uit naar de miljoenen Oekraïense burgers die hun land ontvluchtten en in verschillende Europese landen bescherming kregen. Een klein deel van deze groep is in Nederland terecht gekomen. Zij worden door het Rijk ook wel geduid met de term 'onthemden'. Naar schatting schreven circa 90 duizend mensen zich tussen 24 februari en 1 september vanuit Oekraïne in bij een Nederlandse gemeente en ongeveer 5.100 in Amsterdam ([CBS, 2022](#)). Met hun komst is een einde gekomen aan de stabilisatie in asielmigratie die na de piek van 2015 en 2016 werd waargenomen. Hoewel de stijging van het aantal nieuwe asielverzoeken in 2021 2022 beperkt te noemen is, verkeert Nederland door tekortkomingen in de huisvesting van asielzoekers en onvoldoende doorstroom van statushouders naar (sociale) huurwoningen in een asielcrisis.

De positie van statushouders die in het vorige decennium een vergunning in Nederland kregen, verdient ook in deze tijd van crises onverminderde aandacht. Daarvoor zijn twee belangrijke redenen. In de eerste plaats hebben deze asielvergunningen vaak tot gezinshereniging geleid in de opvolgende jaren. In de tweede plaats zijn veel van deze statushouders ongeveer vijf jaar in Amsterdam (of elders in Nederland) woonachtig. Zij bevinden zich daarom wettelijk gezien óp of net over de drempel van naturalisatie: het verkrijgen van Nederlanderschap. Verder is het van belang in beeld te brengen hoe het vergunninghouders in Amsterdam is vergaan terwijl de verschillende coronamaatregelen van kracht waren. Hoe heeft hun positie op het gebied van werken zich ontwikkeld tussen 2019 en medio 2021? Zien we de (economische) veerkracht ook terug onder statushouders? Of zijn juist zij getroffen geweest door de externe economische schokken waarvoor een stad als Amsterdam bovengemiddeld gevoelig is?

Deze vragen komen aan de orde in de zesde editie van de Vluchtelingenmonitor, die sinds de ontwikkeling en later invoering van de 'Amsterdamse Aanpak Statushouders' in eerste instantie twee keer per jaar, daarna jaarlijks en vanaf 2018 om het jaar door O&S wordt gepubliceerd. Voor de opdrachtgever van deze monitor, Werk, Participatie en Inkomen van de gemeente Amsterdam, is het van belang doorlopend zicht te houden op de positie van statushouders in de stad. Op basis van cijfermatige analyses worden trends gevolgd en kunnen opvallende zaken onder de loep worden genomen met als doel beleid te informeren. De analyses zijn gebaseerd op data vanuit de cohortstudie van asielmigranten (asielzoekers en statushouders) van het CBS waarin voor een ruim cohort asielmigranten (2014-2021) registreergegevens zijn samengebracht op het gebied van uiteenlopende domeinen (technische toelichting in bijlage I).

In deze editie beschrijven Amsterdamse statushouders aan de hand van verschillende registraties op peilmoment 1 juli 2021. Om inzicht te krijgen in de rol die corona en hieraan gerelateerde maatregelen (zoals lockdowns, coronatesten en vaccinaties) hebben gespeeld in de positie van statushouders, zijn op enkele punten ook vergelijkingen gemaakt met de

twee voorgaande jaren. De Vluchtelingenmonitor gaat standaard in op de situatie van Amsterdamse statushouders op het terrein van demografie, werk en inkomen, onderwijs en het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in de stad. Waar relevant en mogelijk worden vergelijkingen gemaakt met statushouders in de overige steden behorende tot de G5: Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Eindhoven. In deze editie van de Vluchtelingenmonitor worden drie thema's uitgelicht, te weten: ontwikkelingen in werk (2019-2021), zorggebruik (2019) en jeugdzorg (2019-2021) en woonsituatie.

De baanzekerheid wordt bekeken in het licht van de coronamaatregelen die in de afgelopen tijd van kracht zijn geweest. Gezien de oververtegenwoordiging van statushouders in sectoren die hierdoor hard werden geraakt – van de werkzame mannelijke statushouders werkte op 1 januari bijna de helft in de horeca (38%) of de detailhandel (9%) (O&S, 2020, [Vluchtelingenmonitor 2020](#)) - is het belangrijk om na te gaan hoe de crisis hen getroffen heeft. In hoeverre was er sprake van baanverlies en wat betekent dit voor de kwaliteit van de banen voor degenen die wel aan het werk bleven? Hoewel de meest recente gegevens in deze monitor hoofdzakelijk op 1 juli 2021 gepeild zijn, zijn enkele arbeidsmarktgegevens met peilmoment 1 maart 2022 toegevoegd om een indruk te krijgen van de arbeidsmarktsituatie na opheffing van de meest stringente coronamaatregelen. Zijn statushouders die hun baan verloren weer aan het werk? Hierbij besteden we extra aandacht aan jongeren: statushouders in de leeftijden 18 t/m 29.

Voor de beschrijving van het voorzieningengebruik maken we gebruik van de landelijke registers. Het algemene zorggebruik wordt beschreven aan de hand van gegevens met peilmoment 1 juni 2019. Recentere gegevens zijn nog niet beschikbaar. Voor jeugdzorg zijn wel recentere gegevens beschikbaar en opgenomen (peildatum 1 juli in de jaren 2019, 2021 en 2021). Het derde hoofdstuk uit deze monitor is de woonsituatie van statushouders. Hierin wordt enig inzicht geboden aan de hand van de spreiding van statushouders over de stad en de verdeling tussen regulier wonen en COA-huisvesting.

Leeswijzer

Deze rapportage begint met een beknopt overzicht van de achtergrond en context van statushouders in Nederland. Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkeling in asielaanvragen en gezinsherenigingen sinds januari 2015, die heeft geresulteerd in de populatie van statushouders die vandaag de dag woonachtig is in Amsterdam of elders in Nederland. De overige hoofdstukken beschrijven achtereenvolgens de demografie en woonsituatie (hoofdstuk 2), ontwikkelingen in werk (hoofdstuk 3), bijstandsafhankelijkheid (hoofdstuk 4), zorgvoorzieningengebruik (hoofdstuk 5), Inburgering en onderwijs van statushouders (hoofdstuk 6) en het draagvlak voor opvang van vluchtelingen onder de Amsterdamse bevolking (hoofdstuk 7). Met 1 juli 2021 als meest recente peildatum blijft een grote groep recent gearriveerde asielmigranten, overwegend uit Oekraïne, in de kern van dit rapport buiten beschouwing. Deze populatie wordt in een bijlage (II) beschreven, omdat ontheemden uit Oekraïne in verschillende opzichten sterk verschillen van statushouders die via een reguliere asielprocedure of gezinshereniging naar Nederland kwamen.

1 Ontwikkelingen in Nederland

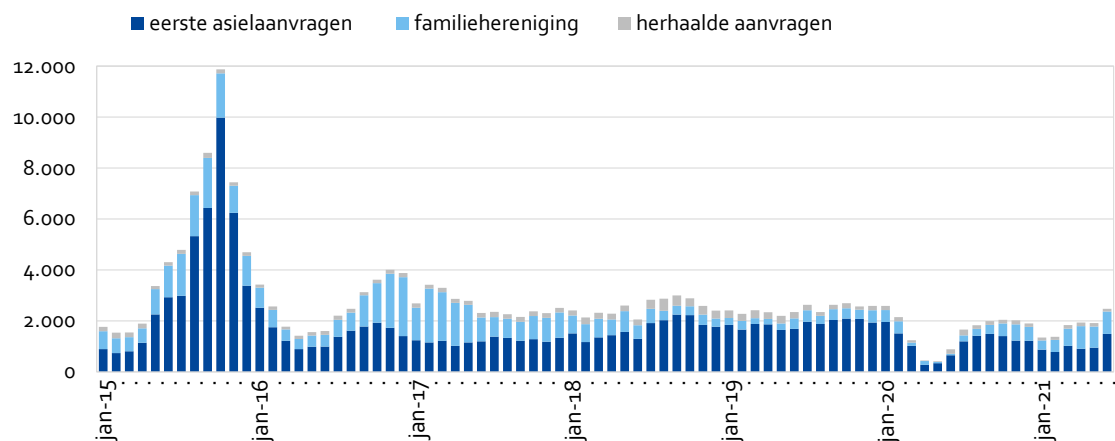
Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkelingen in asielaanvragen en familiehereniging in Nederland in de periode van 2015 tot begin 2022.

Kernpunten

- Na de piek van asielaanvragen in 2015 is er sprake neerwaartse trend met een laagste punt in voorjaar 2020, toen door corona reisbeperkingen golden.
- Sinds april 2020 stijgt het aantal aanvragen weer gestaag. Deze beperkte groei komt eind februari 2022 door de komst van ontheemden uit Oekraïne in een ander daglicht te staan.
- Sinds najaar 2020 bestaat een groeiend aandeel van de asielaanvragen uit familieherenigingen;
- Waar familieherenigingen een relatief klein aandeel uitmaken van alle asielaanvragen in de periode van begin 2019 tot medio 2020, nam dit aandeel vanaf oktober 2020 sterk toe.
- Syriërs hebben het grootste aandeel in zowel eerste asielaanvragen als gezinshereniging in de tweede helft van 2021.

De oorlog in Syrië die vorig decennium uitbrak, leidde tot een piek in de trend van asielaanvragen in 2015 en relatief veel gezinsherenigers in de twee opvolgende jaren. In diezelfde jaren dienden eveneens veel Eritreeërs een asielaanvraag of verzoek tot gezinshereniging in. Sinds medio 2017 vakt het aantal vergunningen voor familieherenigers af en blijft het aantal eerste asielaanvragen min of meer stabiel tot begin 2020 (figuur 1.1). In de eerste helft van 2020 tellen we weinig asielaanvragen en verzoeken tot familiehereniging. In die maanden werd de mobiliteit van personen door verschillende coronamaatregelen drastisch ingeperkt.

Figuur 1.1 Verloop asielaanvragen Nederland, januari 2015-juni 2021 (aantallen)

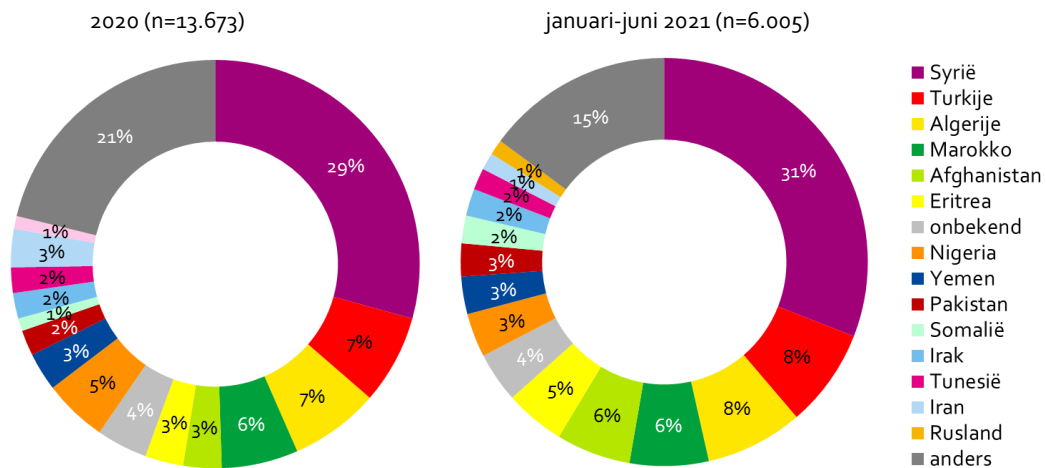
bron: IND, bewerking O&S

Gedurende het jaar 2020 nam het aantal eerste en afgeleide asielaanvragen weer voorzichtig toe, om begin 2021 in een dip te belanden. In Nederland werden op dat moment opnieuw coronamaatregelen ingevoerd en is het aantal asielaanvragen bijgevolg laag. Sinds april 2021 loopt zowel het aantal eerste asielaanvragen als het aantal herenigingsverzoeken gestaag op tot 2.470 in juni 2021 en in de resterende maanden van dat jaar zet die stijging door. In januari en februari van 2022 daalt het aantal aanvragen opnieuw ([IND, 2022](#)). De toename die hierop volgt moet worden gezien in het kader van de komst van mensen vanuit Oekraïne sinds de Russische inval op 23 februari. Hoewel personen uit Oekraïne in Nederland een andere status hebben (zie bijlage II), delen zij hun beroep op verschillende rijks- gemeentelijke voorzieningen met 'reguliere' asielaanvragers en statushouders.

1.1 Asielaanvragen naar herkomst

Mensen afkomstig uit Syrië vormden zowel in 2020 als in de eerste helft van 2021 de grootste groep asielaanvragers (figuur 1.2). Turkije was in 2019 nog het vierde meest voorkomende herkomstland onder mensen die asiel aanvroegen. In 2020 en begin 2021 was dit de tweede grootste groep, ongeveer even groot als de groep uit Algerije. Het aandeel van zowel asielaanvragers uit Marokko als uit Algerije is in 2020 gegroeid ten opzichte van 2019 (zie [Vluchtelingenmonitor 2020](#)). Het aandeel afkomstig uit Iran en Nigeria was in 2020 en de eerste helft van 2021 juist kleiner dan in het voorgaande jaar.

Figuur 1.2 Eerste asielaanvragen naar nationaliteit, 2020 en januari-juni 2021

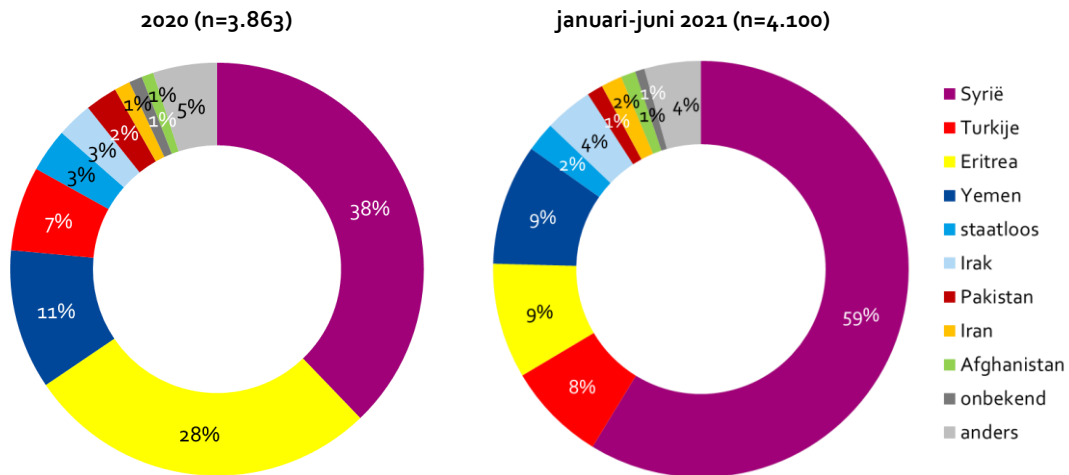
bron: IND, bewerking O&S

1.2 Aanvragen voor familiehereniging naar herkomst

In 2020 zijn er 3.863 aanvragen voor familiehereniging gedaan in Nederland. Dit waren er minder dan in 2019 (4.179) ([Vluchtelingenmonitor, 2020](#)). De verzoeken tot familiehereniging met een statushouder waren afkomstig van mensen uit Syrië (38%), gevolgd door mensen uit Eritrea (28%), Yemen (11%) en Turkije (7%). In 2019 betroffen de meeste aanvragen voor familiehereniging nog Eritreeërs (30%). De laatstgenoemde groep vormde in de eerste helft van 2021 nog slechts 9% van alle mensen die zich als

gezinshereniger in Nederland willen vestigen. De grote meerderheid van aanvragen voor familiehereniging betrof in 2021 mensen afkomstig uit Syrië (59%).

Figuur 1.3 Aanvragen voor familiehereniging naar nationaliteit, 2020 en januari-juni 2021

bron: IND, bewerking O&S

1.3 Populatie statushouders (2004-2022) in Amsterdam

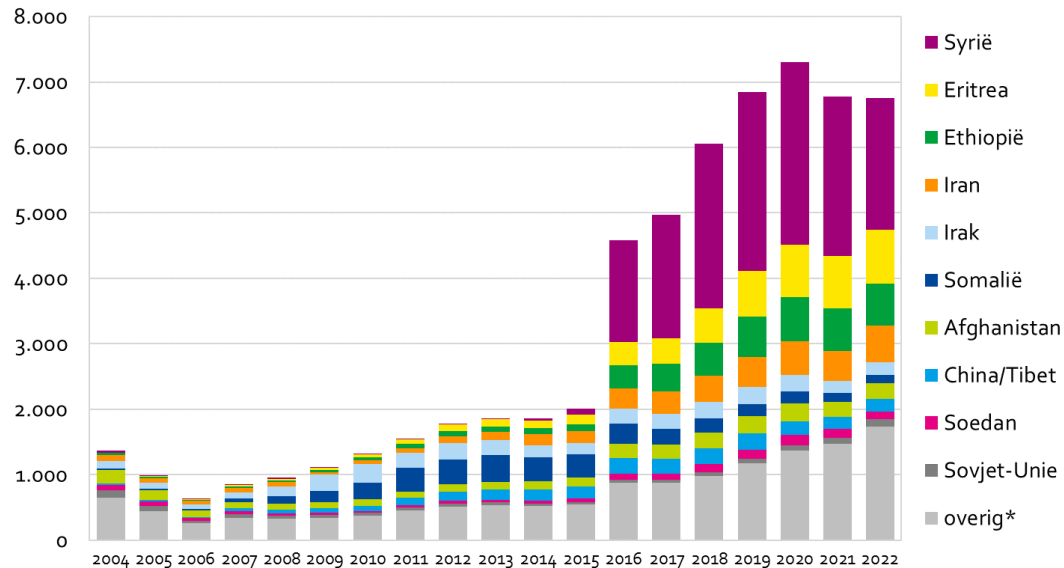
Figuur 1.4 toont het totale aantal statushouders woonachtig en ingeschreven in Amsterdam per jaar (peildatum 1 januari), onderverdeeld naar land van herkomst. In de vorige editie van de Vluchtelingenmonitor werden 7.300 statushouders in Amsterdam geteld. Twee jaar later zijn dit er 500 minder. Deze afname vond plaats tussen begin 2020 en begin 2021. Tussen januari 2021 en 2022 is het aantal nagenoeg gelijk gebleven. Voor bijna alle opgenomen herkomstlanden geldt dat de absolute omvang van de groep is afgenomen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat statushouders die de Nederlandse nationaliteit verkregen in deze cijfers buiten beschouwing zijn gelaten. Dit vormt een gedeeltelijke verklaring voor de afname van de totale groep sinds 2020.

Ook wanneer sprake is van verhuizing naar een andere gemeente of al dan niet vrijwillig vertrek uit Nederland kan dit een dalend aantal tot gevolg hebben. De groep statushouders uit Irak laat de grootste krimp zien: van 270 in 2019 tot 200 in 2022. Mogelijk komt dit doordat een deel is teruggekeerd naar de regio of het land van herkomst. Van de landen die zijn opgenomen in figuur 1.4 is ligt vrijwillig vertrek ondersteund door het IOM voor Irak relatief hoog ([Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2021](#)). Ook de aantallen Afghaanse en Somalische statushouders laten een relatief grote afname zien. Naast terugkeer liggen verhuizingen naar een andere Nederlandse gemeente of een derde land hier mogelijk aan ten grondslag. In deze monitor blijven dergelijke verhuizingen buiten beschouwing.

Het aantal statushouders uit Eritrea en Ethiopië is wel constant gebleven in de afgelopen drie jaren. Deze twee herkomstgroepen zijn voor de meeste cijfers in de opvolgende

hoofdstukken samengenomen, omdat een groot deel van de Eritrese asielmigranten die voor de onafhankelijkheid in 1991 werden geboren de Ethiopische nationaliteit hebben.

Figuur 1.4 Statushouders in Amsterdam naar herkomst 2004-2022 (aantallen, peildatum 1 januari van elk jaar)

bron: BRP, bewerking O&S

De groep statushouders uit landen die niet voorkomen in de top 10 van herkomstlanden, is met statushouders uit de voormalige Sovjet-Unie de enige groep die zowel in absolute als relatieve zin vanaf 2019 is gegroeid. Amsterdam telt in januari 2022 1.740 statushouders uit landen die niet afzonderlijk zijn opgenomen in figuur 1.4. Samen vormen zij op dat moment 26% van alle statushouders in Amsterdam. In 2018 bedroeg dit nog 16%. Op basis hiervan kan worden gesteld dat de populatie van Amsterdamse statushouders wat betreft herkomst in de laatste vijf jaar veranderd is. Begin 2022 waren de meest voorkomende herkomstlanden binnen de groep 'overig' Turkije (420), Uganda (180), en Saoedi-Arabië (110). Turkije sluit hiermee de top 5 meest voorkomende herkomstlanden van Amsterdamse statushouders, na Syrië, Eritrea, Ethiopië en Iran. Op deze peildatum staan eveneens tientallen statushouders afkomstig uit Pakistan, Egypte, Jemen en Nigeria ingeschreven in Amsterdam.

2 Demografie en woonsituatie

Dit hoofdstuk beschrijft de demografische kenmerken van de statushouders in Amsterdam naar herkomstland, leeftijd en geslacht. Daarnaast wordt de samenstelling en situatie van statushouders in Amsterdam vergeleken met die in Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven (G5) en gemiddeld in Nederland. Tot slot komen in dit hoofdstuk enkele ontwikkelingen in de woonsituatie van Amsterdamse statushouders aan de orde.

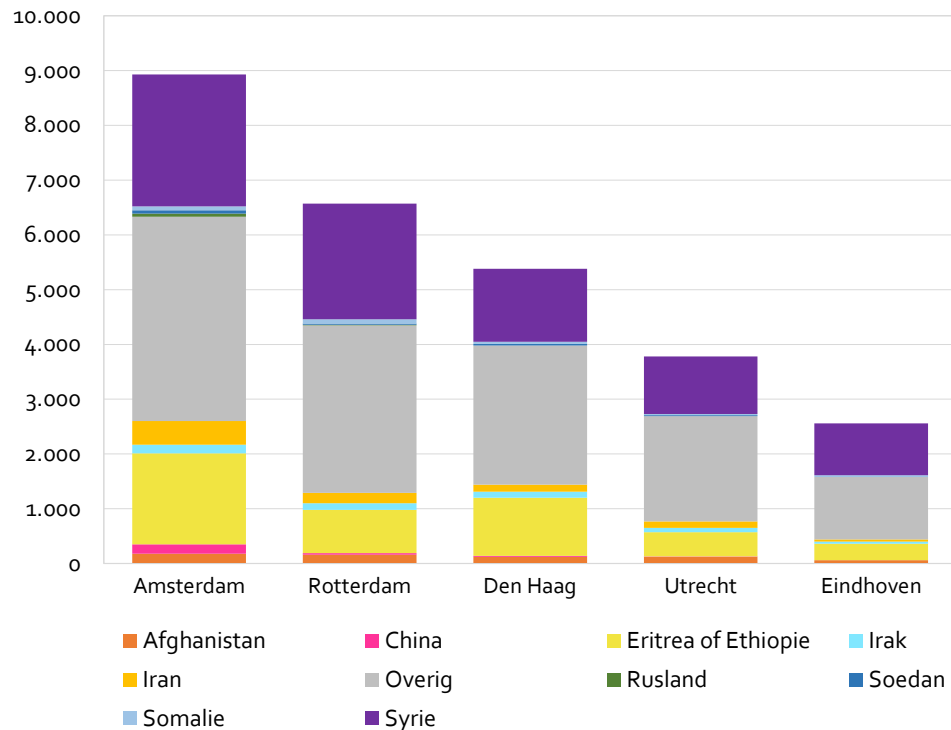
Kernpunten

- Op 1 juli 2021 telde Amsterdam 8.930 statushouders die in 2014 of later een verblijfsvergunning kregen in Nederland. Sinds 2014 is dit het laagste aantal geregistreerde statushouders. Van alle G5-steden heeft Amsterdam in alle jaren (2014-2021) het hoogste aantal statushouders in absolute zin.
- Zoals in voorgaande jaren, is een groot deel van de statushouders in 2021 afkomstig uit Syrië gevolgd door Eritrea/Ethiopië. Daarnaast behoort een omvangrijke en groeiende groep tot de categorie 'overige herkomstlanden' (Iran, Afghanistan, Irak, China, Soedan, Somalië en in toenemende mate uit Turkije).
- De 20 tot 44-jarigen vormen de grootste groep onder Amsterdamse statushouders.
- Voor alle leeftijden samen is de meerderheid man (64%). Deze oververtegenwoordiging voor mannen is enkel terug te zien onder 20 tot 44-jarigen. Voor statushouders jonger dan 20 en ouder dan 44 is de man-vrouw verhouding ongeveer gelijk.
- Statushouders in Amsterdam zijn voor een groot deel alleenstaand (38%) of onderdeel van een paar met kinderen (39%). Het aandeel alleenstaande statushouders is in de andere G5 steden veel lager ($\leq 27\%$).
- Een derde van de statushouders in Amsterdam is een nareiziger. Dat is lager dan het aandeel in de andere G5 steden ($>40\%$). Een verklaring hiervoor ligt mogelijk in het gegeven dat Amsterdamse statushouders relatief jong zijn en er daardoor minder vaak sprake is van een huwelijk of partnerschap in het land van herkomst.

2.1 Aantal en verdeling naar grootste herkomstgroepen

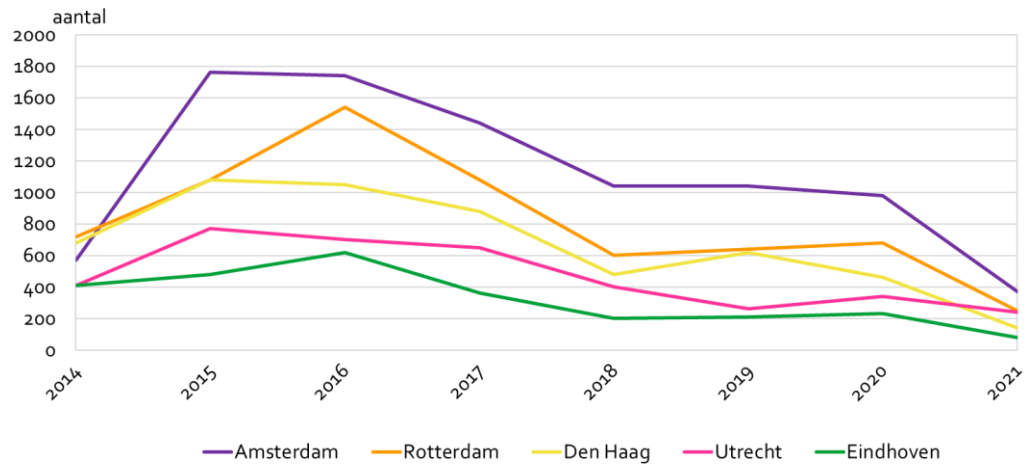
De volgende figuren betreffen het cohort statushouders dat sinds 2014 in Nederland een vergunning heeft, en woonachtig is in Amsterdam op 1 juli 2021. Deze groep wijkt dus af van de groep beschreven in figuur 1.4. Op 1 juli 2021 telde Amsterdam 8.930 statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning hebben gekregen (figuur 2.1). Rotterdam telde op dat moment 6.580 statushouders. In de andere G5-steden wonen veel minder statushouders, namelijk 5.400 in Den Haag, 3.770 Utrecht en 2.580 in Eindhoven.

Figuur 2.1 Statushouders (vergunningsjaar 2014-jul 2021) naar herkomst, G5 steden, juli 2021 (aantallen)

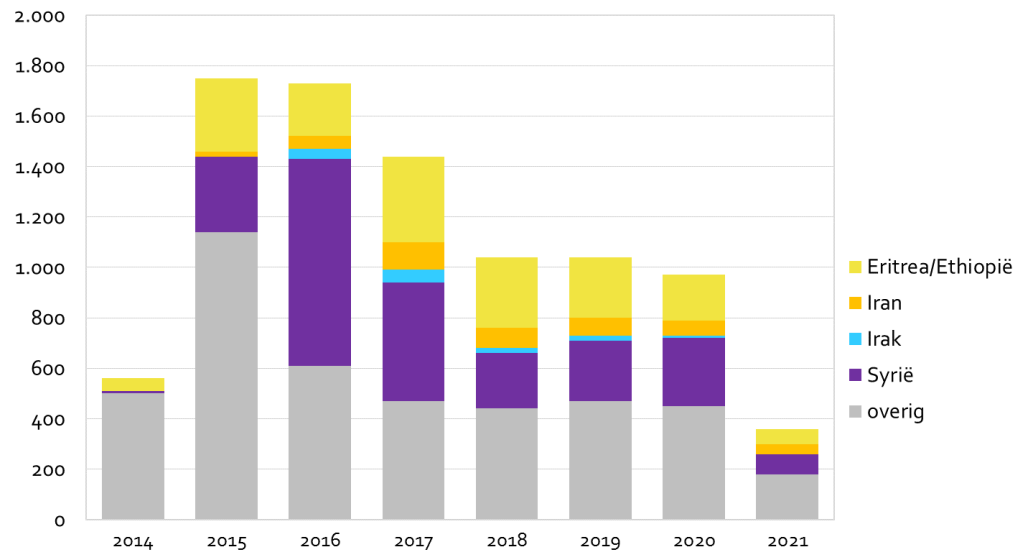
bron: Microdata CBS, bewerking O&S

Wanneer we naar de cijfers per vergunningsjaar kijken, kan zonder uitzondering worden vastgesteld dat de G5 medio 2021 op het laagste punt sinds 2014 zaten wat betreft nieuw geregistreerde statushouders. Vergelijken we 2021 met het voorgaande jaar, dan valt op dat deze afname in relatieve zin het sterkst was voor Den Haag (-70%) en het minst sterk voor Utrecht (-29%). De afname die voor Amsterdam wordt waargenomen (-62%) is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor de vijf gemeenten in de figuur. Voor Amsterdam, Den Haag en Utrecht was de hoogste instroom in 2015. Voor de andere steden lag de piek in 2016 (zie figuur 2.2). Dit heeft mogelijk te maken het relatief hoge aandeel nareizigers in Eindhoven en Rotterdam. Voor deze groep wordt vanzelfsprekend een andere tendens waargenomen (zie ook paragraaf 2.4 over nareizigers).

Figuur 2.2 Aantal statushouders naar vergunningsjaar per G5-stad, juli 2021

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

Een groot deel van de statushouders komt uit Syrië (figuur 2.3). In Amsterdam werden in 2016 de meeste Syrische statushouders met een verblijfsvergunning ingeschreven. Daarna nam dit aantal geleidelijk af en was dit in 2020 weer op het peil van 2015. In het meest recente peiljaar (2021) is het aantal nieuwe registraties van statushouders uit Syrië sterk afgenomen.

Figuur 2.3 Statushouders in Amsterdam naar herkomst en vergunningsjaar in Nederland, juli 2021 (aantallen)

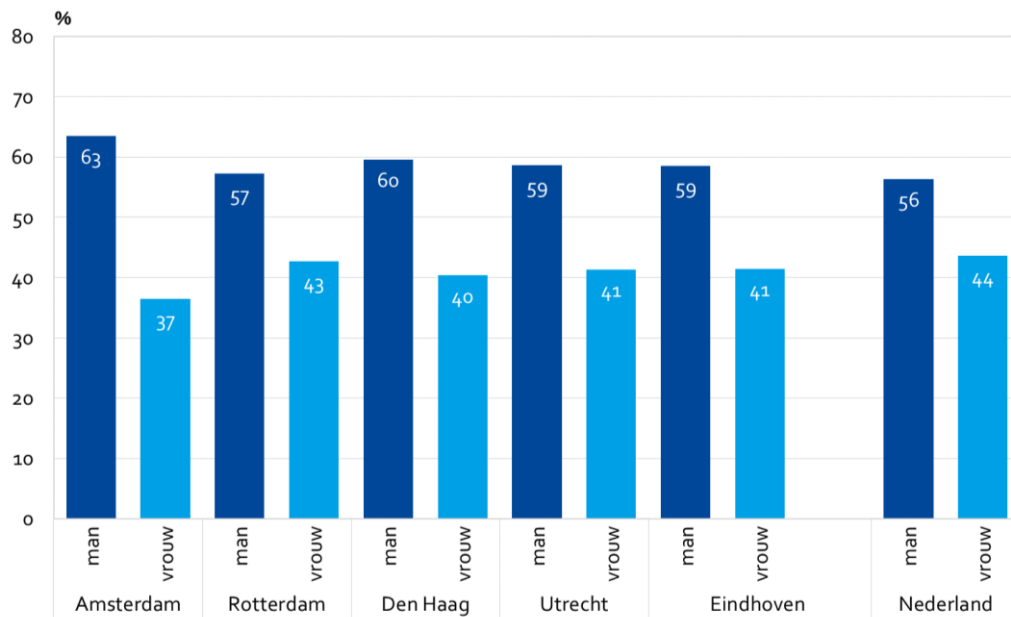
bron: Microdata CBS, bewerking O&S

Vanaf 2019 vormen de grootste groepen gevestigde statushouders - uit Syrië, Eritrea en Ethiopië - samen niet langer de meerderheid van de asielaanvragers die een vergunning krijgen. De relatieve toename van statushouders uit 'overige landen' is waar te nemen binnen alle G5 steden. De aantallen nieuw ingeschreven statushouders uit Eritrea of Ethiopië zijn stabiel over de jaren heen, al is er sprake van een toename in 2017 en neemt

het aantal sinds dat jaar geleidelijk af. De sterkste afname wordt waargenomen tussen 2020 en 2021. Waar in 2020 nog 180 nieuwe statushouders uit Eritrea en Ethiopië in de registers werden opgenomen, waren dat er in 2021 drie keer minder (60).

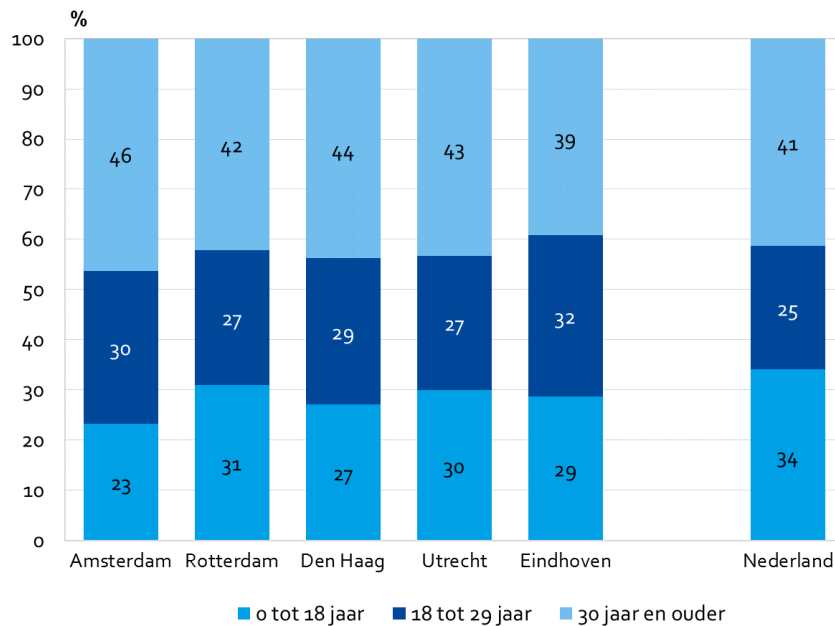
Het is een algemeen gegeven dat mannen oververtegenwoordigd zijn onder statushouders in Nederland. In Amsterdam ligt het aandeel mannen (63%) echter fors hoger dan gemiddeld in Nederland (56%) en in de andere G5 steden (zie figuur 2.4).

Figuur 2.4 Statushouders (instroom 2014- juli 2021) naar geslacht, G5-steden en Nederland, juli 2021 (procenten)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

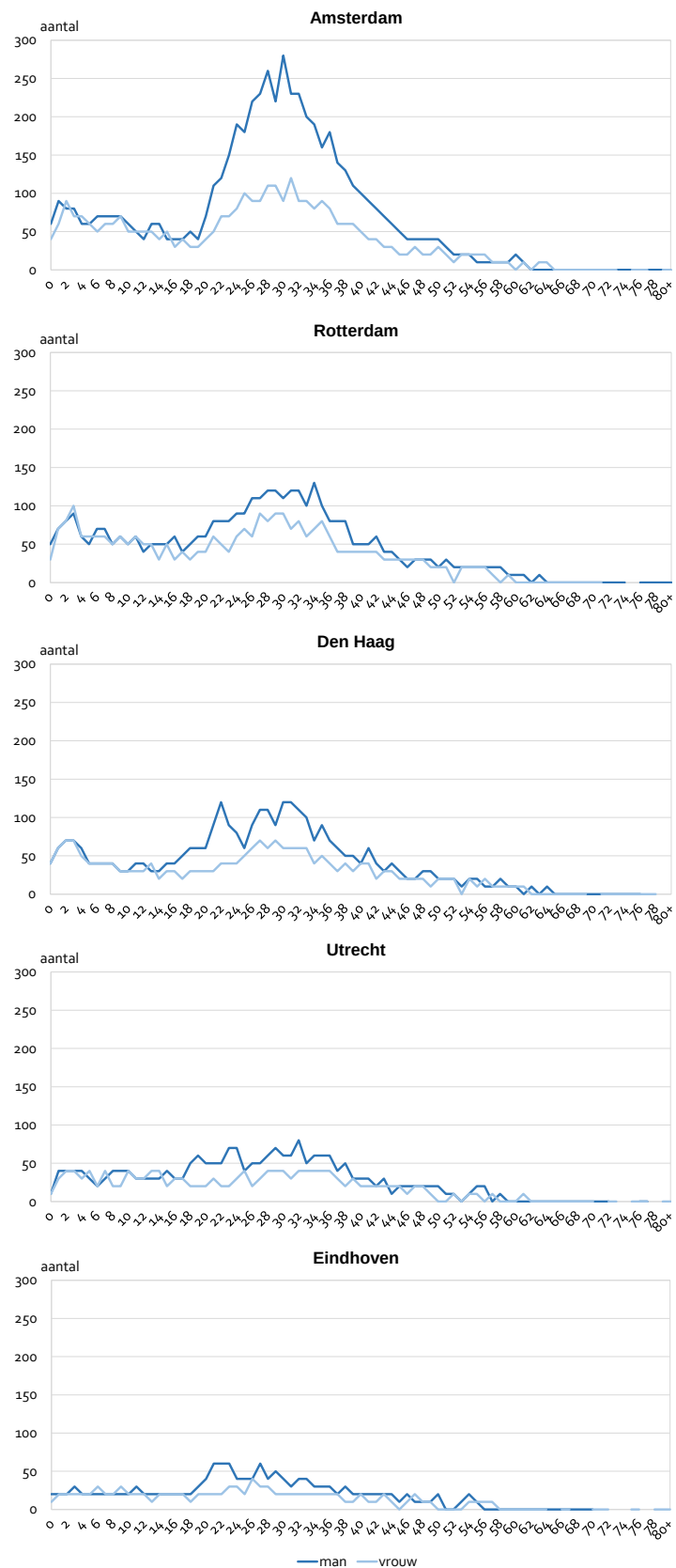
Statushouders zijn overwegend jong. Gemiddeld in Nederland en in de G5 steden valt ruim 40% in de leeftijdscategorie 30 jaar. Eindhoven kent de jongste populatie van statushouders. In Amsterdam wonen relatief veel statushouders in de leeftijd 18 t/m 29 jaar en statushouders van 30 jaar en ouder. Onder de Amsterdamse statushouders zijn dus relatief weinig kinderen. Een vergelijkbare verdeling over deze grove leeftijdsroepen vinden we in Den Haag.

Figuur 2.5 Statushouders in de G5 naar leeftijd in drie groepen, 2014-2021 (aantallen, 1 juli 2021)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

In figuur 2.6 op pagina 16 zien we dat in de middelste leeftijdsgroepen het merendeel man is. In de andere G5 steden zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen qua leeftijdsverdeling minder groot. Daarnaast zien we vergeleken met Amsterdam in de andere G5 steden relatief meer kinderen met een leeftijd tussen 1 en 2 jaar. Dit kan verklaard worden door een groter aandeel gezinnen onder statushouders in deze steden vergeleken met Amsterdam (zie ook paragraaf 2.3 over de huishoudensamenstellingen). In Amsterdam is daarentegen juist een grote groep jongeren ondergebracht in projectwoningen die in 2016 en 2017 beschikbaar werden gesteld.

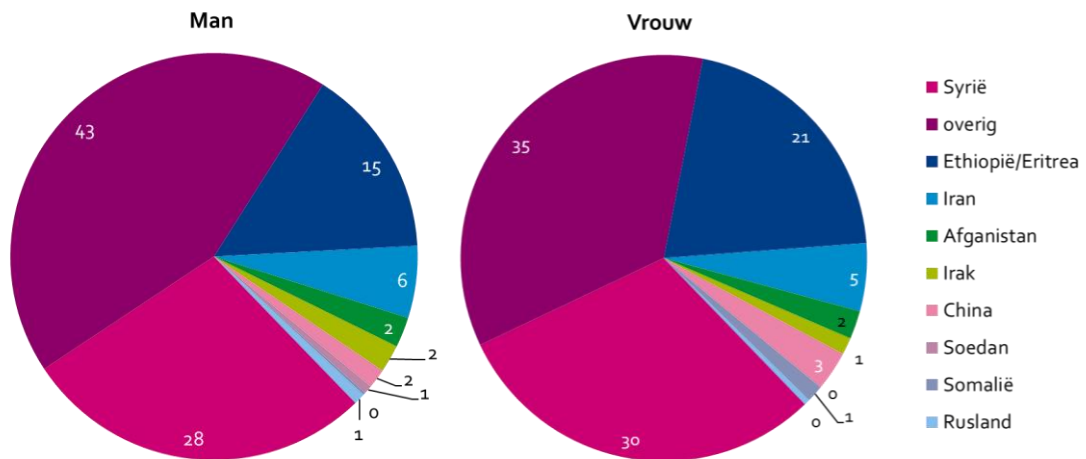
Figuur 2.6 Statushouders in de G5 steden naar leeftijd en geslacht, juli 2021 (aantallen)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

De samenstelling naar herkomstlanden verschilt weinig tussen mannen en vrouwen (zie figuur 2.7). Voor beide geslachten geldt dat medio 2021 het grootste gedeelte behoort tot de categorie 'overig', gevolgd door herkomstland Syrië. Onder mannen is het aandeel met een ander land van herkomst dan de top 10 met 43% groter dan onder vrouwen (35%). Voor vrouwen is het aandeel afkomstig uit Ethiopië of Eritrea juist groter.

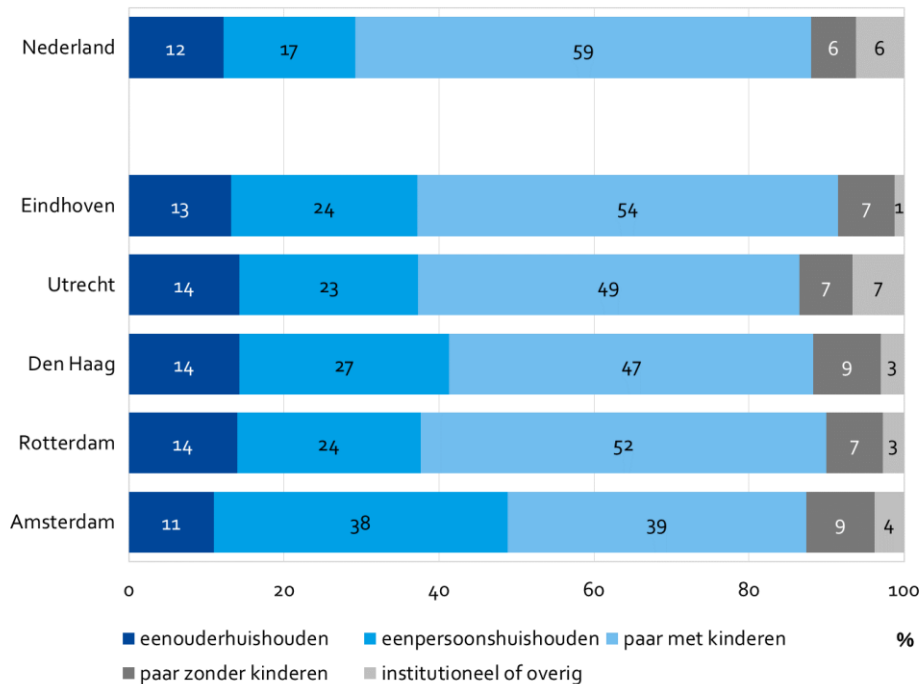
Figuur 2.7 Statushouders ouder dan 18 jaar in Amsterdam naar geslacht en herkomstland, juli 2021 (percentages)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

2.2 Huishoudenssamenstelling

De groep statushouders in Nederland en de G5-steden zijn ook divers qua gezinssamenstelling. Het aandeel statushouders dat deel uitmaakt van een paar met kinderen is binnen andere gemeenten dan de G5 het grootst, afgeleid uit het landelijke percentage (59%) (figuur 2.8). Van de G5 is het aandeel paren met kinderen het hoogst in Eindhoven (54%), gevolgd door Rotterdam (52%), Utrecht (49%) en Den Haag (47%). Voor Amsterdam ligt dit aandeel veel lager, namelijk 39%. Het aandeel alleenstaande statushouders ligt in Amsterdam (38%) juist het hoogst, in vergelijking met het Nederlands gemiddelde (17%) en de andere G5-steden. Daarnaast maakt in Amsterdam 11% deel uit van een eenouderhuishouden en is 9% onderdeel van een paar zonder kinderen. Hiermee heeft Amsterdam in relatieve zin iets minder statushouders in eenouderhuishoudens en iets meer statushouders die een paar zonder kinderen vormen, dan de andere gemeenten uit de G5.

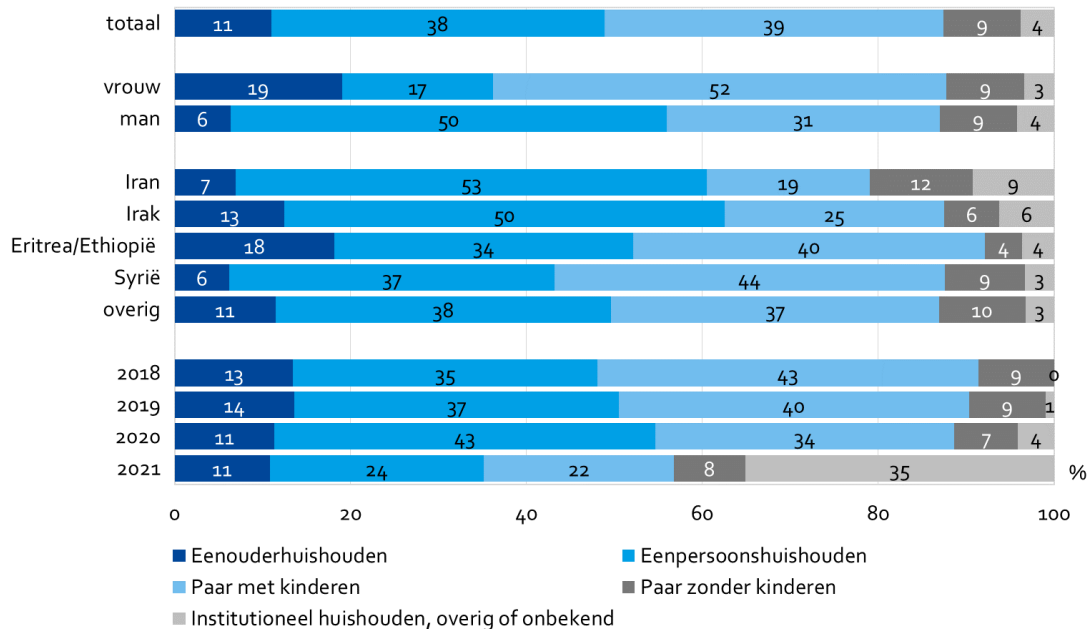
Figuur 2.8 Aandeel statushouders per huishoudentype naar G5-steden en Nederland, juli 2021 (procenten)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

In Amsterdam zijn vrouwelijke statushouders vaker dan mannen met een asielsstatus onderdeel van een paar met kinderen (52% tegenover 31%) of een eenoudergezin (19% tegenover 6%). Mannelijke statushouders zijn bijna drie keer vaker dan vrouwen alleenstaand (50% tegenover 17%). Statushouders uit Iran en Irak komen vaker als alleenstaande naar Nederland dan statushouders uit anderen landen.

De gezinssamenstelling van de statushouders is over de jaren hetzelfde gebleven tot vergunningsjaar 2021. In vergunningsjaar 2021 zien we een grote verandering ten opzichte van de voorgaande jaren: er is een toename in het aantal statushouders dat onderdeel is van een institutioneel huishouden (290 statushouders, 35%). Het betreft hier in hoofdzaak statushouders die nog woonachtig zijn bij het COA (zie ook paragraaf 2.6): dit waren in juli 2021 afgerond 260 statushouders. Daarnaast zijn er bij benadering 30 statushouders die onder een ander institutioneel huishouden vallen, zoals een verpleeg-, verzorgings of kinderkuis, gezinsvervangend tehuis, revalidatiecentrum of penitentiaire inrichting. Dit betreft deels alleenstaande minderjarige vluchtelingen.

Figuur 2.9 Statushouders in Amsterdam naar geslacht, herkomstsgroepering, instroomjaar 2018-2021 en gezinssamenstelling, juli 2021 (procenten)

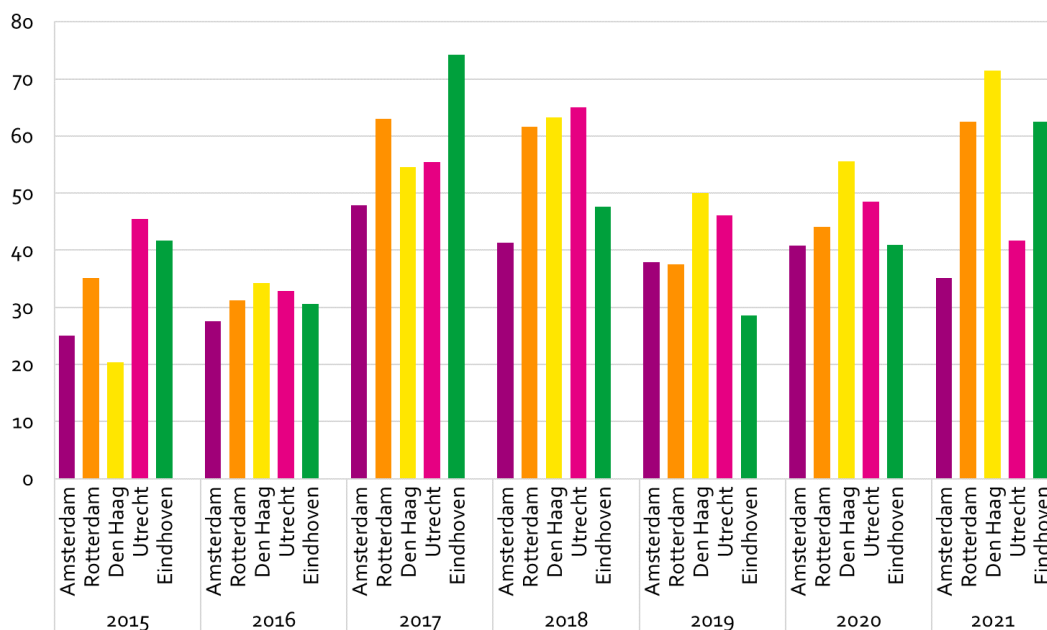

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

2.3 Nareizigers

Statushouders kunnen een verzoek indienen om hun partner, kind(eren) of ouder(s) naar Nederland te laten overkomen. Hiervoor gelden strikte regels: nadat iemand een asielvergunning voor bepaalde tijd heeft gekregen is er drie maanden de tijd om een aanvraag voor gezinshereniging in te dienen. Het huwelijk of partnerschap moet zijn gesloten voordat de vergunninghouder naar Nederland kwam en de gezinsleden moeten voor de vlucht in het land van herkomst of een buurland een gezin hebben gevormd. Familielieden die volgens deze voorwaarden naar Nederland komen worden nareizigers genoemd. Daarnaast kunnen alle migranten, en dus ook statushouders, familie laten overkomen via reguliere gezinshereniging. Het kan hierbij gaan om een partner of kinderen waar zij al een gezin mee vormden (gezinshereniging) maar ook om een nieuwe partner (gezinsoorming). Bij reguliere gezinshereniging gelden strengere eisen dan bij nareizigers ([CBS, 2018](#)).

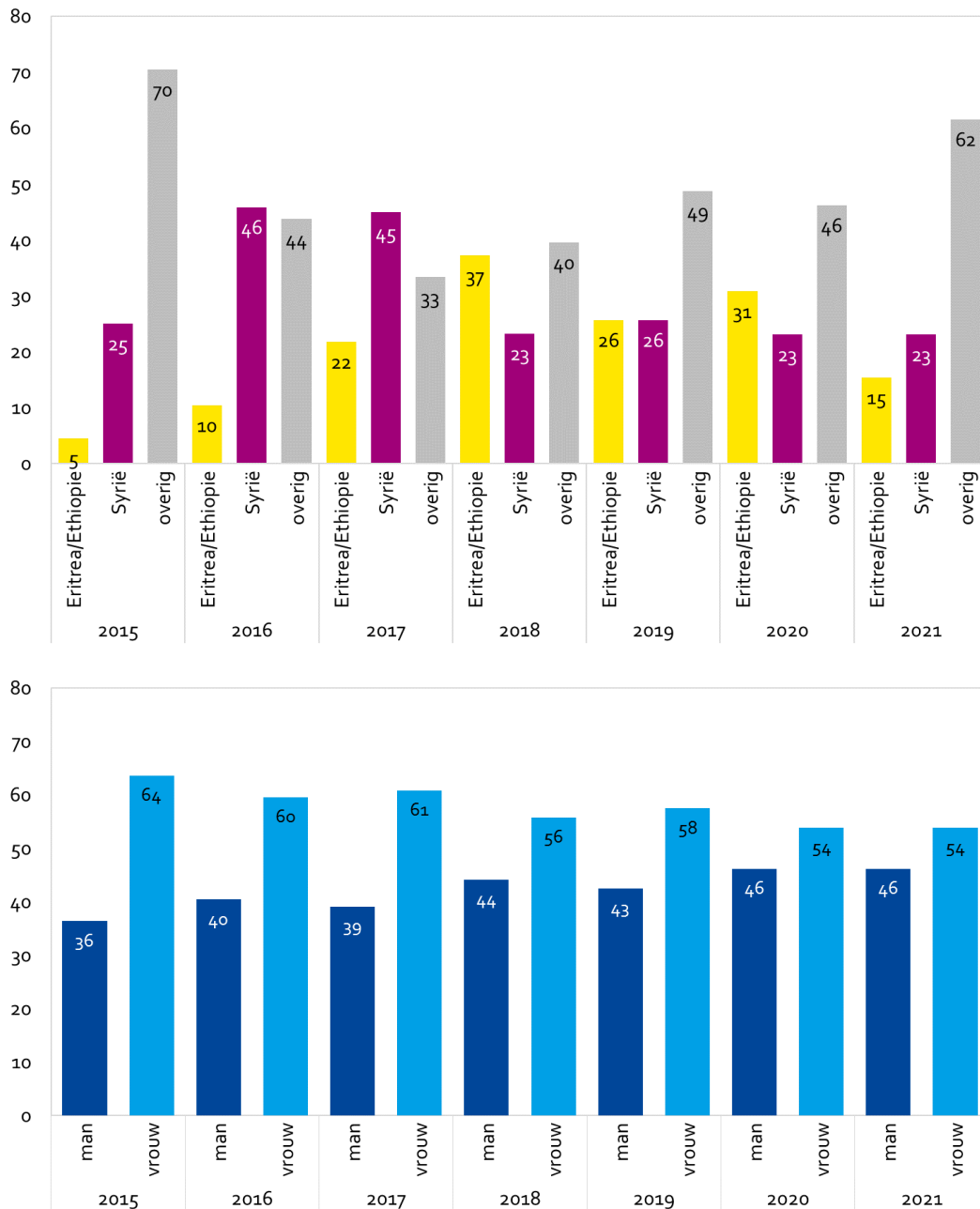
Figuur 2.10 toont per instroomjaar het aandeel nareizigers voor de verschillende G5-steden. Het aandeel nareizigers is in alle steden sinds 2017 toegenomen. In Eindhoven was het aandeel in 2017 het hoogst, namelijk 74%. Ook in 2021 is meer dan de helft van de statushouders daar nareiziger. In Amsterdam ligt dit aandeel veel lager dan de andere G5-steden (35%). Dit geldt voor de gehele periode. Enkel in 2015 en 2019 is Amsterdam niet de gemeente met het laagste aandeel nareizigers (maar wel met het op één na laagste aandeel).

Figuur 2.10 Aandeel statushouders dat als nareiziger is gekomen per instroomjaar, G5-steden, juli 2021 (procenten)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

In 2016 en 2017 is het aandeel Syrische nareizigers in Amsterdam het hoogst. Dit aandeel daalt sinds 2017. Na een piek in 2018 van het aandeel nareizigers uit Eritrea of Ethiopië (37%) is dit sterk gedaald naar 15% in 2021. Vrouwen zijn vaker nareiziger dan mannen. In 2015 was dit aandeel het hoogst (64%) en dit aandeel is gedaald naar 54% in 2021. De verdeling man-vrouw wordt dus gelijkjer over de jaren heen (figuur 2.11).

Figuur 2.11 Aandeel statushouders dat als nareiziger naar Amsterdam is gekomen per instroomjaar uitgesplitst naar geslacht en nationaliteit, juli 2021 (procenten)

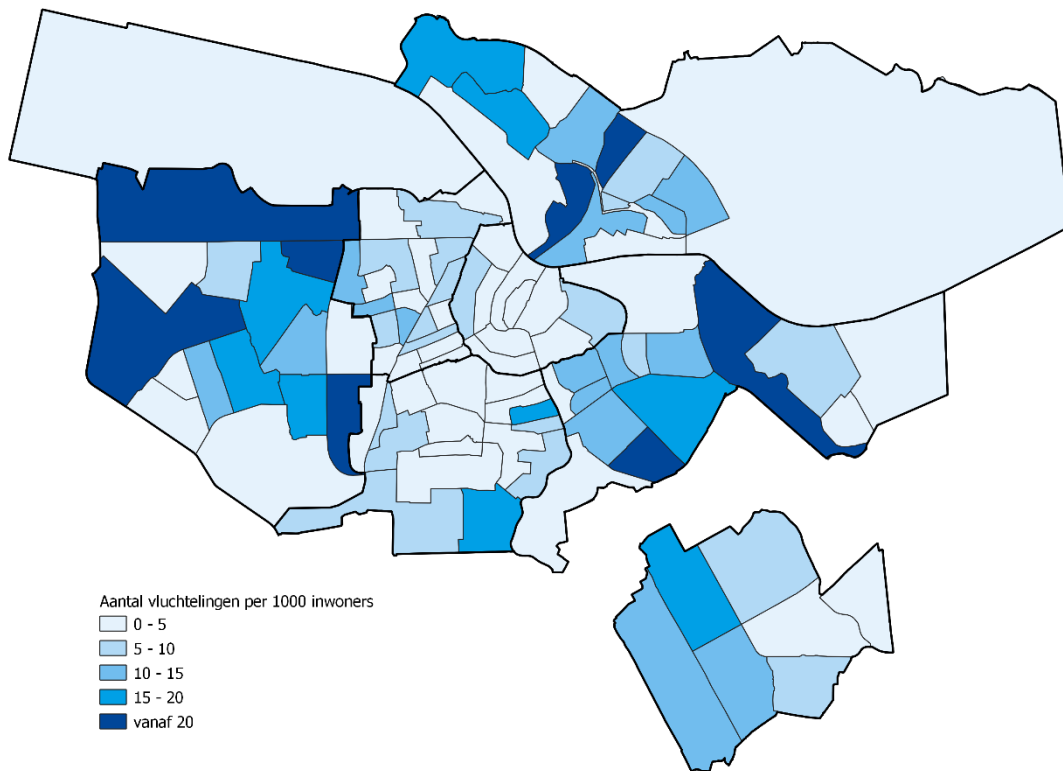
bron: Microdata CBS, bewerking O&S

2.4 Verdeling over de stad

Figuur 2.12 geeft een overzicht van het aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk in Amsterdam op 1 juli 2021. Er wonen relatief weinig statushouders in stadsdelen Zuid en Centrum. Wijken met de meeste statushouders per 1.000 inwoners hebben allemaal een huisvestingslocatie voor statushouders: Lutkemeer/Ookmeer (azc Willinklaan), Elzenhagen (Startblok Elzenhagen), bedrijventerrein Sloterdijk (Wasa Village), en Westlandgracht

(Riekerhaven). Behalve in Westlandgracht (circa 11.000 inwoners) is het totale aantal inwoners in deze wijken echter vrij klein, waardoor het aantal statushouder naar verhouding hoog is. In absolute zin wonen de grootste aantallen statushouders in Bijlmer Centrum (420), Westlandgracht (390), Elzenhagen (280), Middenmeer (270) en Osdorp-Oost (260).

Figuur 2.12 Aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk, juli 2021

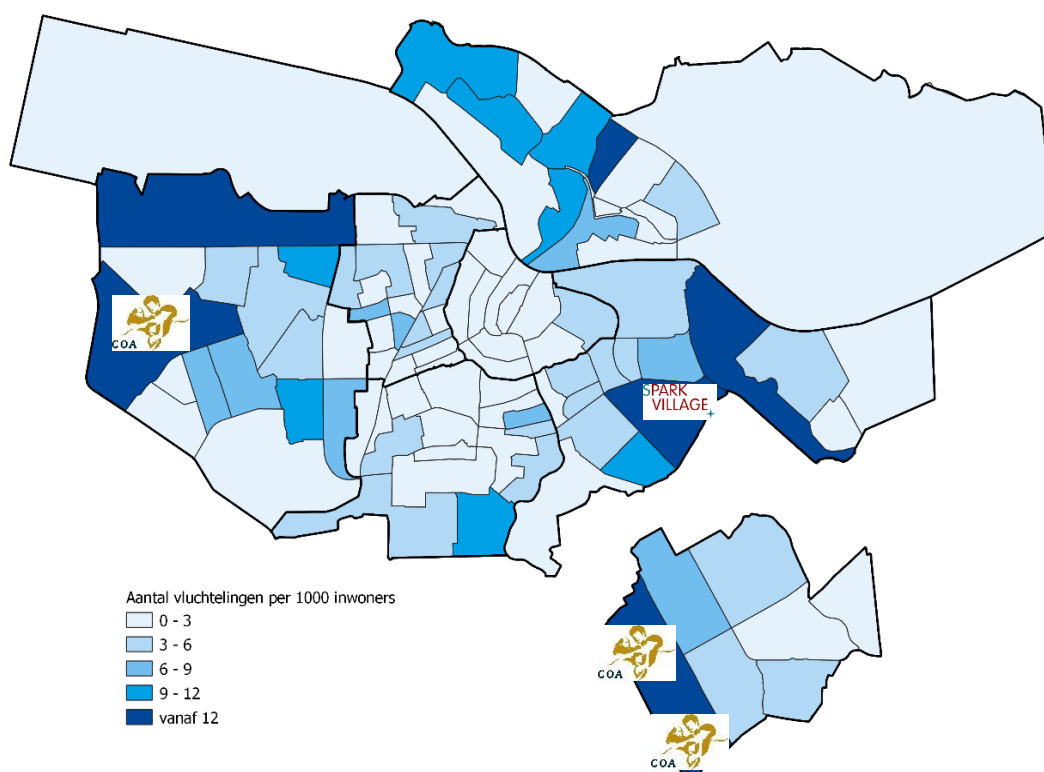

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

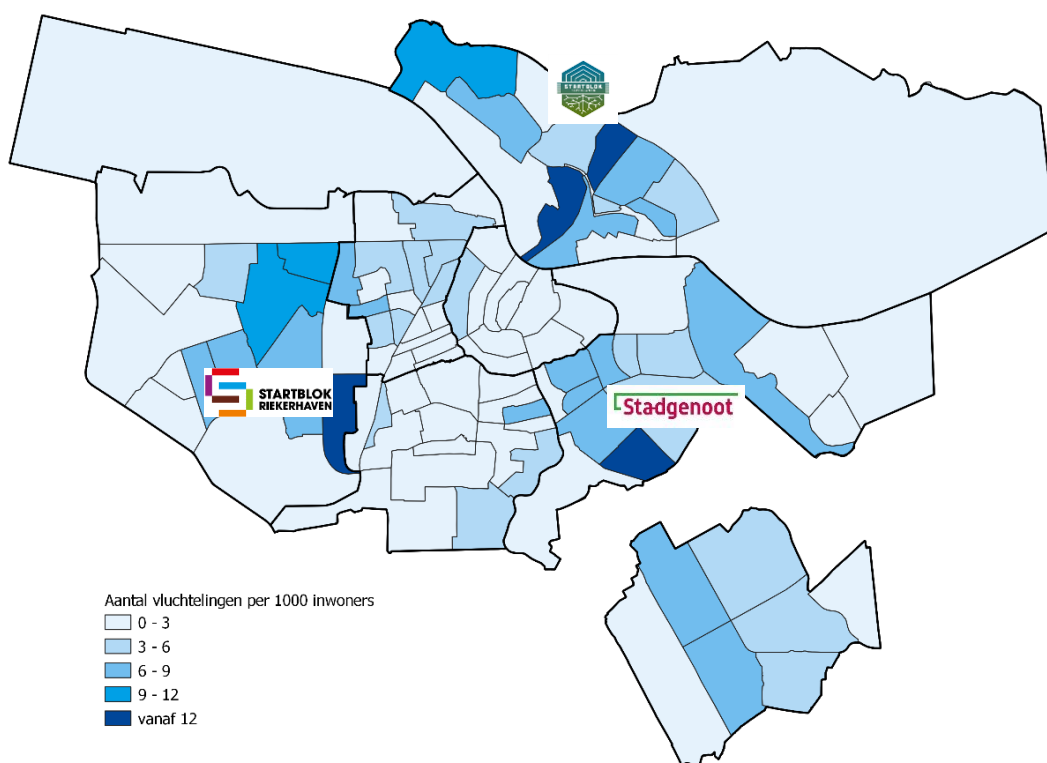
Om een beeld te krijgen van de (her)vestiging van statushouders in de stad in de loop der tijd, is met twee figuren een onderscheid gemaakt tussen recente statushouders enerzijds (figuur 2.13) en het vroege cohort van statushouders anderzijds (figuur 2.14).

De spreiding van recente statushouders (vergunningjaren 2017-2020) komt tot op zekere hoogte overeen met de spreiding van alle cohorten samen (figuur 2.13). Wijken met de grootste absolute aantallen recente statushouders zijn Middenmeer (210), Bijlmer-Centrum (200) en Elzenhagen (160). In de wijken Osdorp-Oost, Banne Buiksloot en Bijlmer-Oost woonden medio 2021 140 statushouders die in de periode 2017-2020 een vergunning kregen. De wijken met een hoog aandeel statushouders zijn veelal de wijken met relatief lage inwoneraantallen: minder dan 10.000. Van de wijken met meer dan 10.000 inwoners hebben Middenmeer en Slotervaart Zuid een relatief grote populatie van recente statushouders. Volewijk ligt net onder deze grens en telt 12 statushouders op 10.000 bewoners.

Figuur 2.13 Aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk cohort 2017-2020, juli 2021

Figuur 2.14 Aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk cohort 2014-2016, juli 2021

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

De vroege cohorten van statushouders (2014-2016) wonen eveneens geconcentreerd in enkele gebieden, maar minder aan de randen van de stad dan de recente cohorten. Het hoogste relatieve aantal Amsterdamse statushouders behorende tot het vroege cohort was op 1 juli 2021 woonachtig in Elzenhagen (startblok Elzenhagen), Westlandgracht (startblok Riekerhaven), Betondorp (Stadgenoot) en Volewijck. Ook in Oostzanerwerf en Slotermeer woonden begin 2021 relatief veel statushouders behorende tot het vroege cohort (9-12 op 1.000). De vleugels van de stad hebben de lichtste tint; daar wonen relatief weinig statushouders die tussen 2014 en 2016 een verblijfsvergunning kregen.

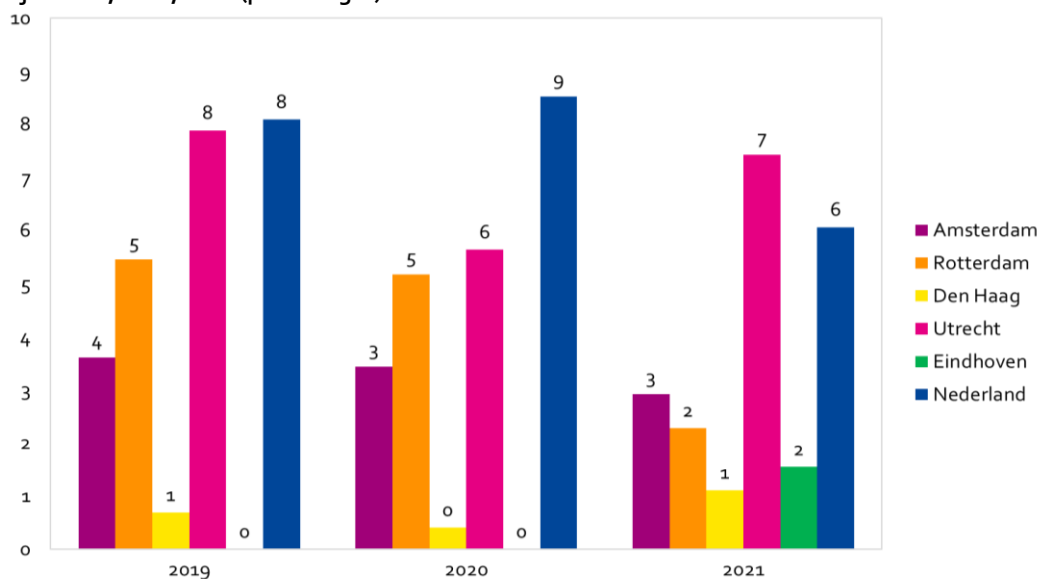
2.5 Woonsituatie

2.5.1 Verblijf bij COA

Figuur 2.16 toont het aandeel van de statushouders dat verblijft op een COA-locatie in de stad of elders in Nederland. Dit betekent dat het overige deel een reguliere woning huurt of bezit, of een andersoortig verblijf heeft. In Amsterdam is dit aandeel lager dan in Rotterdam, Utrecht en het Nederlands gemiddelde. Hierbij dient rekening te worden gehouden met onevenredige spreiding van COA-opvanglocaties over het land.

Op 1 juli 2021 waren in Amsterdam 260 statushouders woonachtig op een COA-adres, ten opzichte van 250 medio 2019 en 270 medio 2020. Dit aantal neemt dus niet af. In Rotterdam waren dit er 150 in 2021, wat bijna een halvering is van het aantal in 2019 (290). In Utrecht neemt het aantal statushouders toe van 190 medio 2020 tot 280 in juli 2021. In heel Nederland stonden op 1 juli 2021 10.450 statushouders in afwachting op een woning ingeschreven op een COA-adres (aantallen niet in figuur).

Figuur 2.16 Aandeel van de statushouders woonachtig op COA adres (cohort 2014-2021), peilmoment 1 juli 2019, 2020, 2021 (percentages)

bron: Microdata CBS, bewerking O&S

Een noodzakelijke kanttekening bij de percentages in figuur 2.16 is dat het leeuwendeel van de statushouders aan een andere gemeente wordt toegewezen dan het laatste COA-woonadres. Een deel van de statushouders die momenteel op een opvangadres in Amsterdam verblijven wachten dus op een woning elders, maar ook het omgekeerde is het geval: een aantal statushouders dat momenteel in een andere gemeente in Nederland wordt opgevangen wacht eveneens op een woning in de stad Amsterdam. De cijfers in figuur 2.16 vormen dus geen indicatie dat Amsterdam er beter voor staat dan andere gemeenten wat betreft het voldoen aan de taakstelling voor statushouders. Zo werd de taakstelling in 2021 niet gehaald. Er werden 957 statushouders gehuisvest waarmee de achterstand op 276 personen kwam ([Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen Voortgangsrapportage 2021](#)). Amsterdam is hierin niet uniek.

Nadat een verblijfstitel verkregen is, moet vanuit de gekoppelde gemeente een passende woning worden toegewezen. Hoewel gemeenten zelf bepalen welke mensen recht hebben op voorrang bij een sociale huurwoning¹ horen statushouders in de praktijk veelal tot de voorrangsgroep, ook met het oog op de halfjaarlijkse taakstelling. De wachtlijsten voor sociale huur zijn in Amsterdam en vele andere gemeenten lang en groeiende. Dit zorgt niet enkel tot een gestokte doorstroom vanuit COA naar reguliere woonvormen; maar leidt er eveneens toe dat wanneer een woning eenmaal is betrokken, de mogelijkheden om een andere woning te vinden zeer beperkt zijn. In de praktijk zullen statushouders die een sociale huurwoning betrekken dan ook nauwelijks doorstromen naar een andere huurwoning in de stad.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/hebben-vergunninghouders-voorrang-bij-het-toewijzen-van-een-sociale-huurwoning>

3 Ontwikkelingen in werk (2019-2021)

Dit hoofdstuk gaat over de arbeidsmarktsituatie van statushouders in Amsterdam, meer specifiek over werk in loondienst. De bijstandsafhankelijkheid komt ter sprake in het volgende hoofdstuk (4). De Amsterdamse Aanpak Statushouders loopt inmiddels zes jaar. In het jaarverslag van de aanpak wordt gerapporteerd over de bemiddeling naar werk. Paragraaf 3.1 behandelt achtereenvolgens het aandeel statushouders met werk naar verschillende achtergrondkenmerken, de verdeling over type contracten en de bedrijfstakken waarbinnen de meeste Amsterdamse statushouders werkzaam zijn op 1 juli 2021. In paragraaf 3.2 wordt vervolgens ingegaan op de kwaliteit van werk (contractsoort, sector en gewerkte uren), waarbij ook de ontwikkelingen in de periode medio 2019 tot begin 2022 in kaart zijn gebracht. Hiermee krijgen we een indruk van de rol die corona en de verschillende maatregelen spelen in de baankwaliteit en zekerheid van meerderjarige statushouders in Amsterdam.

Kernpunten

- Tussen 2019 en 2020 zien we een kleine afname in het aandeel statushouders dat werk heeft. In juli 2021 is er voorzichtig herstel zichtbaar: 37% heeft dan minimaal één baan.
- Van de statushouders die in 2019 geen betaald werk hadden, had in maart 2022 32% een baan gevonden. In 2021 had 33% van hen geen betaald werk meer.
- Het aandeel statushouders dat werk had in 2019 en nadien niet meer, stijgt nog verder in 2021, maar neemt weer af in de periode tot maart 2022.
- Jongeren en recentere cohorten raken vaker hun baan kwijt tijdens corona, maar vonden ook vaker weer werk in de periode tussen juli 2021 en maart 2022 in vergelijking tot oudere statushouders en vroegere cohorten.
- De helft van de statushouders werkte medio 2021 in een krimpsector, en overwegend met een contract voor bepaalde tijd. In maart 2022 is dit iets meer dan een kwart (27%).
- Het aandeel statushouders dat werkt in een krimpsector is afgenomen in de periode medio 2019 – maart 2022, dit geldt eveneens voor het aandeel werkzaam in kleine banen.
- De kwaliteit en duurzaamheid van werk lijken met de intrekking van coronamaatregelen en parallel toenemende krapte op de arbeidsmarkt te zijn verbeterd in de periode medio 2021 – maart 2022.
- Het aandeel statushouders dat werkzaam was in de horeca nam sterk af in de periode juli 2019 – juli 2021. Dit is waarschijnlijk grotendeels toe te schrijven aan de noodgedwongen sluitingen van horeca in verband met de coronamaatregelen. Hoewel het aandeel sindsdien weer heel licht gestegen is, vond de meerderheid (56%) werk in een andere sector.

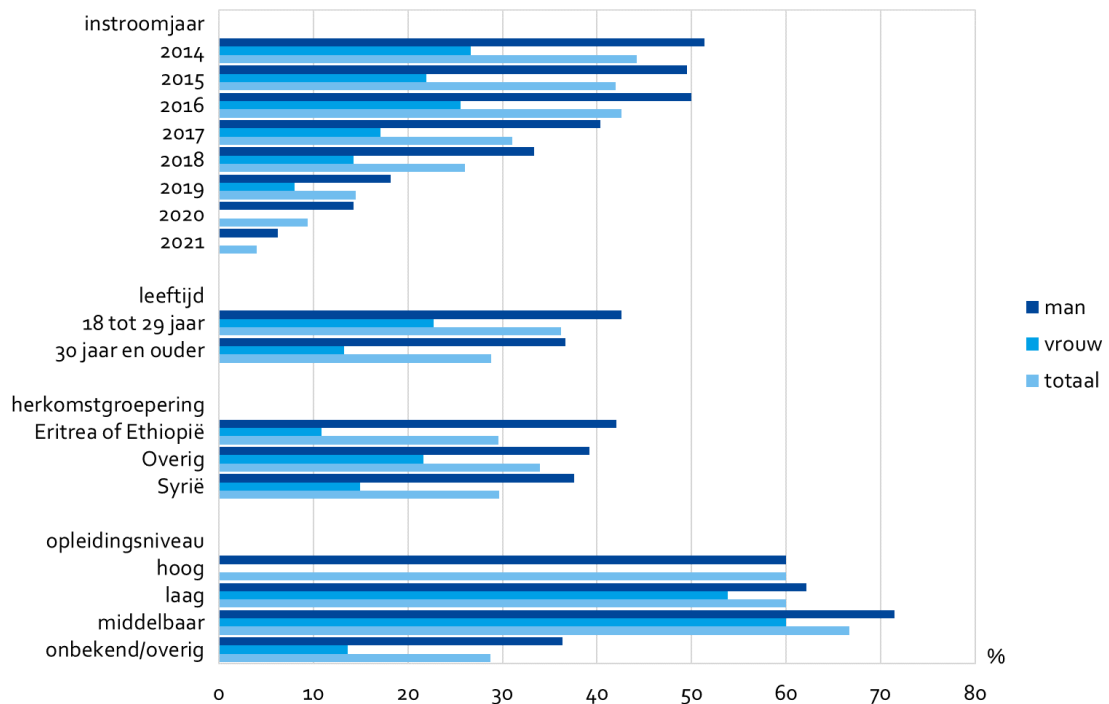
3.1 Aandeel met werk in loondienst, 2021

Van de 15 tot en met 66-jarige statushouders waren er medio 2021 in totaal 2.150 werkzaam in loondienst voor minimaal één uur per week. Dit aantal ligt lager dan anderhalf jaar daarvoor: in januari 2020 telde Amsterdam 2.400 werkende statushouders (Vluchtelingenmonitor 2020). Het aantal (2.150) ligt daarentegen wel hoger dan in juli 2020 en juli 2021. In bijlage III is de arbeidsdeelname op het laatste peilmoment per stadsdeel weergegeven.

Jongeren werken vaker dan statushouders van 30 jaar of ouder, respectievelijk 36% en 29% (figuur 3.1). Dit verschil tussen de twee leeftijdsgroepen is met name onder vrouwen groot. Van de vrouwelijke statushouders in de leeftijdsgroep 18 t/m 29 ligt de arbeidsmarktdeelname ongeveer 70% hoger dan onder vrouwelijke statushouders in de leeftijden 30 t/m 66. Voor mannelijke statushouders in die leeftijd ligt dit 16% hoger dan de oudere leeftijdsgroep. In alle leeftijdsgroepen (ook op basis van fijnmazigere indeling) ligt het aandeel werkenden voor mannen hoger dan voor vrouwen.

Voor zowel mannen als vrouwen geldt dat arbeidsmarktdeelname toeneemt met de verblijfsduur. Deze stijging is in relatieve zin sterker onder vrouwen dan onder mannen. Van de mannen die in 2014 een vergunning kregen, is op 1 juli 2021 ruim de helft (51%) werkzaam. Voor vrouwen die in datzelfde jaar een vergunning ontvingen ligt dit op iets meer dan een kwart (27%). Van de statushouders die in 2019 met een vergunning werden ingeschreven in Amsterdam is slechts een kleine minderheid medio 2021 werkend: 18% voor mannen en 8% voor vrouwen. Het relatieve verschil in arbeidsdeelname tussen mannen en vrouwen neemt dus af met een toenemende verblijfsduur.

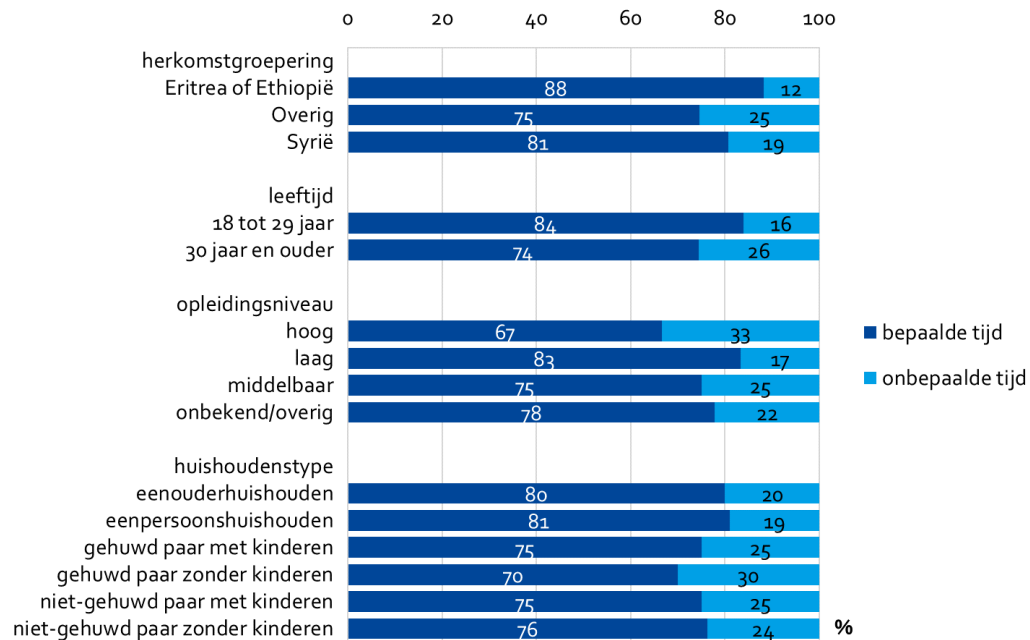
Statushouders in de groep 'overige herkomstlanden' hadden het vaakst betaald werk in juli 2021 (34%). Dit aandeel ligt een fractie lager onder statushouders uit Syrië (30%) en Eritrea en Ethiopië (30%). Verschillen in arbeidsmarktdeelname tussen de geslachten zijn vooral groot onder statushouders met herkomst Eritrea of Ethiopië: mannen (42%) werken bijna vier keer zo vaak als vrouwen (11%) uit deze landen. Voor Syrië en statushouders uit overige landen zijn de verschillen tussen de geslachten kleiner. Onder Syriërs hebben mannen (30%) twee keer zo vaak betaald werk als vrouwen (15%). De arbeidsdeelname van vrouwen ligt met (22%) met afstand het hoogst onder de groep herkomstlanden anders dan Syrië, Ethiopië en Eritrea. Van de mannen uit deze groep werkte 39% op 1 juli 2021.

Figuur 3.1 Aandeel statushouders dat werkt in loondienst naar geslacht, juli 2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Ongeveer acht op de tien Amsterdamse statushouders in loondienst had in juli 2021 een contract voor bepaalde tijd (figuur 3.2). Het aandeel met een contract voor bepaalde tijd ligt het hoogst onder statushouders uit Eritrea en Ethiopië (88%) en het laagst onder de categorie statushouders uit de overige herkomstlanden (75%). 81% van de werkende Syrische statushouders woonachtig in Amsterdam heeft een contract met een einddatum. Jongere statushouders (18 t/m 29) hebben iets vaker dan statushouders van 30 jaar en ouder een contract voor bepaalde tijd (respectievelijk 84 en 74%).

Statushouders die in Nederland een opleiding volgen of hebben gevolgd die onder de categorie 'laag' wordt geschaald hebben vaker een contract voor bepaalde tijd (82%) dan statushouders met een onbekend opleidingsniveau (78%). Van de laatstgenoemde groep heeft een deel naar alle waarschijnlijkheid wel een opleiding gevolgd in het land van herkomst maar is deze niet geregistreerd in het land van asiel en mogelijk ook niet erkend. Statushouders die zonder partner met kind(eren) wonen en alleenstaanden hebben het vaakst een flexibel contract. Zij zijn relatief jong en voor een deel onderwijsvolgend.

Figuur 3.2 Aandeel statushouders dat werkt in loondienst naar type contract, juli 2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

De meeste statushouders vinden werk in de horeca. In juli 2021 werkte 29% van de mannelijke werkende Amsterdamse statushouders en 24% van de vrouwen in deze sector. Voorts werkte 20% van de mannelijke en 27% van de vrouwelijke statushouders destijds in de handel. Mannelijke statushouders werken daarnaast vaak in verhuur en overige zakelijke diensten (17%) en vrouwen daarbij ook binnen de sector zorg- en welzijn (15%).

Tabel 3.3 Top vijf van sectoren waarin statushouders werkzaam zijn, naar geslacht, juli 2021

	mannen	vrouwen
1	horeca (29%)	handel (27%)
2	handel (20%)	horeca (24%)
3	verhuur en overige zakelijke diensten (17%)	Zorg- en welzijn (15%)
4	overige industrie en reparatie (5%)	Verhuur en overige zakelijke diensten (15%)
5	bouwnijverheid (5%)	gezondheidszorg (6%)

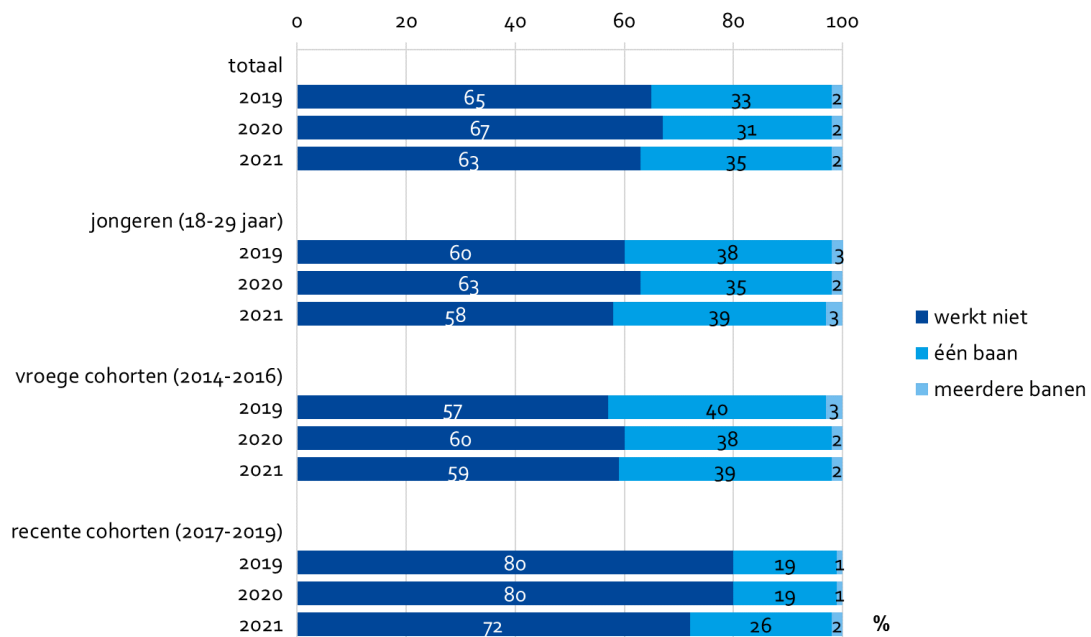
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

3.2 Kwaliteit van werk, ontwikkeling 2019-2021

In deze paragraaf kijken we hoe de arbeidsmarktpositie van statushouders zich ontwikkelde tijdens de coronacrisis. In hoeverre was deze groep werkzaam in kwetsbare sectoren en hoe ontwikkelt dit zich door de coronajaren heen? Om antwoord te verkrijgen op deze vragen volgen we naast de totale groep Amsterdamse statushouders (alle cohorten) een cohort statushouders met een vergunningsdatum van uiterlijk 30 juni 2019. Het gaat dus om

statushouders die op 1 juli 2019 in Amsterdam woonden en op dat moment 18 jaar of ouder waren. Door deze groep constant te houden kunnen we de effecten van de coronacrisis beter meten. Voor deze groep nemen we 1 juli 2019, toen er nog geen sprake was van de coronacrisis, als startpunt. Vervolgens wordt deze groep gevolgd gedurende de peildata 1 juli 2020 (na de eerste lockdown), 1 juli 2021 (na de tweede lockdown) en voor sommige analyses 1 maart 2022, toen de maatregelen grotendeels weer ingetrokken waren.

Figuur 3.4 Aantal banen van statushouders, 2019-2021 (alle cohorten) (procenten)

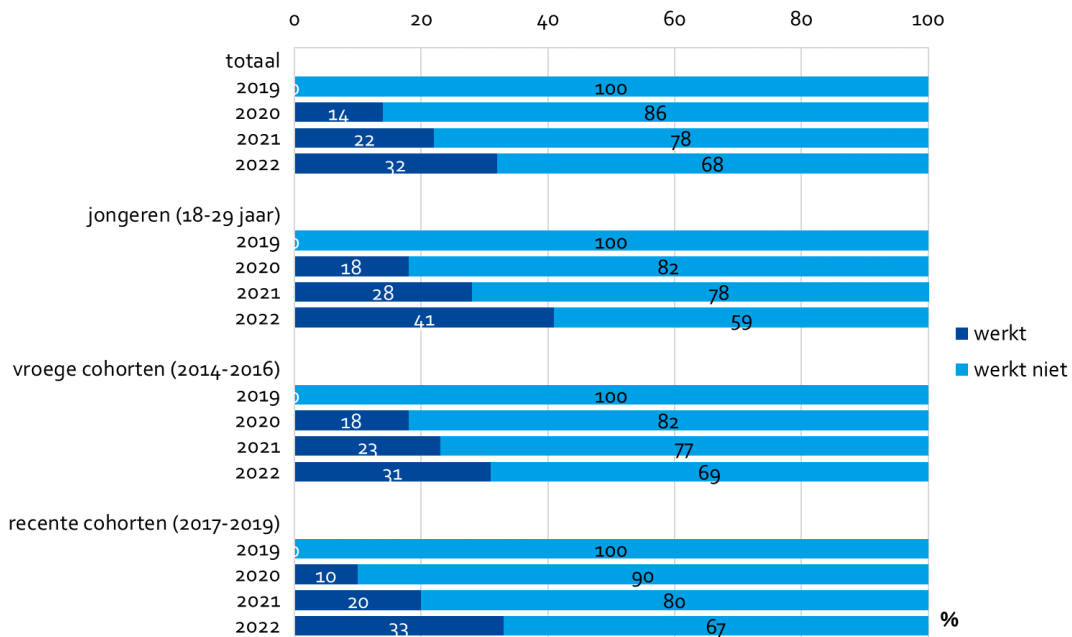
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Tussen 2019 en 2020 zien we een kleine afname in het aandeel statushouders dat werk heeft: van 35% naar 33%. In juli 2021 is er voorzichtig herstel en heeft 37% minimaal één baan. Jongeren (18-29 jaar) hebben vaker een baan: 41% in 2019. Ook bij jongeren vindt een daling plaats tussen 2019 en 2020 (37%) en herstel tussen 2020 en 2021 (42%). Jongeren stapelen ook wat vaker banen: 3% van deze groep heeft meerdere geregistreerde banen, zowel in 2019 als 2021. Statushouders uit de vroegere cohorten (2014-2016) hebben veel vaker werk (43%) dan statushouders uit recente cohorten (2017-2020, 20%). De recente cohorten kennen wel relatief het sterkste herstel tussen 2020 en 2021: van 20% naar 28% (figuur 3.4). Voor het vroegere cohort – statushouders die tussen 2014 en 2016 een vergunning kregen – is van herstel tot medio 2021 nog geen sprake.

3.2.1 Statushouders zonder werk in 2019, ontwikkeling 2019-2022

In deze paragraaf kijken we naar de arbeidsmarktsituatie van statushouders die in 2019 geen betaalde baan hadden. Van deze groep had in maart 2022 een derde een baan gevonden (figuur 3.5).

Figuur 3.5 Niet werkenden in 2019, naar arbeidsmarktsituatie in 2020-2022* (procenten)

* Het gaat om niet-werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli en in 2022 op 1 maart.

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

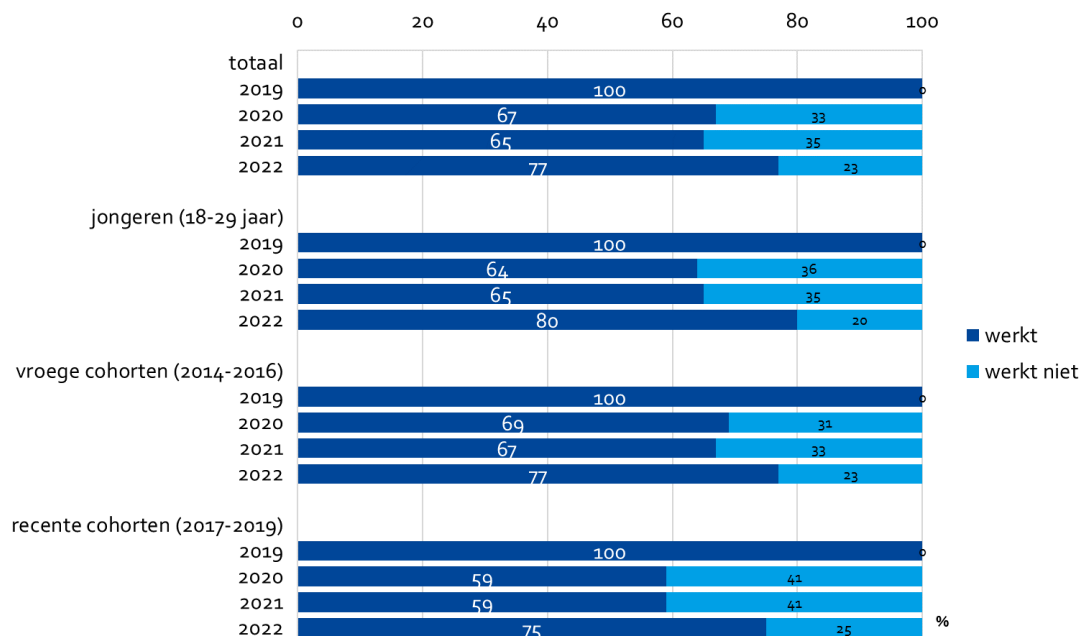
Onder jongeren (18-29 jaar) ligt dit aandeel hoger (41%). In 2020 is er een groot verschil tussen de vroege en recente cohorten: niet werkenden uit de vroege cohorten hebben veel vaker werk gevonden (18%) dan niet werkenden uit de recente cohorten (10%). In 2021 is het verschil tussen deze groepen kleiner (figuur 3.5). Toch is ook in dat jaar de toestroom naar werk voor statushouders die al langere tijd een verblijfsstatus hebben (2014-2016) groter dan onder statushouders die recenter status kregen. In maart 2022 heeft zelfs een iets groter deel van de in 2019 niet-werkende statushouders uit recente cohorten werk gevonden, vergeleken met de statushouders uit vroege cohorten.

Vanaf hier zoomen we verder in op de statushouders die wel werk hadden op 1 juli 2019. Voor deze groep kijken we naar hun arbeidsmarktparticipatie in de jaren na 2019, naar hun contractsoort en naar de sector waarin zij werkzaam zijn.

3.2.2 Statushouders met werk in 2019, ontwikkeling 2019-2022

In deze paragraaf kijken we naar de arbeidsmarktsituatie van statushouders die in 2019 wél betaald werk hadden. Hoe groot is het deel dat deze baan wist te behouden? Van de statushouders die in 2019 werk hadden heeft in 2020 nog 67% een baan, 33% participeert niet meer op de arbeidsmarkt (figuur 3.6). Deze sterke daling zet in afgezwakte vorm door tot 65% werkenden in 2021, waarna stevig herstel intreedt: 77% had een baan in maart 2022. In 2022 ligt de arbeidsdeelname onder statushouders dus weer ruim boven het peil van 2020.

Figuur 3.6 Werkenden in 2019, naar arbeidsmarktsituatie in 2020-2022* (procenten)

* Het gaat om werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli en in 2022 op 1 maart.
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

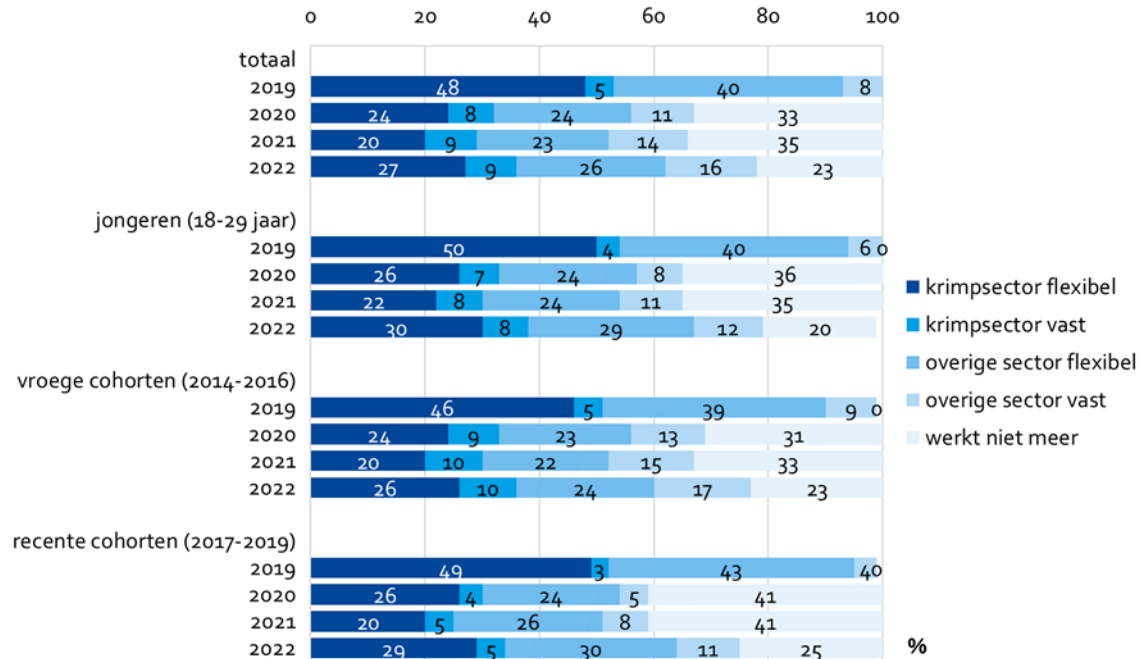
Jongeren die in 2019 werk hadden, werden relatief hard geraakt in 2020 (36% werkt niet meer), maar kennen ook een relatief sterk herstel dat al in 2021 inzet. Onder de totale groep statushouders op beroepsleeftijd is dit herstel er in wat beperktere mate. Dit heeft mogelijk ook van doen met arbeidsmarktintrede van jongeren na diplomering.

Statushouders binnen de recente cohorten verliezen vaker hun baan in 2020: 41% werkt halverwege dat jaar niet meer, tegenover 31% van de vroege cohorten. Na 2021 treedt bij beide groepen herstel in en het verschil tussen de groepen is in maart 2022 nagenoeg verdwenen (figuur 3.6).

Ruim de helft van de statushouders werkte in 2019 in een krimpsector (figuur 3.7). Dat zijn sectoren die de laatste jaren als gevolg van de coronamaatregelen te maken hebben gehad met een sterke afname van werkgelegenheid: horeca, arbeidsbemiddeling, reisbemiddeling, sierteelt, luchtvaart, en cultuur, sport en recreatie ([SCP, 2020](#)). Deze

statushouders hebben in bijna de helft van alle werkenden een contract voor bepaalde tijd (48%); 5% heeft een contract voor onbepaalde tijd. Van de 48% die in een overige sector werkt heeft eveneens een ruime meerderheid een contract voor bepaalde tijd (40%).

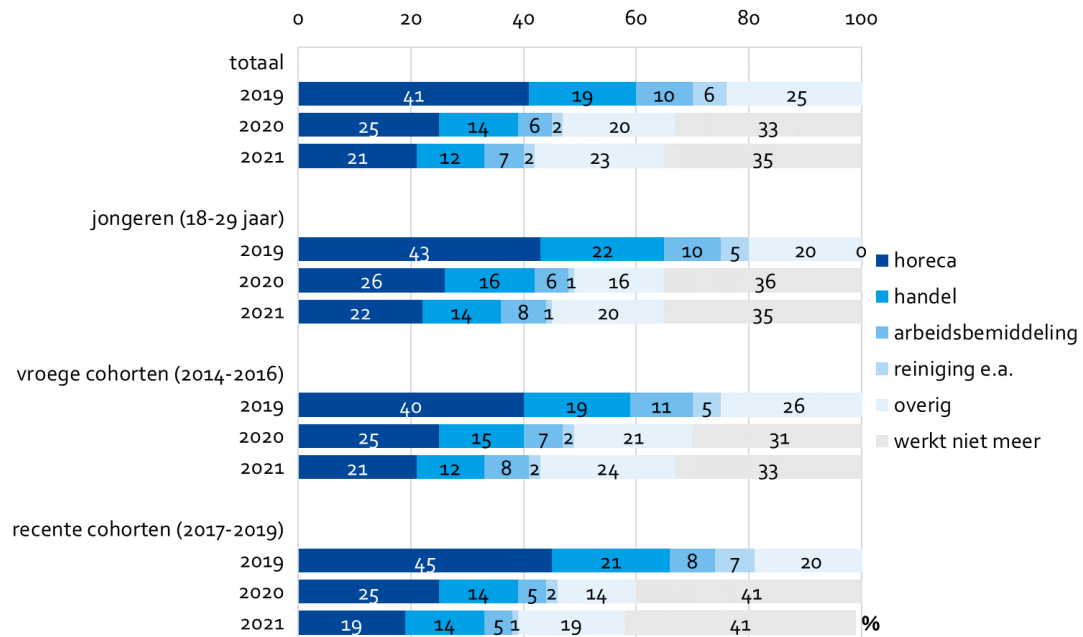
Figuur 3.7 Banen van werkende statushouders naar sector en contractsoort, 2019-2022* (procenten)

* Het gaat om werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli en in 2022 op 1 maart.
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Vooral de contracten voor bepaalde tijd verdwenen tijdens de coronacrisis, in krimpsectoren is er sprake van een halvering in 2020 (24%). Deze daling zet door tot in 2021 (20%), waarna er weer herstel intreedt: 27% in 2022. Bij contracten voor bepaalde tijd in overige sectoren zien we een vergelijkbare trend. Tegelijkertijd neemt het aandeel statushouders met een contract voor onbepaalde tijd toe, vooral in de niet-krimpsectoren. Een derde van de werkenden in 2019 werkt in 2020 niet meer (33%). In 2021 is dit zelfs 35%, maar in maart 2022 is het aandeel niet-werkenden weer gedaald tot 23%.

Jongeren (18-29 jaar) hebben wat vaker een contract voor bepaalde tijd in een krimpsector. Jongeren werken daarnaast vaker niet meer in 2020 (36%), maar voor deze groep is het herstel sterker en zet dit ook eerder in. In 2022 is nog 20% van deze groep werkloos. Ook statushouders uit een recenter cohort werken iets vaker met een contract voor bepaalde tijd in een krimpsector dan statushouders uit vroege cohorten. Statushouders uit de recente cohorten werken daarnaast vaker niet meer in 2020: 41%, vergeleken met 31% voor de vroege cohorten. Na 2021 laten beide groepen herstel zien en zijn de verschillen tussen de vroege en recente cohorten ook kleiner geworden.

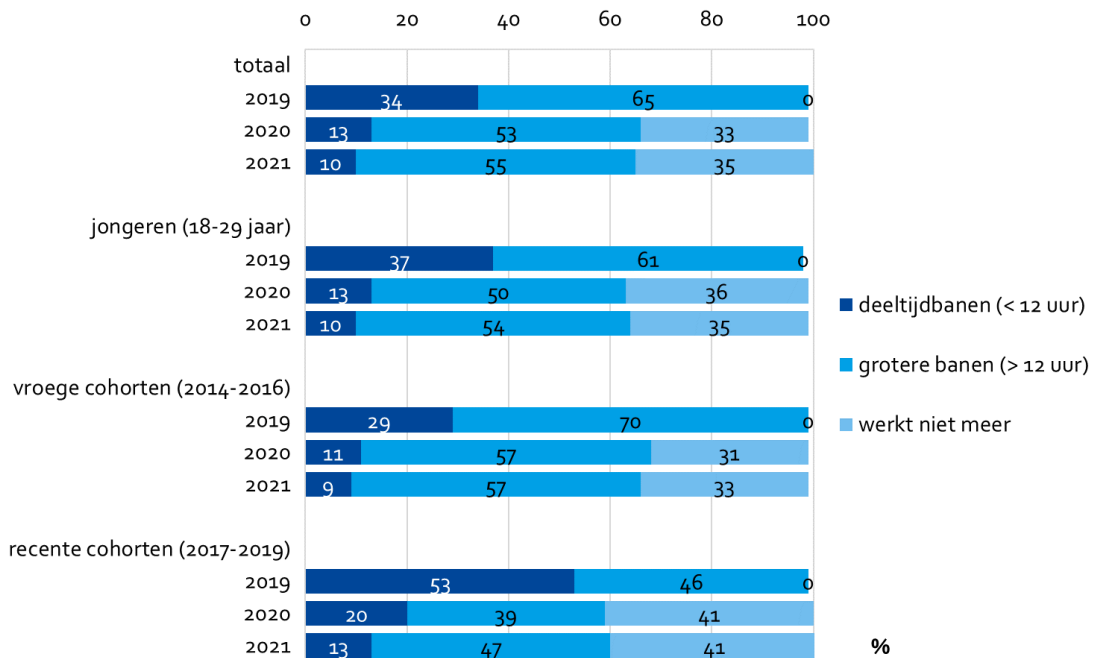
Figuur 3.8 Banen van werkende statushouders, naar sector, 2019-2021* (procenten)

* Het gaat om werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli.

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Van de werkende statushouders in juli 2019 werkt 41% in de horeca, in 2020 is dit nog maar 25% en in 2021 21%. Daarnaast werkt een aanzienlijke groep in de handel (19% in 2019) en 10% heeft een uitzendcontract. Ook werkt 6% in 'facility management, reiniging en landschapsverzorging'. Ook al deze sectoren laten een sterke daling zien vanaf 2020. Daarbij kent enkel de arbeidsbemiddeling (uitzendbranche) een toename in 2021.

Jongeren werken wat vaker dan gemiddeld in de horeca (43% in 2019) en de handel (22%). Bij jongeren zien we bovendien dat de arbeidsdeelname zich eerder dan onder de totale groep werkende statushouders met beroepsleeftijd licht herstelt: in 2020 heeft 36% van de werkenden uit 2019 geen baan, in 2021 nog 35%. Statushouders uit recente cohorten werkten in 2019 vaker in de horeca (45%) dan statushouders uit vroegere cohorten (40%), en deze groep kent ook een sterkere terugval tijdens de coronajaren. We kunnen dus constateren dat statushouders die relatief kortgeleden een status kregen op het gebied van arbeid harder zijn geraakt dan statushouders die al geruime tijd met een verblijfstitel in Amsterdam zijn ingeschreven.

Figuur 3.9 Banen van werkende statushouders, naar omvang, 2019-2021* (procenten)

* Het gaat om werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli.

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

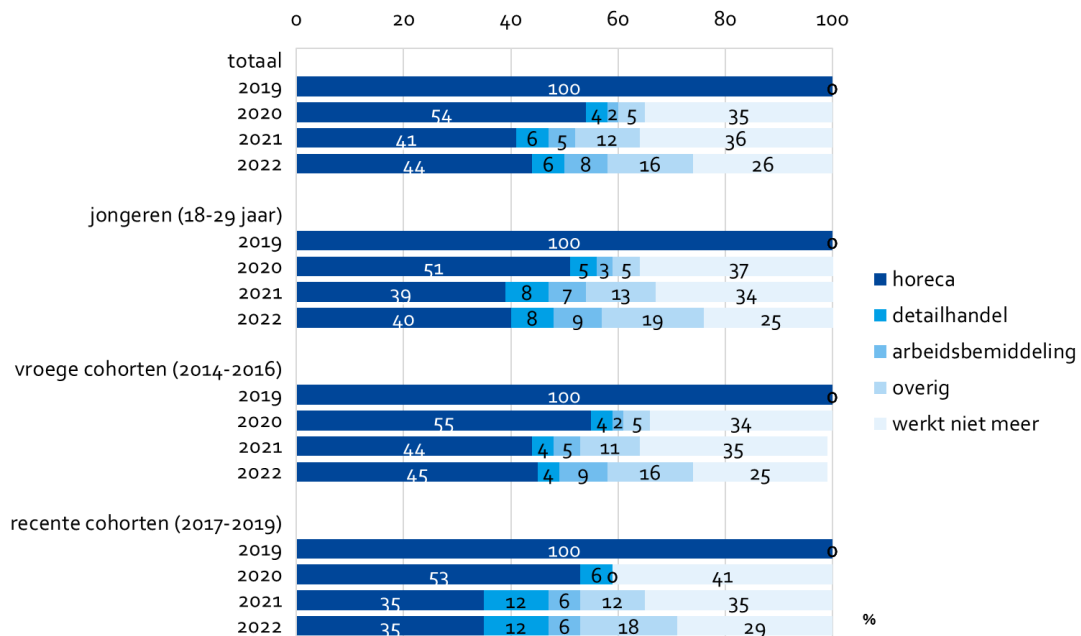
Een derde van de werkende statushouders in 2019 had een kleine deeltijdbaan (< 12 uur, 34%). Vooral deze banen lijken tijdens corona te verdwijnen: in 2020 heeft nog 13% een kleine deeltijdbaan en in 2021 10%. Tussen 2020 en 2021 zien we wel herstel bij de grotere banen (> 12 uur), maar niet bij de kleine deeltijdbanen.

Jongeren werken vaker in kleine deeltijdbanen (37% in 2019) en kennen ook een nog sterkere terugval tussen 2019 en 2020. We zien bij jongeren wel een iets sterker herstel bij de grotere banen tussen 2021 en 2022. Statushouders uit de recente cohorten werken in 2019 veel vaker in kleine deeltijdbanen (53%) dan statushouders uit vroegere cohorten (29%). Bij de recente cohorten zien we wel een sterk herstel bij de grotere banen tussen 2020 en 2021 (figuur 3.9).

3.2.3 Statushouders met een baan in de horeca in 2019, ontwikkeling 2019-2022

Veel banen in de horeca zijn verdwenen tijdens de coronacrisis. Van de statushouders die in 2019 in de horeca werkten, werkt in 2020 nog maar de helft in die sector (54%). In 2021 is dit aandeel verder gedaald tot 41%, waarna licht herstel optreedt in het eerste kwartaal van 2022 (44%). Ruim een derde (35%) van de groep horecamedewerkers uit 2019 werkt niet meer in 2020; in 2021 en 2022 is dit respectievelijk 36% en 26%. Daarnaast is een deel van deze groep terechtgekomen in de detailhandel (4% in 2020), de arbeidsbemiddeling (2%) en in overige sectoren (5%). Vooral de arbeidsbemiddeling (uitzendbranche) neemt toe tussen 2020 (2%) en 2022 (8%). In hoeverre deze werkenden worden ingezet in de horeca is niet bekend.

Figuur 3.10 Statushouders werkzaam in horeca in 2019*, naar arbeidssituatie in 2020-2022 (procenten)

* Het gaat om werkenden op 1 juli 2019. De peilmomenten voor 2020 en 2021 liggen ook op 1 juli en in 2022 op 1 maart.
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Statushouders in de leeftijden 18 t/m 29 jaar die in 2019 in de horeca werkten raakten vaker dan oudere statushouders hun baan kwijt: 51% werkte nog steeds in de horeca en 37% werkte helemaal niet meer in 2020. Wel zien we bij jongeren eerder herstel: in 2021 werkte 34% niet meer en in 2022 heeft 25% geen betaald werk. Gegevens over het eventueel volgen van een opleiding naast arbeidsdeelname zijn hierbij niet bekeken.

Statushouders uit de recentere cohorten die in 2019 in de horeca werkten raakten vaker werkloos in 2020 (41%) dan statushouders uit vroegere cohorten (34%). Wel treedt bij de recente cohorten het herstel eerder in: in 2021 werkt 35% niet meer en in 2022 gaat het om 29%. Statushouders uit de vroegere cohorten bleven vaker in de horeca werken dan de recente cohorten, vooral in de jaren 2021 (44%) en 2022 (45%). Statushouders uit de recentere cohorten maken veel vaker dan de vroegere cohorten de overstap vanuit de horeca naar de detailhandel (figuur 3.10).

4 Bijstandsuitkeringen

In dit hoofdstuk wordt nagegaan in welke mate statushouders bijstand ontvangen en in hoeverre statushouders daarin van elkaar verschillen, kijkend naar enkele demografische kenmerken en de woongemeente.

Kernpunten

- Bijstandsafhankelijkheid neemt af naarmate de statushouder een langere verblijfsduur heeft.
- De bijstandsafhankelijkheid is hoger onder vrouwen dan onder mannen. Echter, onder vrouwen neemt de bijstandsafhankelijkheid met een toename in verblijfsduur sneller af dan onder mannen, met name onder 18-34-jarigen.
- Oudere statushouders zijn vaker bijstandsafhankelijk dan jonge statushouders. Vooral onder de groep vrouwen van 55-66 jaar is de bijstandsafhankelijkheid hoog, namelijk 92%.
- De bijstandsafhankelijkheid is in Amsterdam vergelijkbaar met het percentage in Rotterdam (respectievelijk 58% en 59%). In Eindhoven, Utrecht en Den Haag ligt de bijstandsafhankelijkheid lager dan in Amsterdam en Rotterdam. Landelijk ligt de bijstandsafhankelijkheid hoger.
- In Amsterdam is het verschil in bijstandsafhankelijkheid tussen jongeren (18-29) en de oudere groep (30-plus) minder groot dan in de overige groter steden en in Nederland gemiddeld. Jonge statushouders ontvangen in Amsterdam relatief vaak een bijstandsuitkering, wat vermoedelijk verband houdt met hun positie als alleenstaande.

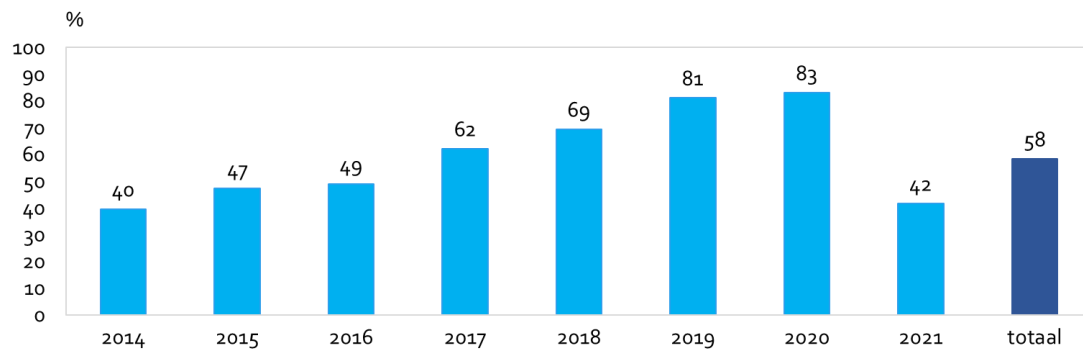
4.1 Aandeel bijstandsontvangers

Wanneer statushouders toegang hebben tot huisvesting in de gekoppelde gemeente het COA verlaten hebben krijgen ze recht op de bijstand. Bijgevolg is het aandeel statushouders dat buiten het COA verblijft en bijstand ontvangt in de eerste jaren na vestiging zonder uitzondering hoog. Van de 18- tot en met 66-jarige statushouders die in juli 2021 in Amsterdam woonden, ontving 58% een bijstandsuitkering (zie figuur 4.1). Een jaar eerder, in juli 2020, bedroeg dit aandeel nog 62%. Eind 2017 had 81% van de statushouders een uitkering². Het aandeel statushouders met een uitkering is in de periode 2017-2021 dus sterk gedaald (met 23 %-punt). Met name jonge statushouders (18-29 jaar) zijn minder vaak bijstandsafhankelijk geworden: een afname van 9 %-punt in de periode 2019-2021. Het aandeel statushouders met een bijstandsuitkering neemt dus af, maar ligt alleszins fors hoger dan het bijstandsgebruik onder alle Amsterdammers: dat percentage bedroeg in januari 2021 voor 15-64-jarigen 4%.

² Dit cijfer wijkt af van het cijfer wat in de Vluchtelingenmonitor 2018 genoemd staat omdat in de Vluchtelingenmonitor 2020 een andere selectie is toegepast dan bij de Vluchtelingenmonitor 2018. In 2018 zijn statushouders geselecteerd die vanaf 2015 in Nederland gevestigd zijn en sinds 2017 in Amsterdam. In 2020 is alleen geselecteerd op vestiging in Nederland, namelijk vanaf 2015.

Het aandeel statushouders met een bijstandsuitkering neemt af met een toenemende verblijfsduur in Nederland. Onder de groep die in 2014 met een vergunning werd ingeschreven is de bijstandsafhankelijkheid in juli 2021 het laagst (25%); onder de groep die in 2020 status kreeg is het percentage het hoogst (72%). Opvallend is dat het bijstandsgebruik onder het cohort van 2021 relatief laag is, namelijk 42%. Dit komt doordat een deel van de mensen die eind 2020 naar Nederland kwamen *nog* geen uitkering ontvangen omdat zij nog in een opvanglocatie van COA verblijven.³ Bovendien dient te worden opgemerkt dat het aantal nieuwe inschrijvingen van statushouders in Amsterdam in de eerste helft van 2021 relatief laag was: 240 ten opzichte van 1.500 in 2015. Een derde verklaring voor het lage aandeel bijstandontvangers is het beperkte aantal aanvragen gedurende de lockdowns ([Divosa, 2021](#)).

Figuur 4.1 Aandeel 18-66 jarige statushouders Amsterdam met bijstandsuitkering naar instroomjaar in Nederland 2015-2019, januari 2020 (procenten)

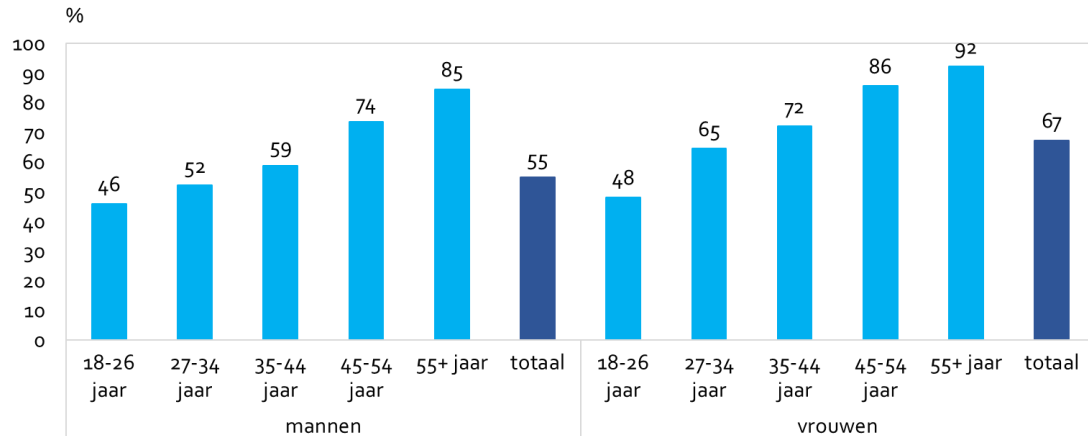

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

In figuur 4.2 is het aandeel met een bijstandsuitkering voor mannen en vrouwen en de verschillende leeftijdsgroepen daarbinnen afzonderlijk opgenomen. Vrouwelijke statushouders ontvangen vaker dan mannelijke statushouders een bijstandsuitkering, respectievelijk 67% en 55%. Op 1 januari 2020 was 70% van de vrouwen bijstandsafhankelijk tegenover 58% van de mannen (zie [Vluchtelingenmonitor 2020](#)). Onder vrouwen neemt het aandeel bijstandontvangers dus sterker af dan onder mannen. De afname van de bijstandsafhankelijkheid onder vrouwen zien we het sterkst onder de twee groepen jonge statushouders (van 18-26 jaar en van 27-34 jaar). De bijstandsafhankelijkheid voor deze twee relatief grote groepen is respectievelijk 48% en 65%.

³ Veel statushouders verblijven de eerste maanden nog in de asielopvang, waar zij geen uitkering ontvangen, maar leefgeld. Pas wanneer statushouders zelfstandig zijn gehuisvest in een gemeente, komen ze in aanmerking voor een bijstandsuitkering. Bron: Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders. Asiel en integratie, 2020. SCP

Figuur 4.2 Aandeel 18-66-jarige statushouders Amsterdam met bijstandsuitkering naar leeftijd en geslacht, juli 2021 (procenten)

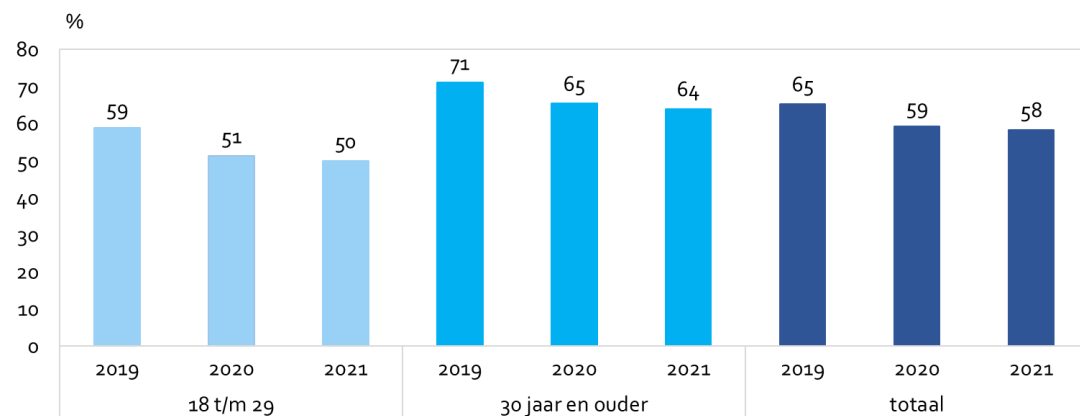

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Oudere statushouders hebben vaker een uitkering dan jongere statushouders. Statushouders in de leeftijdscategorie 55-66 jaar hebben het vaakst een uitkering, namelijk 85% onder mannen en 92% onder vrouwen. Waar het aandeel in de bijstand voor de jongste vrouwen sterk afneemt, is onder de oudste leeftijdscategorie juist sprake van een toename (van 74% in januari 2020 tot 92% in juli 2021).

Onder jongeren tot 30 jaar is de afhankelijkheid van de bijstand in de periode 2019-2021 sterker afgenomen dan onder 30-plussers. Voor 18-29-jarigen zien we in die periode een afname van bijstandsafhankelijkheid van 59% naar 50% (9%-punt); voor 30-plussers zien we een afname van 71% naar 64% (7%-punt).

Figuur 4.3 Aandeel 18-66 jarige statushouders Amsterdam met bijstandsuitkering naar leeftijdsgroep, 2019-2021 (procenten)

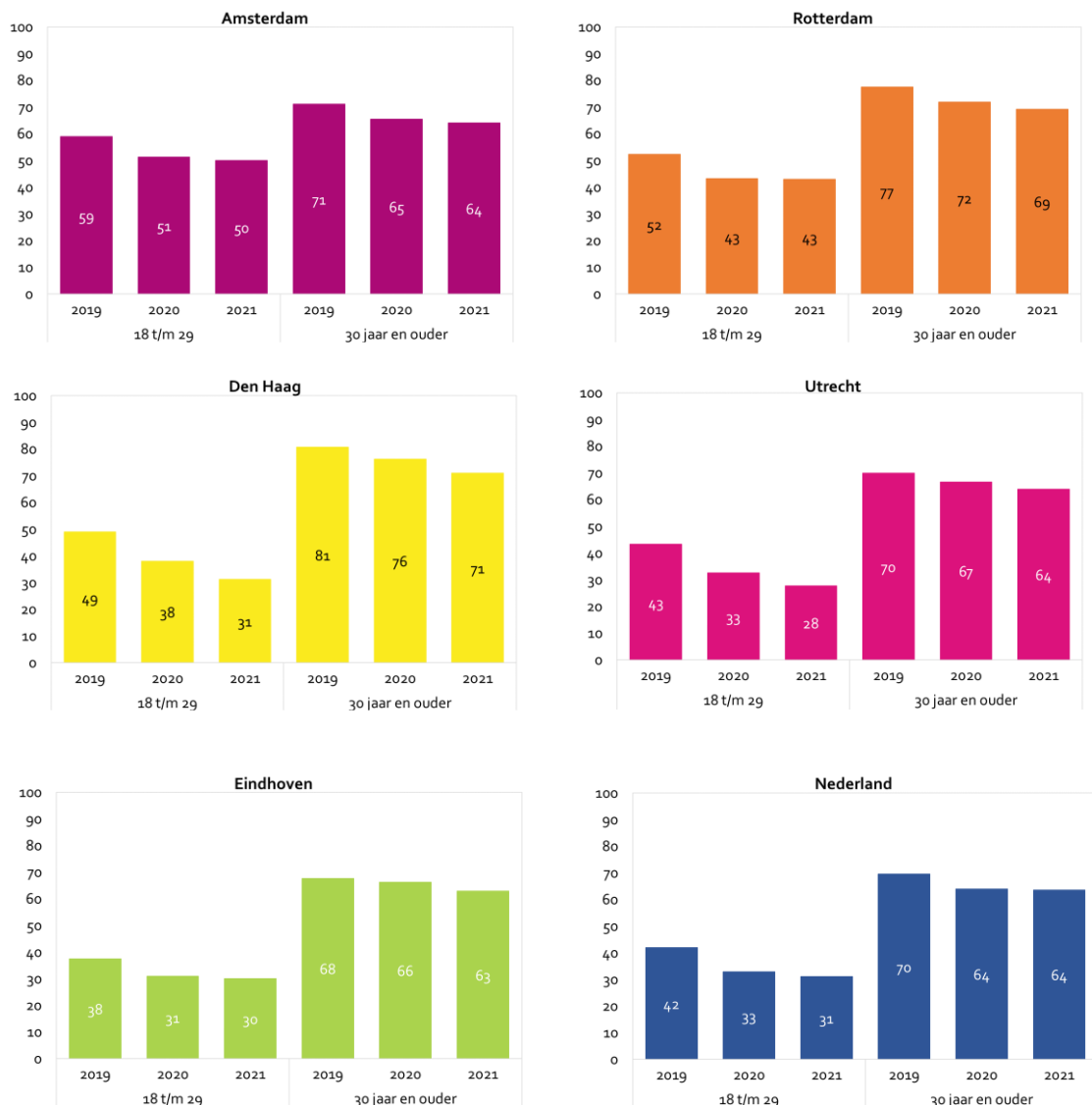

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

4.2 Bijstand in grootstedelijk perspectief

Bezien vanuit grootstedelijk perspectief ligt het bijstandsgebruik onder statushouders aan de hoge kant in Amsterdam (figuur 4.4). In Eindhoven, Utrecht en Den Haag ligt dit aandeel lager. Voor Rotterdam ligt het percentage op 1 juli 2021 ongeveer op dezelfde hoogte als voor Amsterdam: respectievelijk 59% (Rotterdam) en 58% (Amsterdam). Hiermee ligt het gebruik van de bijstand onder statushouders in alle grote Nederlandse steden lager dan in de overige Nederlandse (niet-G5-) gemeenten. Van alle statushouders die na 2014 een asielvergunning kregen in Nederland was halverwege 2021 64% ontvanger van een bijstandsuitkering.

Figuur 4.4 Aandeel statushouders dat bijstand ontvangt in de jaren 2019, 2020, 2021 jongeren versus 30+, G5-steden, (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Tekenend voor de Amsterdamse situatie is dat de bijstandsafhankelijkheid tussen jongeren (18-29 jaar) en ouderen (30-66 jaar) minder sterke verschillen vertoont dan in andere steden en in Nederland. In Amsterdam zien we in 2021 een verschil in bijstandsafhankelijkheid tussen de twee groepen van 14%-punt (jongeren zijn minder vaak bijstandsafhankelijk dan ouderen). Het verschil bedraagt voor de andere steden respectievelijk 26%-punt (Rotterdam), 40%-punt (Den Haag), 36%-punt (Utrecht), en 33%-punt (Eindhoven). Voor Nederland als geheel bedraagt het verschil 33%-punt. In alle vier de grote steden en in Nederland gemiddeld geldt dat de oudere groep (30-plus) even vaak bijstandsafhankelijk is als in Amsterdam, en de jongste groep (18-29 jaar) voor een kleiner deel.

5 Zorgvoorzieningengebruik

In dit hoofdstuk gaan we in op het zorggebruik van statushouders in Amsterdam. In paragraaf 5.1 presenteren we een benadering van het zorggebruik door statushouders in Amsterdam op basis van gedeclareerde zorgkosten die worden gedekt door de basisverzekering, en in paragraaf 5.2 laten we zien hoe groot het aandeel jongeren is in Amsterdam dat gebruik maakt van jeugdzorg. Dit bekijken we voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Daarnaast vergelijken we Amsterdam met de andere steden uit de G5.

Kernpunten

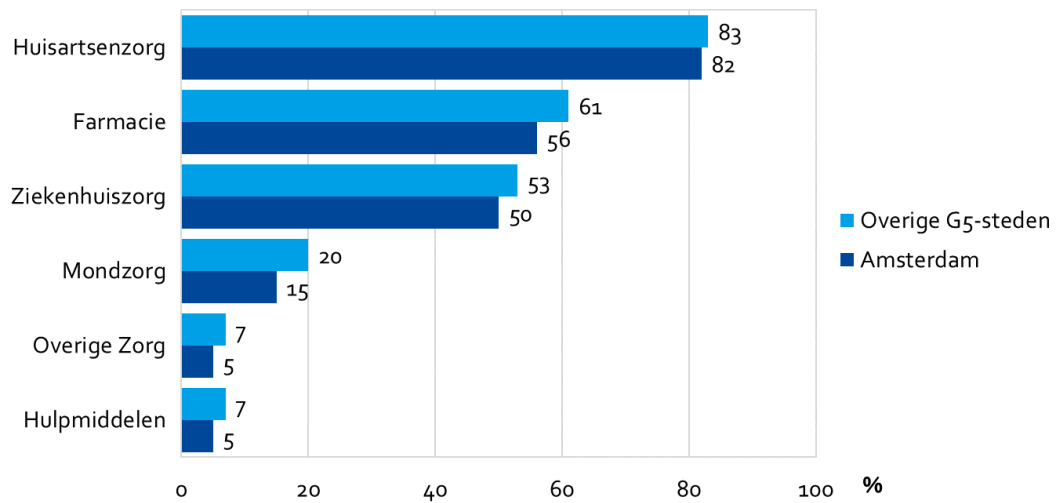
- Statushouders in Amsterdam maken ongeveer evenveel gebruik van zorg als in de overige G5-steden. Statushouders uit Eritrea en Ethiopië maken in alle G5-steden het minst gebruik van zorg vanuit de eerste lijn.
- In Amsterdam wordt meer gebruik gemaakt van de GGZ dan in andere G5-steden, met name door statushouders uit Syrië en uit de groep 'overige herkomstlanden'.
- Amsterdam verleent na Utrecht de meeste jeugdzorg aan statushouders. In de leeftijdscategorie 0-17 jaar is vanaf 2019 een lichte stijging waar te nemen, in de leeftijdscategorie 18-29 een lichte daling.

5.1 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg

Figuur 5.1 geeft informatie over het aandeel statushouders (ouder dan 18, niet woonachtig in een COA-opvanglocatie) in Amsterdam en de overige G5-steden met gedeclareerde zorgkosten die worden gedekt door de basisverzekering naar het type zorg. Het gaat om kosten die daadwerkelijk zijn vergoed door de zorgverzekeraars. Personen kunnen voor meerdere typen zorg kosten hebben gedeclareerd. 'Overige Zorg' betreft een restcategorie en omvat kosten voor GGZ, paramedische zorg, multidisciplinaire zorg, fysiotherapie en eerstelijns ondersteuning. Omdat de figuur alleen gaat over zorgkosten die gedekt worden door de basisverzekering, is het een onderschatting van het algehele zorggebruik door statushouders.

Statushouders in Amsterdam maken ongeveer evenveel gebruik van zorg als statushouders in de overige G5-steden. Veruit de meeste statushouders in Amsterdam maken gebruik van huisartsenzorg (82%) en de helft maakt gebruik van farmacie (56%) en ziekenhuiszorg (50%). Er wordt het minst gebruik gemaakt van mondzorg, overige zorg, en hulpmiddelen zoals krukken en gehoorapparaten. Hierbij plaatsen we de kanttekening dat kosten uit eventuele aanvullende verzekeringen niet meegenomen zijn in deze rapportage. Dat betekent dat gedeclareerde kosten voor bijvoorbeeld mondzorg in werkelijkheid hoger kunnen zijn dan hier wordt gepresenteerd.

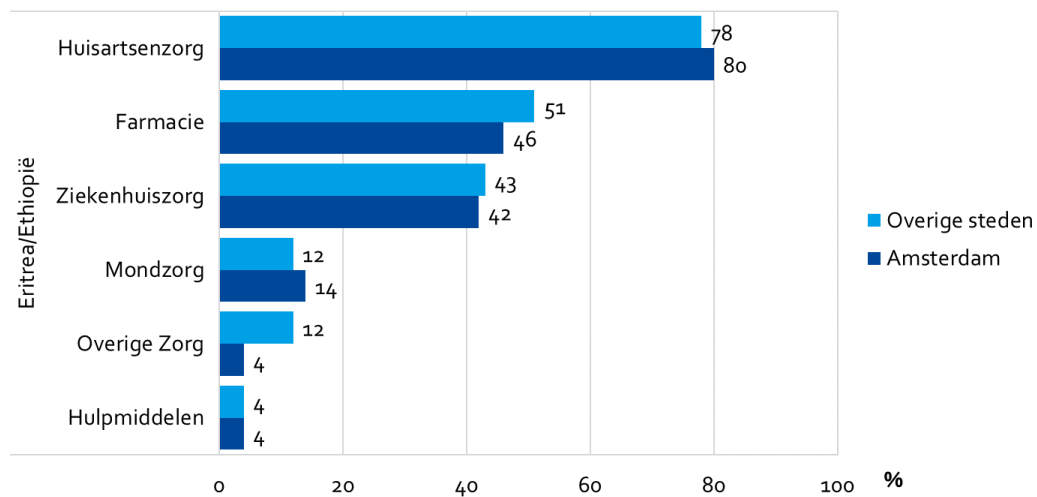
Figuur 5.1 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg, Amsterdam versus overige G5-steden, 2019 (procenten)

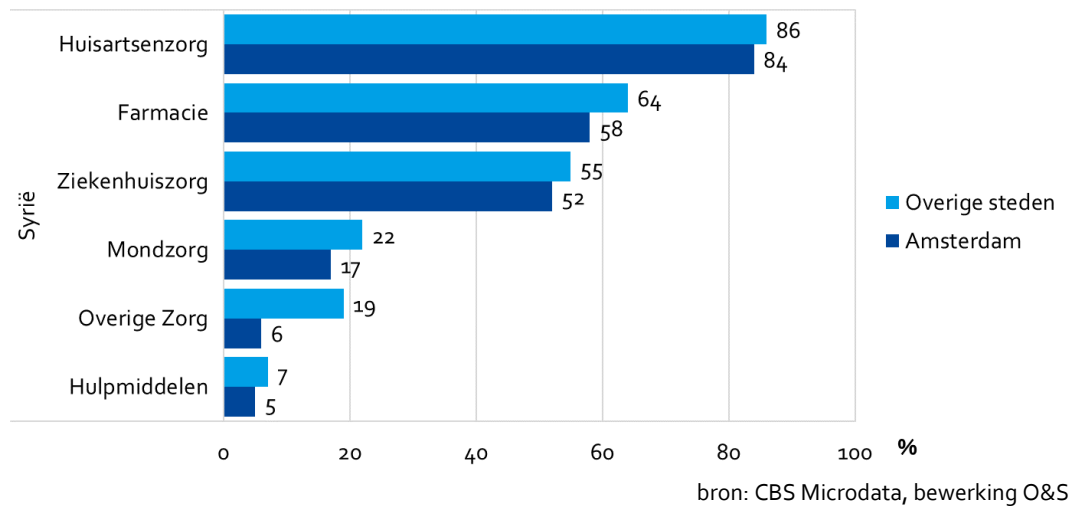
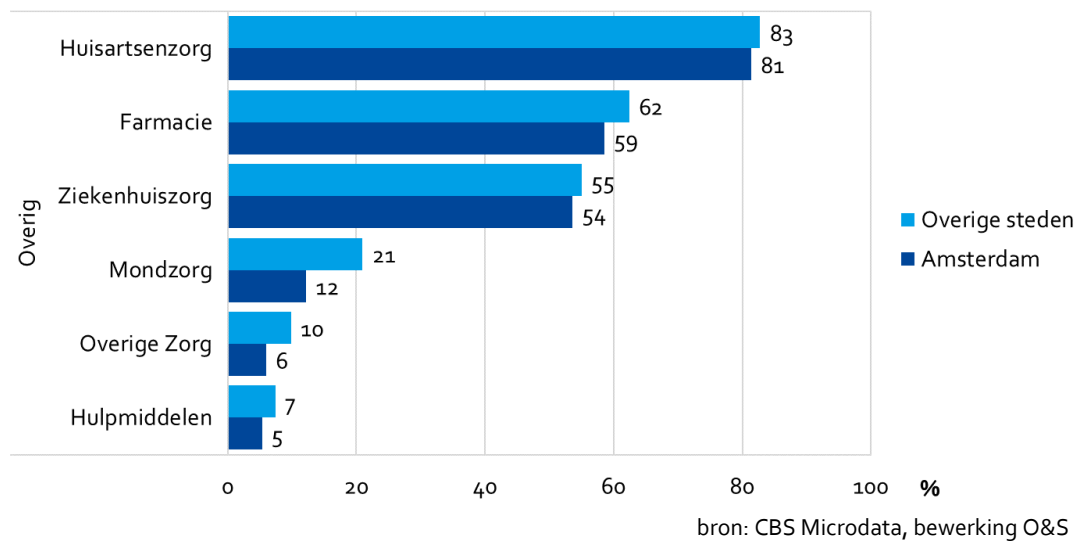
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Figuur 5.2, 5.3 en 5.4 geven het zorggebruik door statushouders uit Eritrea en Ethiopië, Syrië, en overige herkomstlanden weer. Statushouders uit Eritrea en Ethiopië maken minder gebruik van zorg dan statushouders uit Syrië en overige landen. Dit geldt voor vrijwel alle vormen van zorg en voor alle G5-steden.

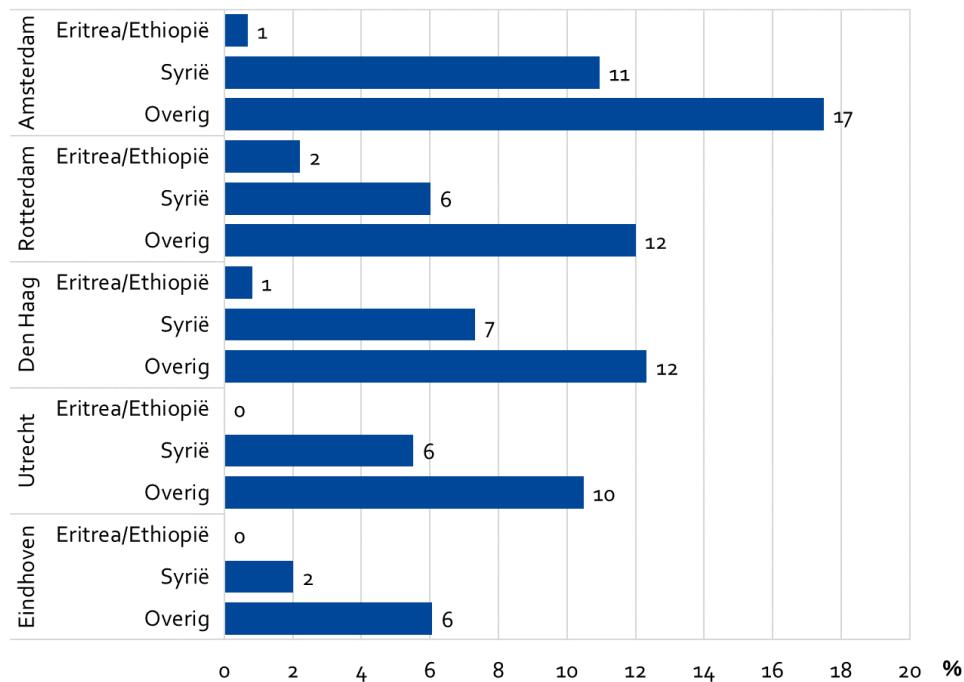
Figuur 5.2 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg, statushouders uit Eritrea en Ethiopië, 2019 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Figuur 5.3 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg, statushouders uit Syrië, 2019 (procenten)**Figuur 5.4 Gedeclareerde zorgkosten naar type zorg, statushouders uit overige herkomstlanden, 2019 (procenten)**

De grootste verschillen tussen de drie herkomstgroepen zijn waar te nemen bij het aandeel dat gebruik maakt van de GGZ (zie figuur 5.5). In Amsterdam maken statushouders meer gebruik van de GGZ dan in de overige G5-steden (29% in Amsterdam versus 20% in Rotterdam, 20% in Den Haag, 16% in Utrecht en 8% in Eindhoven). Dit komt door relatief grote aantallen statushouders uit Syrië en uit de groep overige landen die GGZ-zorg ontvangen.

Figuur 5.5 Gedeclareerde GGZ-kosten naar herkomstgroep, G5-steden, 2019 (procenten)

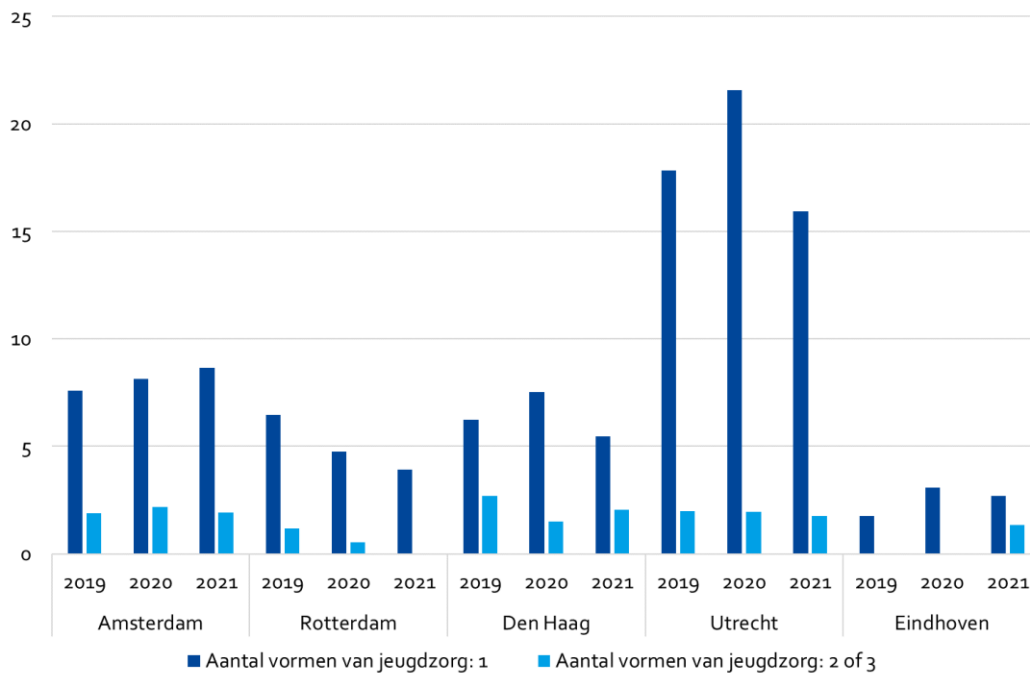
bron: CBS Microdata, bewerking O&S

5.2 Jeugdzorg

De figuren hieronder gaan over jeugdzorg. Onder jeugdzorg wordt zowel jeugdhulp, jeugdbescherming als jeugdreclassering verstaan. Figuur 5.6 geeft voor de G5-steden het aandeel jongeren van 0 tot 17 jaar aan, aan wie gedurende (een deel van) 2019, 2020 of 2021 één tot drie vormen van jeugdreclassering, -bescherming of -hulp is verleend in het kader van de Jeugdwet. De meeste jongeren die jeugdzorg ontvangen, krijgen te maken met één vorm daarvan: óf jeugdreclassering, óf jeugdbescherming óf jeugdhulp.

In Amsterdam is er over de jaren heen een lichte stijging te zien van het aandeel jongeren dat één vorm van jeugdzorg ontvangt. In 2019 was dit aandeel 7,6%, in 2020 8,2% en in 2021 8,7%. Amsterdam is in zowel 2019 als 2020 na Utrecht de stad waarin de meeste jeugdzorg is verleend. Ook in 2021 is het aandeel jongeren dat één vorm van jeugdzorg ontvangt hoger in Amsterdam (8,7%) dan in Rotterdam (3,9%), Den Haag (5,5%) en Eindhoven (2,7%). Alleen in Utrecht zijn er meer jongeren dan in Amsterdam die één vorm van jeugdzorg ontvangen (15,9%).

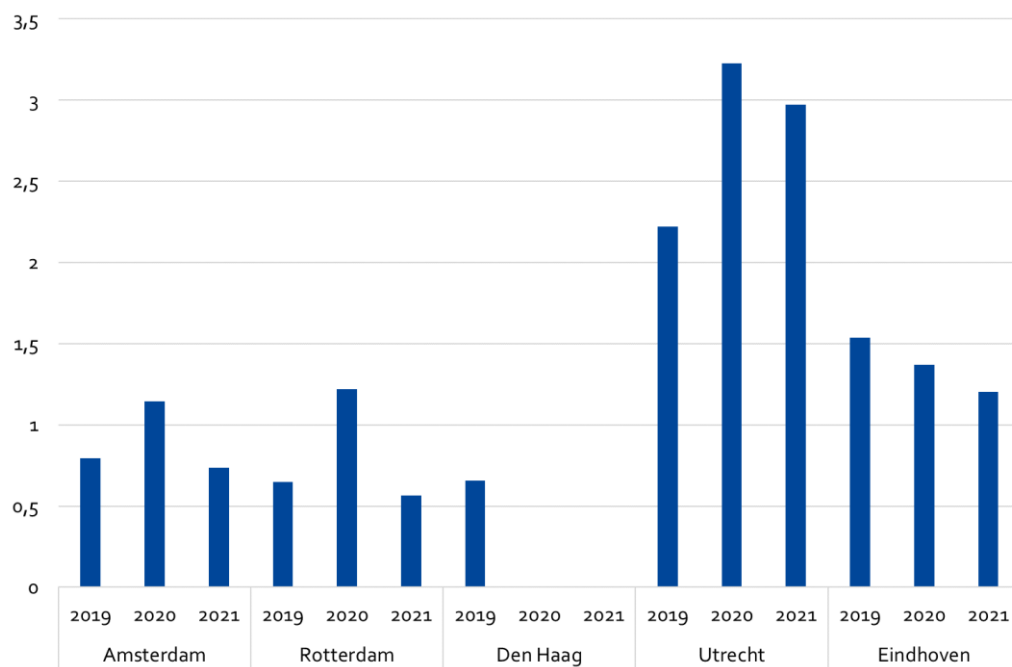
Figuur 5.6 Aandeel 0-17-jarige statushouders dat jeugdzorg ontvangt, naar aantal vormen van jeugdzorg, G5-steden, 2019-2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

In de leeftijdscategorie 18 tot 29 jaar zijn er in geen van de G5-steden jongeren die meer dan één vorm van jeugdzorg ontvangen. In Amsterdam is het aandeel jongeren dat jeugdzorg ontvangt in 2021 (0,7%) licht gedaald vergeleken met een jaar eerder (1,1%). Deze trend zien we bij alle G5-steden behalve Den Haag, waarbij we in zowel 2020 als 2021 nul jongeren tussen 18 en 29 jaar tellen die een vorm van jeugdzorg ontvingen. In deze leeftijdscategorie zien we dat in Amsterdam na Utrecht én Eindhoven de meeste jeugdzorg is verleend. In 2021 was het percentage jongeren dat jeugdzorg ontving 0,7% in Amsterdam, 0,6% in Rotterdam, 0% in Den Haag, 3% in Utrecht en 1,2% in Eindhoven.

Figuur 5.7 Aandeel 18-29-jarige statushouders dat jeugdzorg ontvangt, G5-steden, 2019-2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

6 Inburgering en onderwijs

In dit hoofdstuk gaan we in op het volgen van onderwijs door statushouders en de status van hun inburgeringstraject.

Kernpunten

- Ongeveer 60% van de Amsterdamse statushouders die in de periode 2014-2018 een vergunning kregen heeft medio 2021 het inburgeringsexamen gehaald. Onder jongeren ligt dit lager: circa 30%.
- Op 1 juli 2021 volgen circa 2.300 statushouders onderwijs, waarvan ongeveer de helft naar het primair onderwijs gaat.
- Het aandeel statushouders dat onderwijs volgt blijft nagenoeg stabiel tussen 2019 en 2021, enkel binnen de groep 18 tot 26 jaar is een duidelijke toename zichtbaar.
- 38% van de onderwijsvolgende statushouders is 18 jaar of ouder. Van deze groep gaat het grootste deel naar het mbo.

6.1 Inburgering

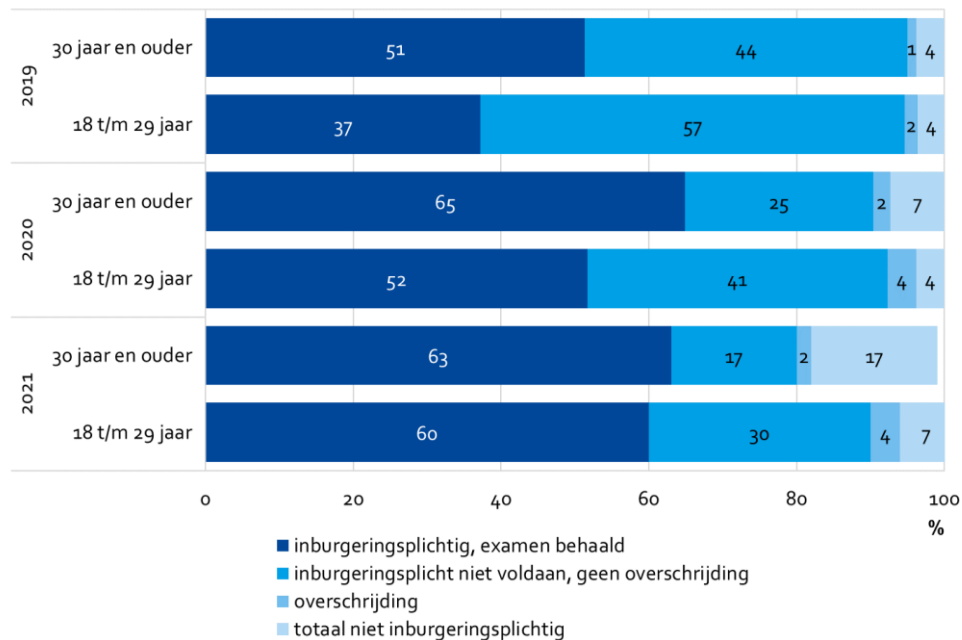
Wat betreft inburgering vergelijken we drie verschillende peilmomenten: 1 juli 2019, 1 juli 2020 en 1 juli 2021. Deze cijfers (figuur 6.1) hebben enkel betrekking op statushouders die in de periode 2014-2018 een asielvergunning kregen en op 1 juli van ieder peilmoment in Amsterdam woonachtig waren.

Mensen die langdurig in Nederland komen wonen en van de buiten de Europese Economische Ruimte (EER), Turkije of Zwitserland komen en tussen de 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd zijn, moeten een inburgeringsexamen doen. Het inburgeringsexamen moet binnen drie jaar behaald worden. Migranten kunnen een lening afsluiten bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) voor het volgen van inburgeringscursussen en het afleggen van het examen. DUO informeert mensen wanneer hun inburgeringsplicht ingaat. Asielmigranten die binnen de inburgeringstermijn slagen voor hun examen hoeven de lening niet terug te betalen.

Door de maatregelen die van kracht waren tijdens de coronapandemie, konden er geen klassikale lessen worden gegeven en is het afnemen van examens vertraagd. Om die reden werd de inburgeringstermijn voor alle inburgeringsplichtigen sinds maart 2020 verlengd met zes maanden. Ruim zes op de tien Amsterdamse statushouders die in de periode 2014-2018 een vergunning kregen hebben medio 2021 het inburgeringsexamen gehaald. Onder jongeren ligt dit aandeel met 60% een fractie lager dan onder 30-plus'ers. Drie op de tien jongeren heeft medio 2021 nog niet voldaan aan de inburgeringsplicht. Onder statushouders van 30 jaar of ouder ligt dit aandeel op 17% en is een groep van gelijke grootte niet inburgeringsplichtig. Overschrijding van de inburgeringstermijn komt in een

kleine minderheid van de gevallen voor: bij 4% van de jongeren en 2% van de groep 30 plus.

Figuur 6.1 Aandeel meerderjarige statushouders (cohorten 2014-2018) naar inburgeringsstatus voor jongeren en 30+ afzonderlijk, 1 juli 2019, 1 juli 2020, 1 juli 2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

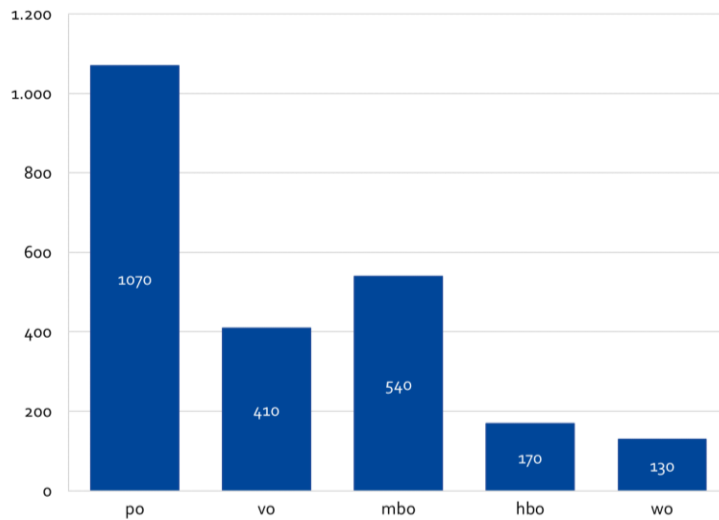
Zowel voor jongeren als 30-plus'ers geldt dat een groot aandeel tijdens corona geslaagd is voor het inburgeringsexamen. Voor jongeren nam het aandeel dat het examen haalde toe van 37% in 2019 tot 60% in 2021. Voor de oudere groep had in 2019 een groter deel reeds het diploma in bezit (51%) en was de toename gematigder (63% in 2021).

6.2 Onderwijsdeelname

Net als alle andere Nederlanders vallen asielzoekers en statushouders onder de leerplichtwet. Kinderen moeten binnen drie maanden na aankomst in het land van asiel(aanvraag) onderwijs ontvangen, maar beheersen bij aankomst in Nederland de Nederlandse taal vaak nog niet goed. Daarom volgen ze het eerste jaar meestal onderwijs in taalklassen/nieuwkomersonderwijs (primair onderwijs) of internationale schakelklassen (voortgezet onderwijs). Voor kinderen in het primair onderwijs duurt dit meestal enkele weken tot één en maximaal twee jaar, voor leerlingen in het voortgezet onderwijs duurt dit één tot twee jaar. Zij stromen daarna door naar regulier onderwijs.

Van de statushouders die in 2014 een verblijfsvergunning hebben ontvangen, volgen er op 1 januari 2021 ongeveer 2.300 onderwijs. Daarvan is 38% achttien jaar of ouder. Er gaan 1.070 kinderen naar de basisschool en 410 statushouders volgen voortgezet onderwijs. Op het mbo zitten in totaal 540 statushouders, 170 statushouders studeren aan het hbo en 130 statushouders volgen een universitaire studie (figuur 6.2).

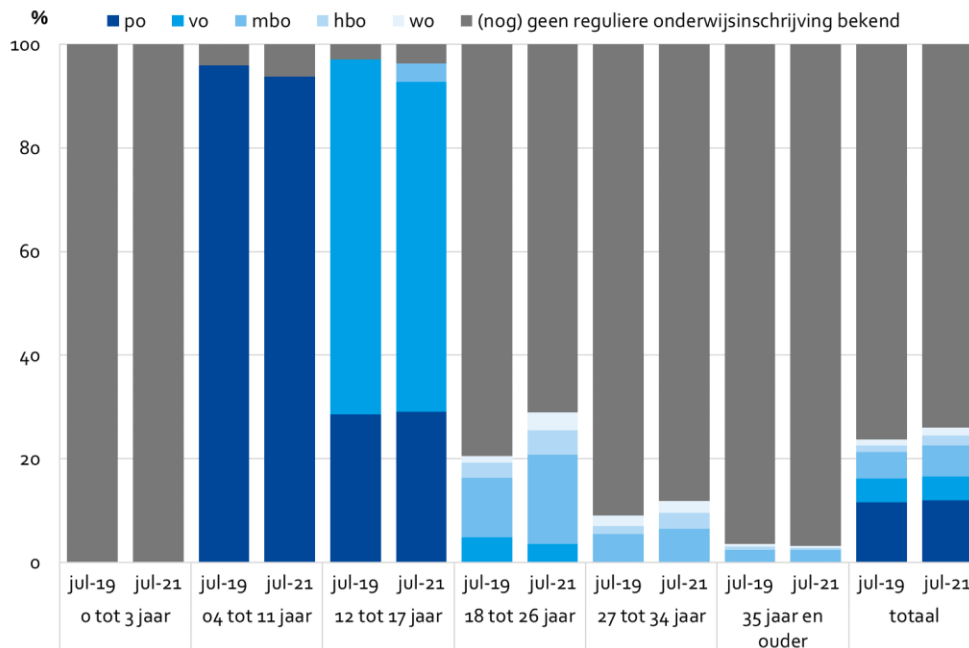
Figuur 6.2 Onderwijsdeelname statushouders naar onderwijssoort, juli 2021 (aantallen)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

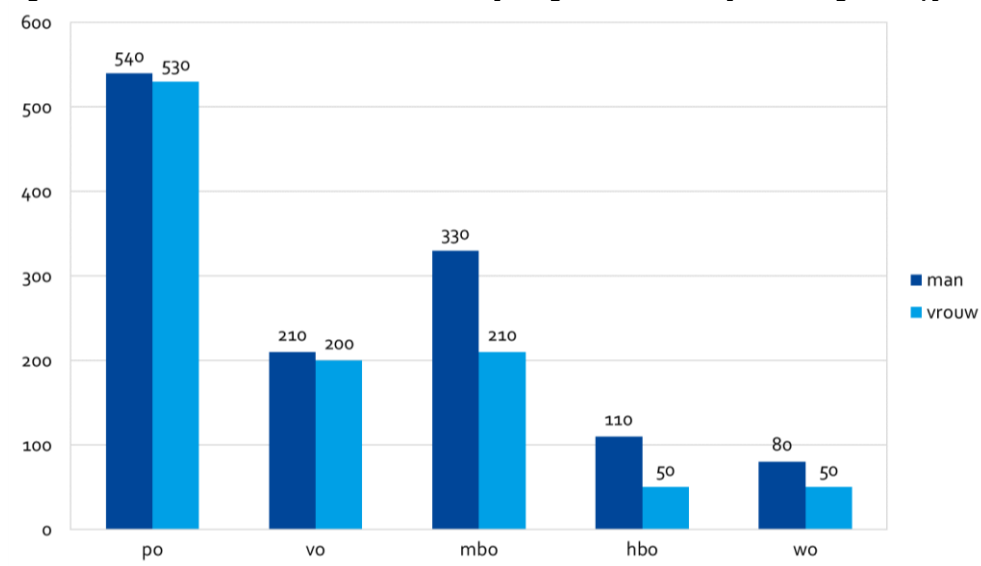
Van de 4 tot 11-jarigen volgt 94% regulier onderwijs, onder 12-17-jarigen ligt dit aandeel op 96%. Van de jongvolwassenen (18-26 jaar) volgt 29% een opleiding. Het grootste deel gaat naar het mbo (17%). Een klein deel studeert aan het hbo (5%) of aan de universiteit (4%). Van de statushouders tussen de 27 en 34 jaar volgt 12% onderwijs, waarvan 6% mbo, 3% hbo en 2% wo. Van de statushouders ouder dan 35 jaar studeert 3%, voornamelijk aan het mbo.

Het aandeel statushouders dat onderwijs volgt is tussen juli 2019 en juli 2021 redelijk stabiel gebleven. Wel is er een toename binnen de leeftijdsgroep 18 tot 26 jaar, van 20% tot 29%. Dit komt vooral doordat meer statushouders in deze groep een mbo-opleiding zijn gaan volgen, maar ook het aandeel hbo- en wo-studenten is toegenomen (figuur 6.3).

Figuur 6.3 Onderwijsdeelname naar leeftijd en onderwijssoort, juli 2019 en juli 2021 (procenten)

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Onder de statushouders zijn er 540 jongens die naar het basisonderwijs gaan en 530 meisjes. Er gaan meer mannen dan vrouwen naar het mbo, het hbo en het wo, maar onder de 18-plussers zijn er dan ook meer mannelijke dan vrouwelijke statushouders (figuur 6.4).

Figuur 6.4 Aantallen statushouders die onderwijs volgen naar onderwijssoort en geslacht, juli 2021

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Van een groot deel (90%) van de statushouders van 18 jaar en ouder is het hoogst behaalde diploma niet bekend. Zeven procent van de statushouders is laagopgeleid en een klein deel heeft een middelbaar opleidingsniveau (2%) of hoger (1%).

7 Draagvlak opvang vluchtelingen

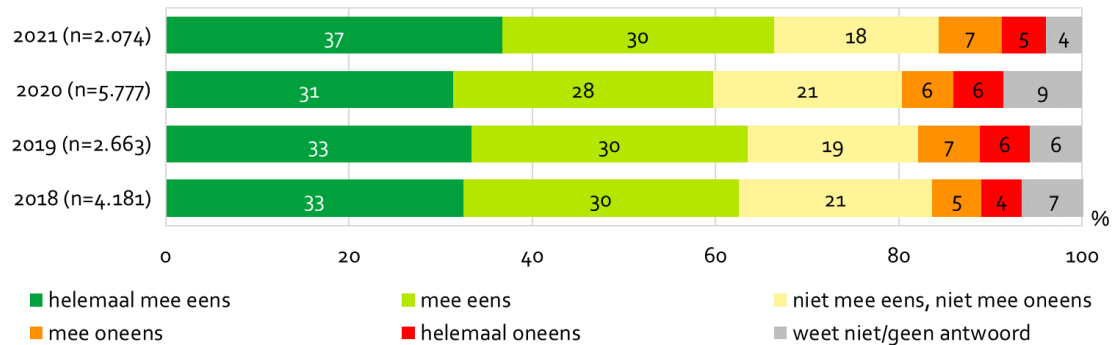
Van 2015 tot en met 2018 onderzocht O&S periodiek het draagvlak onder Amsterdammers voor opvang en huisvesting van vluchtelingen. Sinds eind 2018 zijn deze draagvlakmetingen vervangen door enkele vragen in de Staat van de Stad enquête (even jaren) en in de Burgermonitor (oneven jaren). De meest recente meting betreft de Burgermonitor van 2021. In dit hoofdstuk wordt deze laatste meting, die plaatsvond toen verschillende coronamaatregelen van kracht waren, afgezet tegen de twee voorgaande jaren.

Kernpunten

- Het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen is bij benadering gelijk gebleven in de periode 2018-2021.
- Het aandeel Amsterdammers dat het (helemaal eens) is met de stelling 'ik vind het goed dat er in Amsterdam vluchtelingen worden opgevangen' is licht gegroeid (van 63% in 2019 tot 67% in 2021).
- In 2021 geven meer Amsterdammers aan ervaringen met vluchtelingen in de buurt te hebben gehad dan in 2019.
- Bewoners van Nieuw-West en Zuidoost hebben het vaakst ervaring met de opvang van vluchtelingen. Die stadsdelen kennen het laagste aandeel dat positieve ervaringen heeft met de opvang. In West, Zuid en Centrum is de groep die in aanraking kwam met vluchtelingen in de buurt het kleinst en in het geval van Oost het vaakst positief.

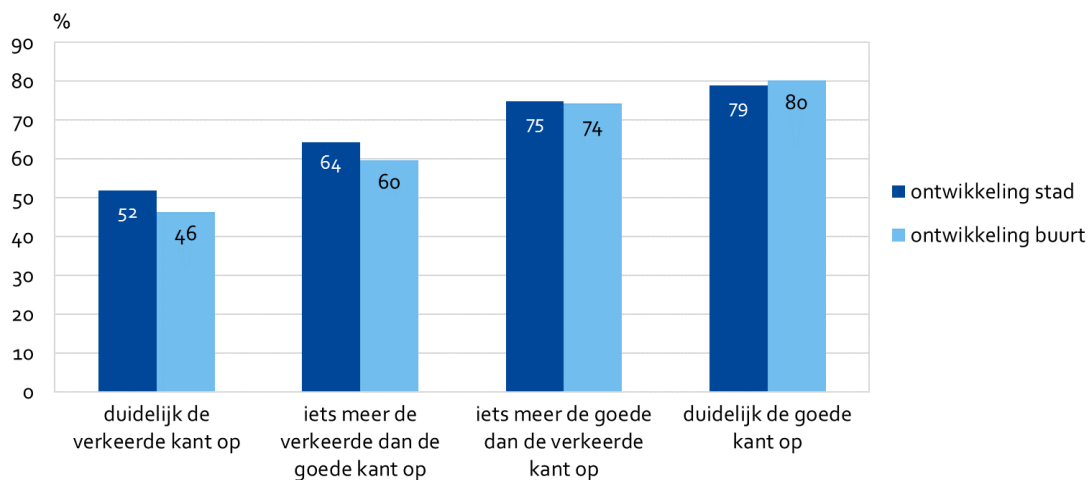
7.1 Steun voor opvang in Amsterdam

De afgelopen vier jaar is het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen onder Amsterdammers ongeveer gelijk gebleven. In 2021 vond 67% van de Amsterdammers het goed dat er in de stad vluchtelingen worden opgevangen. In de voorgaande metingen lag dat aandeel tussen de 60 en 64%. In de meting van 2021 geven Amsterdammers vaker aan dat zij het er helemaal mee eens zijn dat Amsterdam vluchtelingen opvangt.

Figuur 7.1 Ik vind het goed dat er in Amsterdam vluchtelingen worden opgevangen, 2018-2021 (procenten)

bron: O&S

Tussen Amsterdammers zijn er wel verschillen in de mate waarin zij positief zijn over de opvang van vluchtelingen in de stad. Amsterdammers die positief staan tegenover de opvang van vluchtelingen in de stad hebben vaak meer algemeen vertrouwen in de politiek dan de Amsterdammers die niet positief over opvang zijn. Ook is er een samenhang tussen hoe men over de ontwikkeling van de stad denkt en de houding ten aanzien van de opvang van vluchtelingen. Amsterdammers die vinden dat het duidelijk de verkeerde kant op gaat met de stad en/of de buurt, zeggen vaker dat zij de opvang van vluchtelingen (helemaal) geen goed idee vinden (27%) Van de Amsterdammers die vinden dat het duidelijk de goede kant op gaat met de stad en/of de buurt staat rond 80% positief tegenover de opvang van vluchtelingen in de stad.

Figuur 7.2 Aandeel Amsterdammers dat het (helemaal) eens is met de stelling "Ik vind het goed dat er in Amsterdam vluchtelingen worden opgevangen" naar de mening over de ontwikkeling van hun buurt en de stad 2021 (procenten, n=1.796)

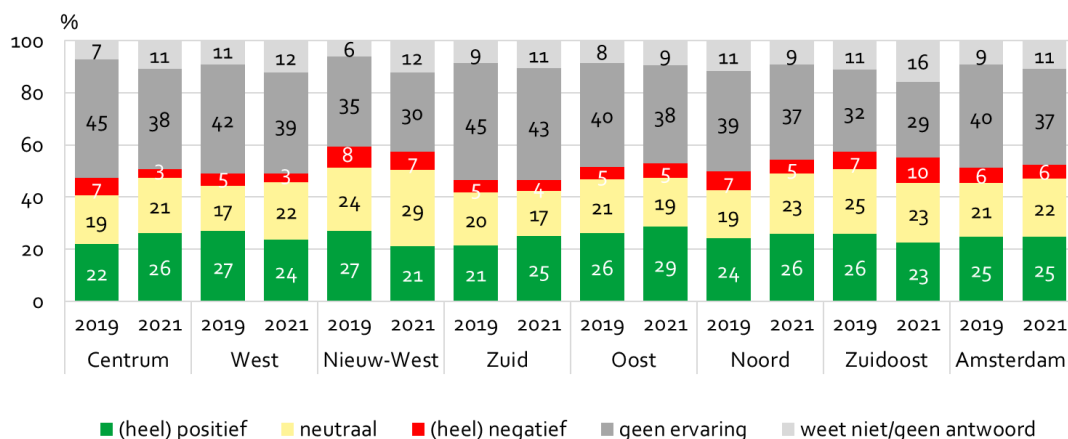
bron: O&S

7.2 Ervaring met opvang in de buurt

Meer Amsterdammers hebben ervaring met van vluchtelingen in de buurt gekregen. In 2019 had 40% hier geen ervaring mee en in 2021 gold dat voor 37% van de Amsterdammers (zie figuur 2.12 voor de verdeling van statushouders over de stad).

Bewoners van West en van Zuid hebben het minst vaak ervaring met vluchtelingen in de buurt en bewoners van Nieuw-West en Zuidoost hebben het vaakst ervaring met de opvang van vluchtelingen. In Oost heeft men het meest positieve ervaringen opgedaan (29%). In Nieuw-West en Zuidoost ligt het aandeel dat positieve ervaringen hiermee heeft opgedaan het laagst (Nieuw-West: 21% en Zuidoost: 23%). In deze twee stadsdelen en in West geven bewoners minder vaak dan in 2019 aan dat zij positieve ervaringen hebben met de opvang. In die periode nam in West en Nieuw-West nam het aandeel bewoners met neutrale ervaringen toe, terwijl in Zuidoost het aandeel bewoners met negatieve ervaringen toenam. In de andere stadsdelen nam het aandeel bewoners met positieve ervaringen licht toe.

Figuur 7.3 Ervaringen met (andere) vluchtelingen in de buurt per stadsdeel, 2019-2021 (procenten, n 2019= 2.630, n 2021= 2.074)

Bron: O&S

7.3 Context: Draagvlak opvang in Nederland

De meest recente Amsterdamse draagvlakmeting (2021) vond plaats voordat de oorlog in Oekraïne uitbrak in februari 2022. Het is dus nog niet bekend hoe Amsterdammers sinds die tijd tegen de opvang van vluchtelingen aankijken. Onderzoek van [I&O Research](#) uitgevoerd in de eerste drie maanden van 2022 geeft wel inzicht hoe het draagvlak zich landelijke ontwikkelde. In het eerste kwartaal van 2022 nam het draagvlak voor opvang van asielzoekers toe. Zo geven Nederlanders vaker aan dat ze vinden dat er bij onvoldoende opvangplaatsen in bestaande asielzoekerscentra er in hun gemeente asielzoekers mogen worden opgevangen.

Conclusie

Op 1 juli 2021 telde Amsterdam iets minder dan 9.000 statushouders die in de periode van 2014 tot medio juli een verblijfsvergunning kregen. Hiermee groeide de omvang van de groep statushouders in de stad aanzienlijk minder hard dan in de voorgaande jaren. De gezinsherenigingen die volgden op de komst van eerste asielaanvragers uit (hoofdzakelijk) Syrië en Eritrea liepen in aantal terug sinds 2018 en ook kwamen er minder nieuwe aanvragen. Er was zelfs een periode waarin COA te maken had met lege bedden en een krimp tot gevolg ([VreemdelingenVisie, 2018](#)). De coronapandemie zorgde voor een versterking van deze neerwaartse trend in asielmigratie naar Nederland. Als gevolg van verschillende vrijheidsbeperkende maatregelen daalde het aantal aanvragen naar een (vanaf 2014 gezien) historisch dieptepunt in de eerste helft van 2020. Ook het aantal nieuwe statushouders in Amsterdam bleef beperkt. In twee jaar tijd is dit beeld drastisch veranderd.

De beschrijving van de positie van Amsterdamse statushouders in deze rapportage moet worden gezien in het licht van de coronapandemie, een nijpend tekort aan (sociale) huurwoningen en een oorlog die een nieuwe groep asielmigranten heeft voortgebracht. De centrale vraag in dit rapport luidt hoe binnen deze context de positie (demografie, werk, woonsituatie, zorg) van statushouders in Amsterdam eruitziet. Hieronder verstaan we alle personen die sinds 2014 een verblijfsvergunning kregen en op 1 juli 2021 als statushouder in Amsterdam stonden ingeschreven. Net als in voorgaande jaren, zijn statushouders relatief jong: in vergelijking tot de andere grote steden telt Amsterdam veel alleenstaanden, veel mannen en veel jongvolwassenen onder de statushouders. Verschillende woonvoorzieningen in de stad zijn dan ook specifiek op deze groepen (of een combinatie van de genoemde demografische kenmerken) gericht.

De toeleiding van statushouders naar betaald werk blijft een van de belangrijkste instrumenten om participatie en integratie te bevorderen. Een belangrijke vraag hierbij is in hoeverre het verkregen werk duurzaam is en van voldoende kwaliteit. In deze monitor is daarom aandacht besteed aan de ontwikkelingen in werk en de kwaliteit van banen, in een periode waarin coronamaatregelen van kracht waren. Hierbij stelden we vast dat van de statushouders die een baan hadden vóór corona ruim een derde de baan verloor ten tijde van corona. Na een toegenomen werkloosheid, is een stevige daling waarneembaar tussen medio 2021 en maart 2022. Opvallend hierbij is dat hoewel jongeren (18 t/m 29) relatief hard werden geraakt, het herstel voor hen ook eerder en sterker optrad. Recentere cohorten van statushouders werden eveneens relatief hard geraakt. Oudere cohorten werden weliswaar minder hard geraakt, maar vonden minder vaak op nieuw betaald werk na intrekking van de coronamaatregelen.

De arbeidsmarktpositie van Amsterdamse statushouders is dus onmiskenbaar verslechterd, maar laat ook een opwerende beweging zien in de tweede helft van 2021 en de eerste maanden van 2022. Met name binnen de horeca is de roep om arbeidskrachten groot, maar

deze banen lijken niet de voorkeur van statushouders te hebben. Het aandeel statushouders werkend in de horeca neemt af ten bate van de arbeidsbemiddeling en overige sectoren. Toch kan op basis van deze herpositionering wat betreft sector, in combinatie met een toename in gewerkte uren en minder contracten voor bepaalde tijd niet eenduidig worden geconcludeerd dat de arbeidsmarktpositie van statushouders in 2022 kwalitatief verbeterd is. De tijd en de ervaringen van de statushouders zelf kunnen ons dat leren. Daarbij moet ook de vraag worden gesteld of de waargenomen daling van het aandeel statushouders in de bijstand doorzet. Het is denkbaar dat een tijdelijk inkomen vanuit WW uiteindelijk toch nog in bijstand(her-)instroom resulteert. Gezien de relatief jonge populatie van Amsterdamse statushouders die zich veerkrachtig tonen op de arbeidsmarkt is dit niet direct de verwachting.

Ook in tijden van corona en een toenemende druk op de woningmarkt blijft een duidelijke meerderheid van de Amsterdammers de opvang van vluchtelingen in de stad steunen. Het aandeel mensen dat het goed vindt dat vluchtelingen worden opgevangen in Amsterdam bleef in de periode 2018-2021 bij benadering stabiel. Hoe de komst van enkele duizenden vluchtelingen uit Oekraïne dit sentiment heeft beïnvloed is nog ongewis en zal op basis van een volgende meting in de Staat van de Stad kunnen worden vastgesteld.

Snel veranderende macrofactoren onderstrepen het belang van blijvend monitoren van de positie van statushouders. Voor de volgende editie van de vluchtelingenmonitor beogen we een ingekorte rapportage op basis van een set basistabellen- en figuren en ruimere aandacht voor twee à drie verdiepingsvragen. Hierbij kan worden gedacht aan analyses omtrent naturalisatie, een verdiepende analyse naar verhuisgedrag van statushouders van en naar Amsterdam, of de veranderende positie van recent gearriveerde Oekraïners in de stad.

Bijlage I Technische toelichting

Dataselectie: Basisregistratie Personen en CBS

De Vluchtelingenmonitor is gebaseerd op data vanuit de cohortstudie van asielmigranten: statistisch onderzoek dat door het CBS in opdracht van verschillende ministeries wordt uitgevoerd en waarin voor een ruim cohort van vluchtelingen registergegevens zijn samengebracht op het gebied van: gezinshereniging, huisvesting, inburgering, onderwijs, arbeidsmarkt, sociale zekerheid, zorggebruik, inkomen en geregistreeerde criminaliteit ([Dashboard asielmigranten CBS](#), geraadpleegd op 16 juni 2022). De onderzoekspopulatie bestaat uit twee (grotendeels overlappende) groepen: asielzoekers in COA-opvang en personen met een verblijfsvergunning. De Vluchtelingenmonitor betreft de tweede groep, bestaande uit personen die in de periode januari 2014 t/m januari 2021 een asielvergunning verkregen. Ook nareizigers, familieleden van vergunninghouders die zich in diezelfde periode hebben gevoegd bij de eerste asielaanvrager, maken deel uit van de onderzoekspopulatie.

Voor de Amsterdamse Vluchtelingenmonitor zijn enkel personen geselecteerd die op het peilmoment woonachtig zijn in de stad Amsterdam. Dit is exclusief Weesp, omdat de data in deze rapportage de periode vóór de fusie betreffen. Om de leesbaarheid te bevorderen wordt in deze rapportage met de term 'statushouders' verwezen naar zowel personen die op eigen titel asiel verkregen als familie van deze vergunninghouders die zich in de periode 1 januari 2014 tot en met juli 2021 hebben herenigd met deze asielaanvrager.

Jaar van vergunningverlening & cohorten

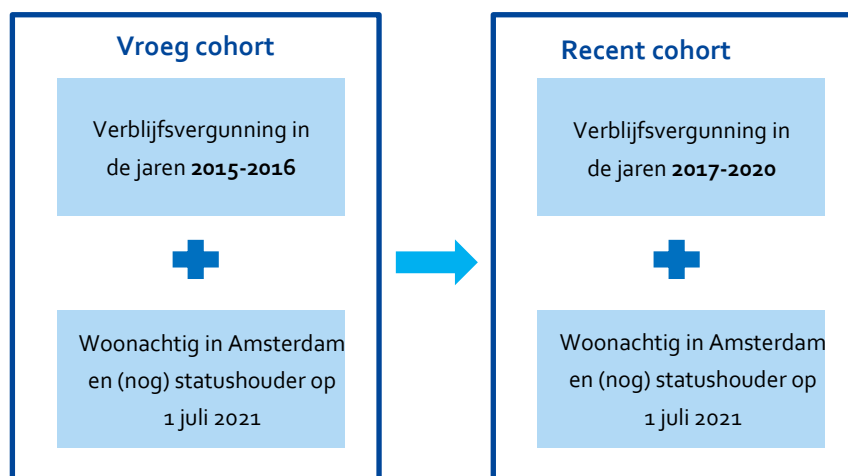
Om cohorten van statushouders met elkaar te vergelijken wordt in dit rapport uitgegaan van het jaar waarin de asielvergunning toegekend is. Het jaar waarin de statushouder een asielverzoek indiende komt in sommige gevallen overeen met het vergunningsjaar, maar ligt in de regel verder in het verleden ten gevolge van de gemiddelde duur van een asielprocedure. Op enkele plekken vormen we een tweedeling tussen enerzijds statushouders die in de jaren 2014-2016 een vergunning kregen en anderzijds statushouders die in de jaren 2017-2020 een vergunning kregen. We spreken ook wel van het 'recente cohort' (2017-2020) en het 'vroege cohort' (2014-2016), waarbij het recente cohort (n=4.7870) op een meest recente peilmoment (1 juli 2021) 1,5 tot 4,5 jaar een vergunning heeft en het vroege cohort (n=5.510) 4,5 tot 7,5 jaar. Voor beide cohorten is dit de volledige breedte: van minimum verblijfsduur tot maximum verblijfsduur. Alle cijfers in dit rapport zijn afgerond op 10-tallen om onthullingsrisico's te minimaliseren. Percentages zijn gebaseerd op deze afgeronde cijfers en tellen daarom niet altijd exact op tot 100%.

Peildata

De kern van de gegevens die in deze monitor worden gepresenteerd betreffen peildatum 1 juli 2021 en gaan dus over vergunninghouders die op dat moment in Amsterdam

woonachtig zijn. We refereren naar deze doelgroep met de term 'Amsterdamse statushouders'. Binnen de groep 'Amsterdamse statushouders' maken we nog onderscheid tussen een recent en een ouder cohort (zie *jaar van vergunningverlening & cohorten*). Figuur B1 geeft de selectie van statushouders schematisch weer.⁴ In hoofdstuk 5 (ontwikkelingen in werk) wordt in aanvulling op de situatie op 1 juli 2021 gekeken naar de situatie op 1 juli 2019, 1 juli 2020 en 1 april 2022. Hierbij wordt de groep die we volgen grotendeels constant gehouden: we kijken naar de ontwikkelingen onder statushouders die ten laatste op 30 juni 2019 in de gemeente Amsterdam werden geregistreerd en op de opvolgende peilmomenten nog steeds in Amsterdam zijn. Statushouders die ná deze datum werden bijgeschreven blijven dus buiten beschouwing in de beschreven trends.

Figuur B1: statushouders vroeg versus recent cohort

Land van herkomst

In de monitor worden verschillende statushouders ingedeeld naar land van herkomst. Tenzij anders aangegeven wordt hiervoor de herkomstdefinitie van het CBS gebruikt. Daarbij bepalen het geboorteland van de persoon en/of het geboorteland van de ouders het land van herkomst. Deze methode zorgt ervoor dat, in tegenstelling tot wanneer er gekeken zou worden naar nationaliteit, de groep die recent uit Eritrea is gevlucht deels wordt aangemerkt als zijnde van Ethiopische herkomst. Uit nadere analyse blijkt dat een groot deel van de recente vluchtelingen van Ethiopische herkomst de Eritrese nationaliteit heeft. Om deze reden en ter minimalisering van onthullingsrisico's, zijn Eritrese en Ethiopische statushouders in enkele tabellen en figuren samengevoegd.

⁴ De BRP registreert alleen de huidige verblijfstitel van Amsterdammers. Of men eerder een asielvergunning heeft gehad is daarom alleen te achterhalen op basis van BRP registraties uit voorgaande jaren. Mensen die als statushouder ergens anders in Nederland hebben gewoond en ná het verkrijgen van een andere verblijfsstatus naar Amsterdam zijn verhuisd worden daarom noodzakelijkerwijs niet meegenomen in de analyse.

Bijlage II Oekraïners in Amsterdam

Net als andere Europese gemeenten biedt Amsterdam sinds enkele maanden onderdak aan Oekraïners die na de Russische inval hun land hebben verlaten. Anders dan de meeste mensen die bescherming zoeken en hiertoe een asielaanvraag indienen, was een asielverzoek geen voorwaarde voor regulier verblijf in Nederland; Oekraïners mogen immers visumvrij reizen naar Schengenlanden en hier gedurende 90 dagen verblijven. Bovendien vallen Oekraïners onder de EU-richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55/EG), waaraan recht op opvang en medische zorg en toegang tot de arbeidsmarkt en onderwijs kan worden ontleend.

Met de intentie om deze trend te volgen en een indruk te geven van de aanwezigheid van Oekraïners in Amsterdam, is dit hoofdstuk geschreven. Dit is enerzijds van belang gezien de (gemeentelijke) voorzieningen waartoe de Richtlijn Tijdelijke Bescherming toegang verschaft, omdat ook andere statushouders hierop een beroep doen. Anderzijds is het middellange perspectief een motivatie voor het monitoren van deze groep. Hoewel sommige Oekraïners na kort verblijf terugkeren naar hun dorp of stad van herkomst, is het eveneens denkbaar dat de tijdelijke bescherming ook na 4 maart 2023 wordt verlengd en daarmee resulteert in langduriger verblijf in de stad of elders in Nederland.

Data en populatieafbakening

Data afkomstig uit de Basisregistratie Personen (BRP) zijn gebruikt om enkele demografische kenmerken van Oekraïense ontheemden te beschrijven. We selecteren enkel personen die vanaf 24 februari in de registraties zijn opgenomen. Op voorwaarde dat zij over een Oekraïens paspoort of een ander identiteitsbewijs beschikken, of in bezit zijn van een Oekraïense verblijfsvergunning die geldig was op 23 februari 2022, kunnen zij zich sinds die datum via een Nederlandse gemeente inschrijven in de BRP. Na inschrijving bij een gemeente op een (tijdelijk) adres, wordt leefgeld verstrekt. Alle volwassenen en minderjarigen ontvangen €55 euro per maand per persoon, voor kleding en persoonlijke uitgaven. Daarnaast wordt een tegemoetkoming van €205 beschikbaar gesteld wanneer de ontheemde bij particulieren verblijft. Dit ligt nog iets hoger voor degenen die bij een gastgezin verblijven (een toelage van €215). In alle gevallen is er toegang tot de arbeidsmarkt en andere basisvoorzieningen zoals zorg en onderwijs. Het recht op leefgeld vervalt als men betaald werk gaat doen.

Op 5 september 2022 telt de gemeente Amsterdam met 5.095 geregistreerde Oekraïners het hoogste aantal ontheemden van alle gemeenten. In relatief opzicht ligt Amsterdam rond het Nederlands gemiddelde met 5,8 ontheemden per duizend inwoners. Dit is 5,1 voor Nederland als geheel. Den Haag en Eindhoven liggen eveneens rond het Nederlands gemiddelde (5,1 en 4,8). In Rotterdam en Utrecht en Eindhoven ligt het aandeel lager (respectievelijk 3,8 en 3,5). In enkele gemeenten ligt dit relatieve aantal aanzienlijk hoger, zoals in kleinere gemeenten als Renswoude, Gennep en Pekela. Daar worden per duizend

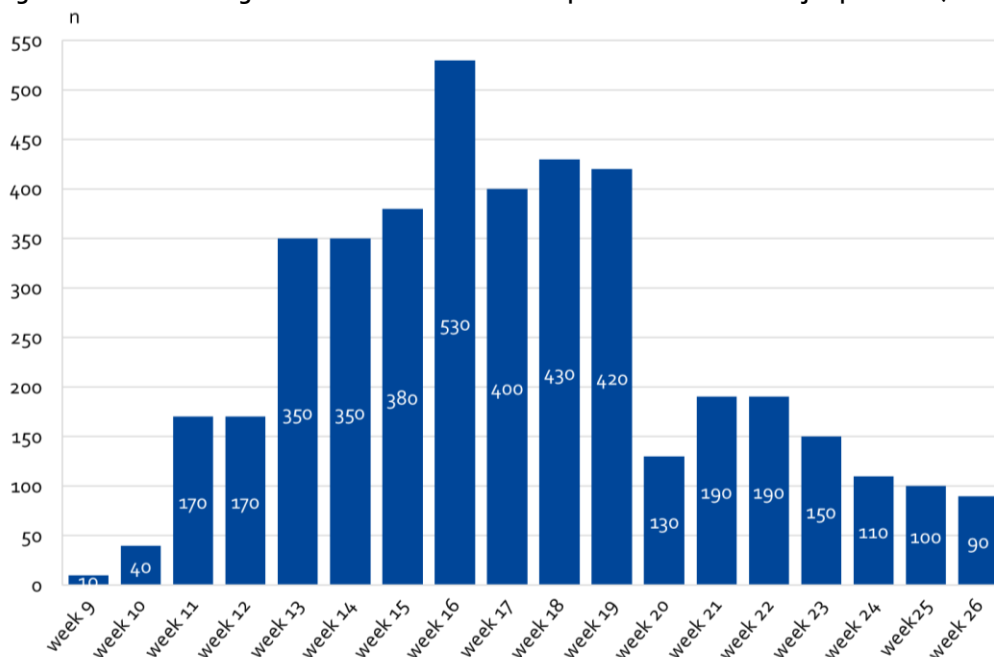
inwoners ruim 20 ontheemden uit Oekraïne geteld op 1 september. Gemeenten waar zowel in relatieve als in absolute zin (tenminste 1.000) veel ontheemden verblijven zijn Westland, Dordrecht en Haarlemmermeer.

Demografische kenmerken van Oekraïense ontheemden in Amsterdam

De figuren in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op informatie uit de BRP betreffende ontheemden uit Oekraïne die sinds 24 februari 2022 in Amsterdam zijn ingeschreven op peilmoment 1 juli 2022. Het gaat om 4.200 personen. Tussen dit moment en peilmoment 1 september zijn hier dus nog ongeveer 900 personen bij gekomen (CBS rapporteerde 5.095 op 1 september). Op het moment van schrijven zijn de data over 1 juli echter de meest recente gegevens die binnen O&S beschikbaar zijn. Op dat moment stond 28% van de ontheemden (n=1.160) ingeschreven op een gemeentelijk verblijfsadres. Bijna driekwart (72%) is in de bevolkingsregisters opgenomen met een particulier verblijfsadres (n=3.040).

Figuur B1 toont het aantal ingeschreven burgers vanuit Oekraïne in de Amsterdamse basisregistratie. In week 9 (28 februari t/m 6 maart) vonden de eerste inschrijvingen plaats. In de weken daarop nam het aantal nieuw ingeschrevenen gestaag toe. Hoewel het aandeel mannen in de loop der weken is toegenomen (niet in figuur), blijven vrouwen sterk oververtegenwoordigd: van alle 4.200 inschrijvingen is 65% vrouw en 35% man. Hiermee is de oververtegenwoordiging van vrouwen onder deze nieuw ingezetenen in Amsterdam nog iets groter dan in alle Nederlandse gemeenten samen: 63% van alle inschrijvingen in de periode 24 februari – 1 juli 2022 betrof vrouwen.

Figuur B1 Oekraïners ingeschreven in Amsterdam in de periode 24 februari – 1 juli per week (aantallen)

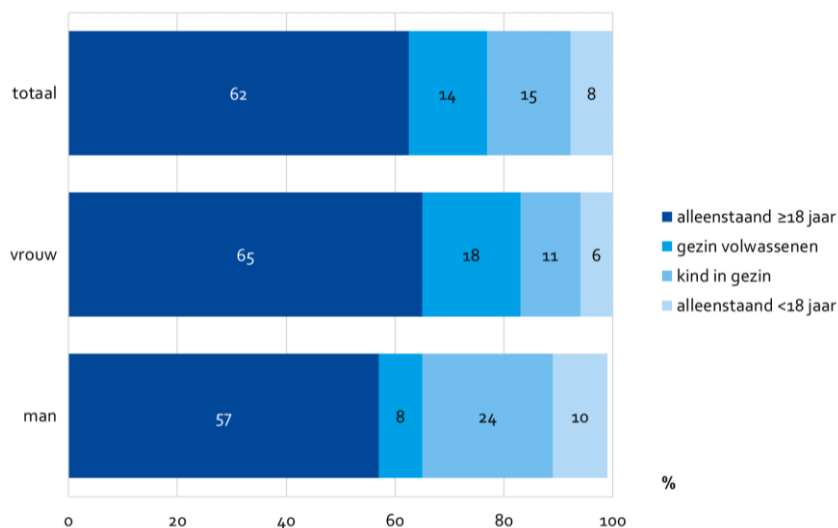

bron: BRP, bewerking O&S

De meeste meerderjarige Oekraïners zijn zonder partner en kinderen naar Amsterdam gekomen. Dit geldt vooral voor de vrouwen: van hen is 65% als alleenstaande in Amsterdam ingeschreven, terwijl dit 57% bedraagt voor de mannen uit Oekraïne.

Een kleinere groep is als volwassene met één of meerdere gezinsleden ingeschreven. Dit aandeel ligt voor vrouwen (18%) aanzienlijk hoger dan voor mannen (8%). Van alle ontheemden uit Oekraïne ingeschreven in Amsterdam is 15% een kind in een gezin en 8% een minderjarige die zonder ouder(s) is opgenomen in het gemeentelijke bevolkingsregister. Het aandeel kinderen ligt hoger voor mannen, wat deels te schrijven is aan het relatief lage aandeel 18-plus onder mannen. Toch is het opmerkelijk dat er meer jongens (n=350) dan meisjes (n=300) in Amsterdam verblijven. Afgerond stonden op 1 juli 2022 980 minderjarige ontheemden uit Oekraïne ingeschreven in Amsterdam. Van hen verblijven er 650 met tenminste één ouder in Amsterdam.

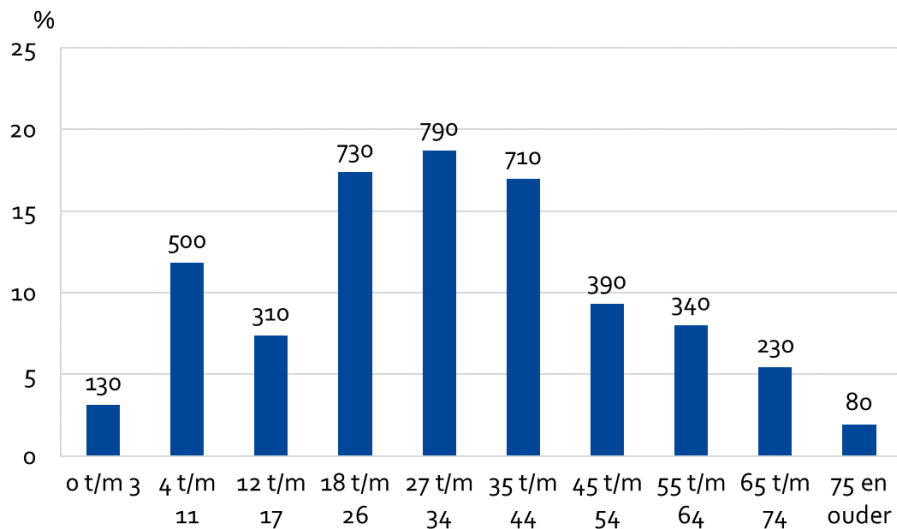
Figuur B2 Oekraïners ingeschreven in Amsterdam in de periode 24 februari – 1 juli, naar samenstelling huishouden per geslacht (vrouwen n=2.750, mannen n=1.460) (percentages)

bron: BRP, bewerking O&S

In figuur B3 is de leeftijdsverdeling van de recente vluchtelingen uit Oekraïne in Amsterdam te zien. Op 1 juli 2022 stonden 500 (12%) ontheemde Oekraïners in de basisschoolleeftijd ingeschreven in Amsterdam. Het aantal met middelbare schoolleeftijd ligt met 310 (7%) aanzienlijk lager. Het aantal 45-plussers is relatief laag. De groep 35 t/m 44-jarigen is 1,8 keer groter dan de groep 45 t/m 54-jarigen.

Figuur B3 Oekraïners ingeschreven in Amsterdam in de periode 24 februari – 1 juli, naar leeftijdscategorie (percentages, aantallen in labels)

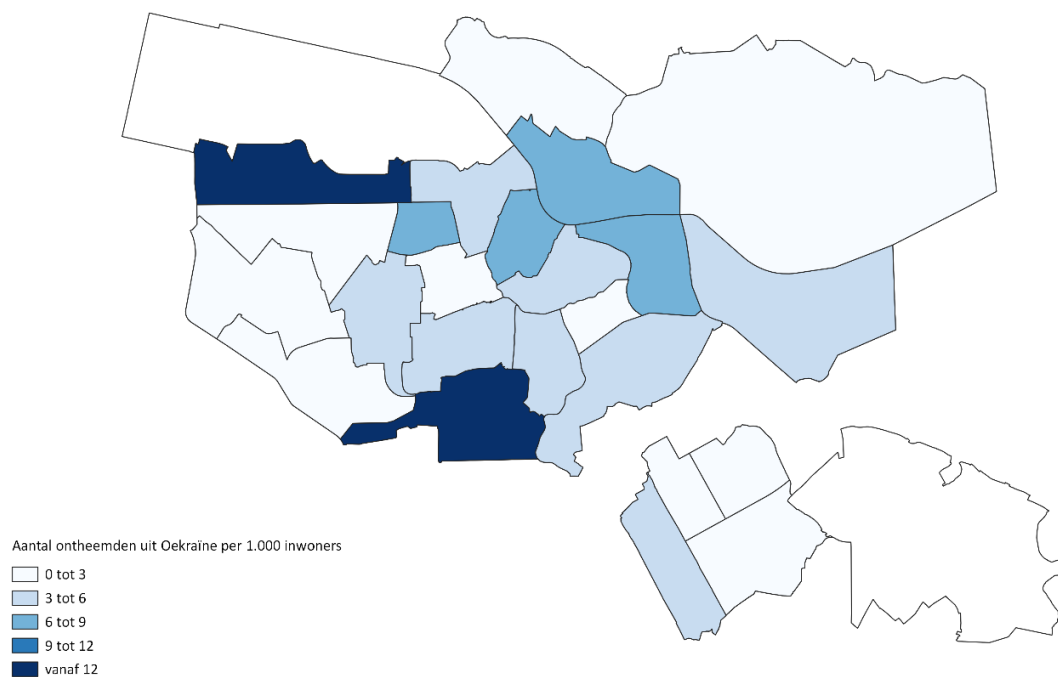
bron: BRP, bewerking O&S

Op 1 juli 2022 hadden relatief veel Oekraïners een onderkomen gevonden in Sloterdijk Nieuw-West (figuur B4 en tabel B5). Ook in Bos en Lommer, de Pijp en de Rivierenbuurt, in Buitenveldert en op de Zuidas is de absolute omvang van deze groep vluchtelingen groot in vergelijking tot andere gebieden in Amsterdam (zie tabel 1 op de volgende pagina). Het hoger aandeel in de Pijp is toe te schrijven aan de plekken die in het Savoy Hotel worden geboden aan vluchtelingen. In Bos en Lommer zijn vluchtelingen uit Oekraïne ondergebracht in het WOW-hostel aan de Wiltzanghlaan. Op Javaeiland in het Oostelijk Havengebied van Amsterdam is een schip en een voormalige basisschool beschikbaar gesteld voor Oekraïners.

Aan de Beethovenstraat worden sinds 4 juli 100 Oekraïense vluchtelingen opgevangen. Andere opvanglocaties zijn de Boelelaan 2, Hotel Hart van Weesp, Hotel King's Court (Nieuw-West), Holiday Inn Express (Noord), en Botel aan de NDSM-pier (Noord).

Omdat de huidige (noodopvang)locaties niet allemaal geschikt zijn voor de langere termijn, is de gemeente op zoek gegaan naar locaties waar vluchtelingen voor een periode van één tot drie jaar terecht kunnen. Plantage Muidergracht is zo'n locatie voor 80 vluchtelingen uit Oekraïne en ook in Weesp (het van Houten Industriepark) worden Oekraïense vluchtelingen voor maximaal drie jaar gehuisvest. Twee semipermanente opvanglocaties zijn per 1 juli geopend in Weesp en Nieuw-West. De spreiding van Oekraïners over de stad zal er in de komende maanden naar verwachting anders uit komen te zien.

Figuur B4 Aantal personen ingeschreven vanuit Oekraïne (sinds 24 februari) per 1.000 inwoners naar gebied, peilmoment 1 juli 2022

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Tabel B5. Aantal en aandeel particulier en gemeentelijk gehuisveste ontheemden uit Oekraïne naar gebied

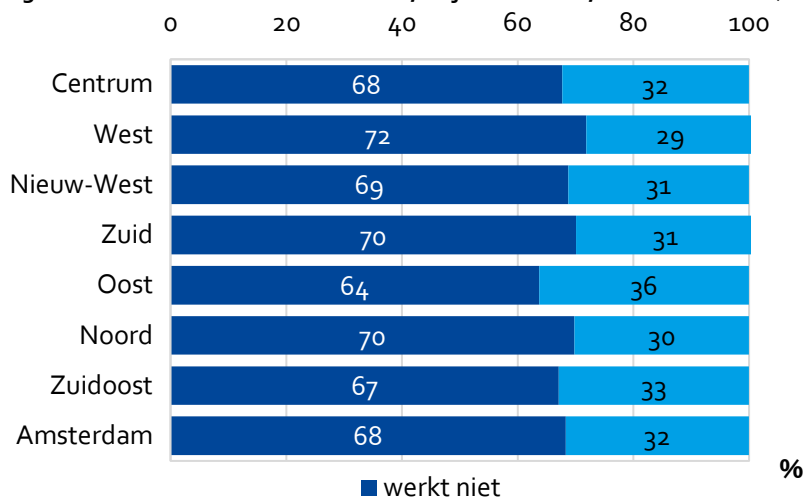
Gebied	Particulier	Gemeente	totaal	Particulier (per 1.000)	Gemeente (per 1.000)	Totaal (per 1.000)
Centrum-West	350		350	8		8
Centrum-Oost	230		230	5		5
Westerpark	140		140	4		4
Bos en Lommer	60	220	280	2	6	8
Oud-West, De Baarsjes	200	40	250	3	1	3
Sloterdijk Nieuw-West	20		20	18		18
Geuzenveld, Slotermeer	100		100	2		2
Osdorp	80		80	2		2
De Aker, Sloten, Nieuw-Sloten	100		100	3		3
Slotervaart	160	60	220	4	1	5
Oud-Zuid	280		280	5		5
Buitenveldert, Zuidas	150	270	410	5	10	15
De Pijp, Rivierenbuurt	230	100	330	4	2	5
Oud-Oost	90		90	3		3
Indische Buurt, Oostelijk Havengebied	100	250	350	2	6	8
Watergraafsmeer	150		150	4		4
IJburg, Zeeburgereiland	170		170	6		6
Noord-West	70		70	2		2
Oud-Noord	110	190	300	3	6	9
Noord-Oost	80		80	2		2
Weesp, Driemond	40	20	60			
Bijlmer-West	10		10	4		4
Bijlmer-Centrum	40		40	2		2
Bijlmer-Oost	40		40	1		1
Gaasperdam	60		60	2		2
Amsterdam	1.150	3.060	4.210	4	1	5

Bron: BRP, bewerking O&S

Bijlage III sociaal-economische status naar stadsdeel

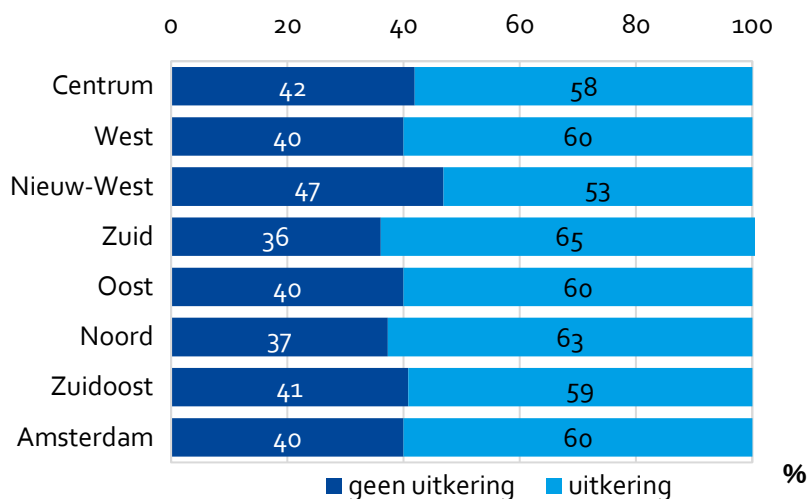
O&S heeft een aantal gegevens nader uitgesplitst naar stadsdeel ten behoeve van de aanpak statushouders. Deze tabellen laten zien welk aandeel werkt (figuur B6), een uitkering ontvangt (figuur B7), wat de inburgeringsstatus is (figuur B8) en de voornaamste activiteit (figuur B9).

Figuur B6 Statushouders in Amsterdam, 18 jaar en ouder, naar werkstatus (n=6.850), juli 2021

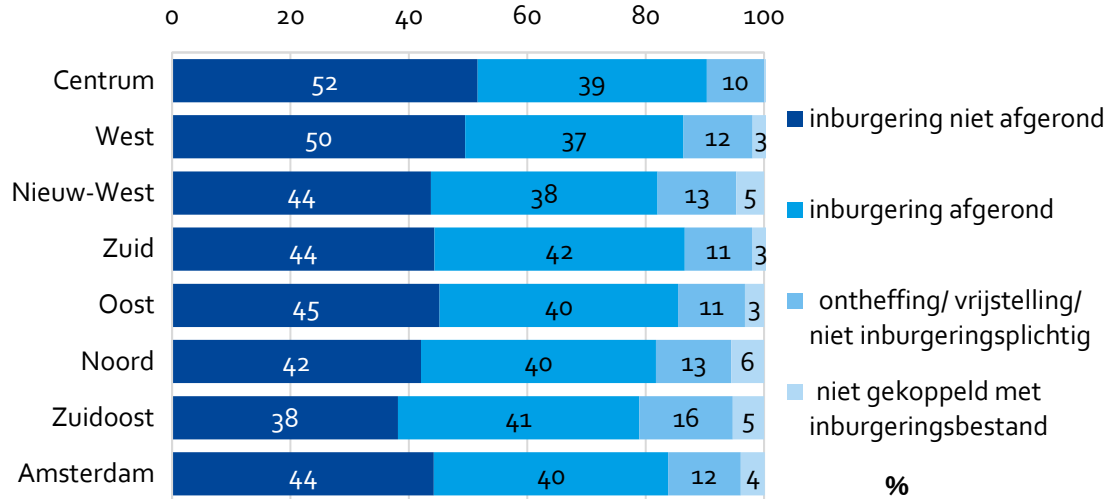

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

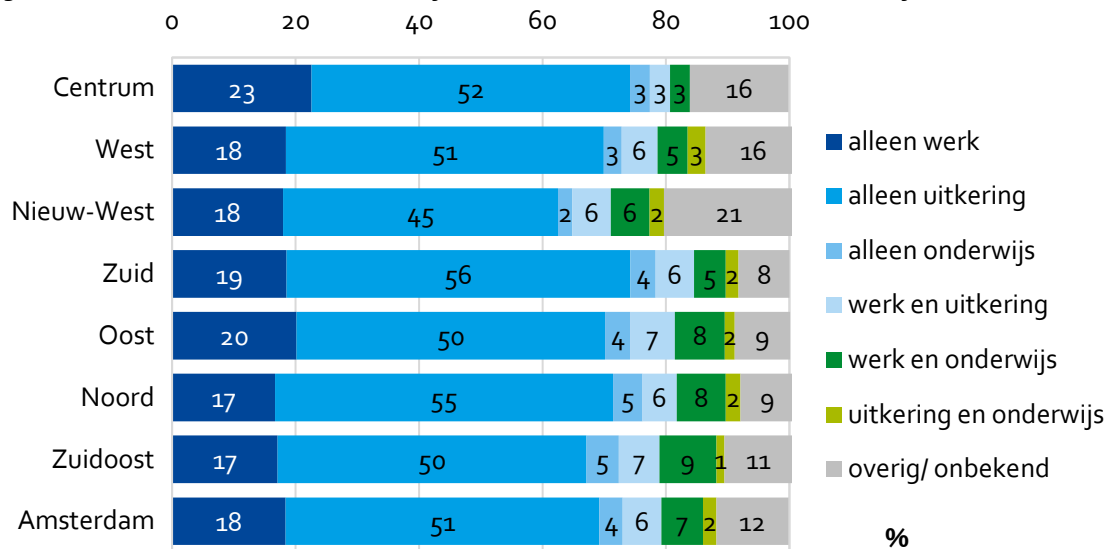
Figuur B7 Statushouders in Amsterdam, 18 jaar en ouder, naar uitkeringsgerechtigdheid (n=6.850), juli 2021

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Figuur B8 Statushouders in Amsterdam, 18 jaar en ouder, naar inburgeringsstatus (n=6.850), juli 2021

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Figuur B9 Statushouders in Amsterdam, 18 jaar en ouder, naar hoofdactiviteit (n=6.850), juli 2021

bron: CBS Microdata, bewerking O&S

Gemeente Amsterdam

Onderzoek & Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

onderzoek.amsterdam.nl